

**Informacja na temat realizacji
zadań pomocy społecznej
przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
w Kutnie w 2021 roku**

Kutno
kwiecień
2022 r.

1. Wstęp	2
2. Cele i zadania Ośrodka	3
3. Struktura organizacyjna Ośrodka.....	5
3.1. Zatrudnienie w Ośrodku.....	6
3.2. Kwalifikacje zawodowe i wykształcenie pracowników.....	6
4. Zakres pomocy dla mieszkańców Kutna realizowany przez Ośrodek.....	8
5. Diagnoza pomocy społecznej.....	9
6. Formy wsparcia w systemie pomocy społecznej realizowane przez Ośrodek	24
6.1. Praca socjalna	24
6.2. Świadczenia pieniężne	25
6.3. Świadczenia niepieniężne	28
6.3.1. Dożywianie dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym	28
6.3.2. Posiłek przygotowywany w Centrum Seniora – Sekcja Dzienny Dom Pomocy Społecznej	28
6.3.3. Ubezpieczenie zdrowotne przy zasiłkach stałych	29
6.3.4. Sprawienie pogrzebu.....	30
7. Pomoc środowiskowa i instytucjonalna.....	31
7.1. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza.....	31
7.2. Świetlica profilaktyczno-wychowawcza „Rodzinka”	33
7.3. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny i Kutnowska Karta Dużej Rodziny	34
7.4. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.....	35
7.4.1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	37
7.5. Placówki wsparcia	38
7.5.1. Centrum Seniora – Sekcja Dzienny Dom Pomocy Społecznej	39
7.5.2. Kompleks Terapeutyczno-Integracyjny „Wspólny Dom” – Sekcja Mieszkań Chronionych.....	41
7.5.3. Zespół Mieszkalno-Integracyjny z mieszkaniami wspomagany	42
7.5.4. Noclegownia.....	44
7.5.5. Ogrzewalnia.....	45
7.6. Pobyt w Domu Pomocy Społecznej	46
8. Pomoc socjalna wynikająca z innych ustaw.....	48
8.1. Świadczenia rodzinne, zasiłek dla opiekuna, fundusz alimentacyjny, świadczenie wychowawcze („500+”), jednorazowe świadczenie „Za życiem”, świadczenie „dobry start” i ubezpieczenie zdrowotne przy świadczeniach rodzinnych.....	48
8.1.1. Świadczenia rodzinne i zasiłek dla opiekuna	48
8.1.2. Fundusz alimentacyjny.....	50
8.1.3. Świadczenie wychowawcze („500+”)	51
8.1.4. Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	52
8.1.5. Świadczenie „dobry start”	53
8.1.6. Ubezpieczenie zdrowotne przy świadczeniach rodzinnych	53
8.2. Dodatki mieszkaniowe i dodatek energetyczny.....	55
8.2.1. Dodatki mieszkaniowe.....	55
8.2.2. Dodatki energetyczne	56
8.3. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów	57
8.4. Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	58
9. Inne działania Ośrodka na rzecz społeczności lokalnej.....	60
9.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	60
10. Aktywność programowo-projektowa Ośrodka.....	62
10.1. Programy.....	62
10.1.1. Program Wspierania Rodziny w Mieście Kutno na lata 2019-2021	62
10.1.2. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Kutno na lata 2021-2026	63
10.1.3. Program Wychodzenia z Bezdolności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu w Mieście Kutno na lata 2020-2025.....	64
10.1.4. Program „Posiłek w szkole i w domu”	65
10.1.5. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020	65
10.1.6. Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2021.....	65
10.1.7. Program „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”	66
10.2. Projekty	66
10.2.1. Projekt „Akcja Zima”	66
10.2.2. Projekt „Poprawa stanu infrastruktury społecznej Miasta Kutna – Centrum Seniora”	67
10.2.3. Projekt „Adaptacja budynku przy ul. Majdany 1 w Kutnie na mieszkania wspomagane”	67
10.3. Akcja zabezpieczenia osób i rodzin objętych kwarantanną i izolacją	68
10.4. Badania ankietowe.....	68
10.4.1. Badanie ankietowe oceniające jakość i potrzeby w zakresie usług opiekuńczych.....	68
10.4.2. Badanie ankietowe oceniające jakość i potrzeby w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych.....	69
10.5. Działalność informacyjno-promocyjna Ośrodka	69
11. Wydatki i ich struktura	71
12. Podsumowanie	74
13. Rekomendacje	79

1. Wstęp

Sprawozdanie w formie raportu zostało sporządzone na podstawie danych wewnętrznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie, statystyk Urzędu Miasta Kutno, Powiatowego Urzędu Pracy w Kutnie oraz informacji pochodzących z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego¹. Zawarte w nim analizy dotyczą w szczególności zadań w zakresie pomocy społecznej i innych świadczeń socjalnych realizowanych przez Ośrodek.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie jako instytucja sektora publicznego działa w sferze polityki społecznej. Przyjmuje tym samym na siebie rolę wykonawcy zadań Miasta Kutno należących do zadań własnych oraz zleconych przez administrację rządową, których szczegółowy zakres określa ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.), a także przepisy innych ustaw.

Jednym z kluczowych obowiązków, postawionych przez ustawodawcę gminie, jest przygotowanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Systematyczne, coroczne sporządzanie zasobów, obejmujących przede wszystkim: infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej (bez względu na finansujący i realizujący je podmiot) oraz osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje dotyczących je problemów, jak i strukturę beneficjentów z podziałami wedle określonych kryteriów – ciąży na Ośrodku.

Pomoc społeczna nie polega wyłącznie na pracy socjalnej oraz przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń. Jej istotnym wymiarem jest diagnoza społeczna, analiza i ocena zjawisk społecznych, które mogą rodzić zapotrzebowanie na kierowaną ze strony Ośrodka pomoc. Umiejętności właściwego rozpoznania sprawy i rozeznania w środowisku lokalnym – to kluczowe kwestie, których nieustanne rozwijanie może przyczynić się do skutecznego poszukiwania nowych, alternatywnych metod i sposobów urzeczywistniania pomocy społecznej, nie tylko instytucjonalnej.

Wyzwaniem dla Ośrodka, podobnie jak dla całego sektora pomocy społecznej w Polsce, pozostaje sprawczość, czyli zdolność wpływania na otoczenie, siła wymiernego oddziaływania na rzeczywistość, beneficjentów i własne poczynania. Dlatego też za nadal aktualny uznaje się problem wcielania w życie zapisów ustawy dotyczących efektywnej pomocy społecznej, tzn. takiej, która, wspierając osoby i rodziny w ich trudnych sytuacjach życiowych, z jednej strony dąży do zapewnienia im bezpieczeństwa socjalnego, a z drugiej – usiłuje w ramach pomocy wykorzystać zasoby rodziny, jej potencjał i aktywności.

W związku z tym skuteczną pomocą społeczną to współdziałanie instytucji sfery polityki społecznej, podmiotów rynkowych, komercyjnych, prowadzących działalność w zakresie pomocy społecznej, profesjonalizowanych organizacji pożytku publicznego działających w zakresie pomocy społecznej oraz świadomych i aktywnych beneficjentów pomocy społecznej.

W 2021 r., podobnie jak w 2020 r., sposób funkcjonowania życia społecznego został poddany nieprzewidzianej, nadzwyczajnej próbie – doświadczenia mierzenia się z epidemią choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2, tzw. „koronawirusem”, oraz z wszelkimi rodzajami mechanizmami wcielonymi w życie celem zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania COVID-19. Także Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie kontynuował zaimplementowane w 2020 r. zmiany trybu organizacji pracy, wdrażając szczególne środki ostrożności.

¹ Ze względu na dostępność danych wykorzystane w wykresach i tabelach statystyki roczne nie zawsze pokrywają się z raportowanym okresem.

2. Cele i zadania Ośrodka

Cele i zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie w zakresie przyznawania pomocy społecznej i pomocy socjalnej określone są przez przepisy prawa. Do głównych celów należą: praca na rzecz ograniczenia marginalizacji osób i rodzin poprzez wspieranie ich w dążeniach do zaspokajania niezbędnych potrzeb oraz umożliwiania im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom utrudniającym życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Pomoc społeczna jako element polityki społecznej państwa koncentruje się na stwarzaniu warunków osobom i rodzinom do przewycięzania trudnych sytuacji życiowych, w których się znalazły. Wśród najczęściej pojawiających się przyczyn udzielania pomocy społecznej trzeba wymienić chociażby: niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę – częstokroć związane z podeszłym wiekiem – ubóstwo czy bezrobocie. Pomoc ze strony państwa ma jednak charakter przejściowy, tymczasowy, bowiem jej intencja zakłada aktywizację, usamodzielnienie osób z niej korzystających.

Za organizację tej pomocy odpowiedzialne są w szczególności organy administracji rządowej i samorządowej, które na zasadzie partnerstwa są wspierane w realizacji tych zadań przez organizacje społeczne i pozarządowe, Kościół Katolicki, inne kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby fizyczne i prawne. Postulowana kooperacja trzech sektorów (publicznego, prywatnego i społecznego) w ramach dostarczania usług w zakresie pomocy społecznej może pozwolić na odciążenie struktur państwowych, wyłonienie się na rynku podmiotów świadczących wysokiej klasy usługi powszechnie dostępne oraz profesjonalizację organizacji pożytku publicznego funkcjonujących w segmencie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna przewiduje dwa typy działalności pomocy:

1. pomoc środowiskową

- realizowaną w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy;

2. pomoc instytucjonalną

- świadczoną - w oderwaniu od jego dotychczasowego miejsca zamieszkania - w domach pomocy społecznej oraz ośrodkach wsparcia (środowiskowych domach samopomocy, dziennych domach pomocy, ogrzewalniach, noclegowniach, schroniskach, mieszkaniach chronionych).

Obok typów działalności w obrębie pomocy społecznej występują także dwa rodzaje świadczeń:

1. • forma pieniężna;
2. • forma niepieniężna,

w ramach których może być udzielana zarówno pomoc środowiskowa, jak i instytucjonalna.

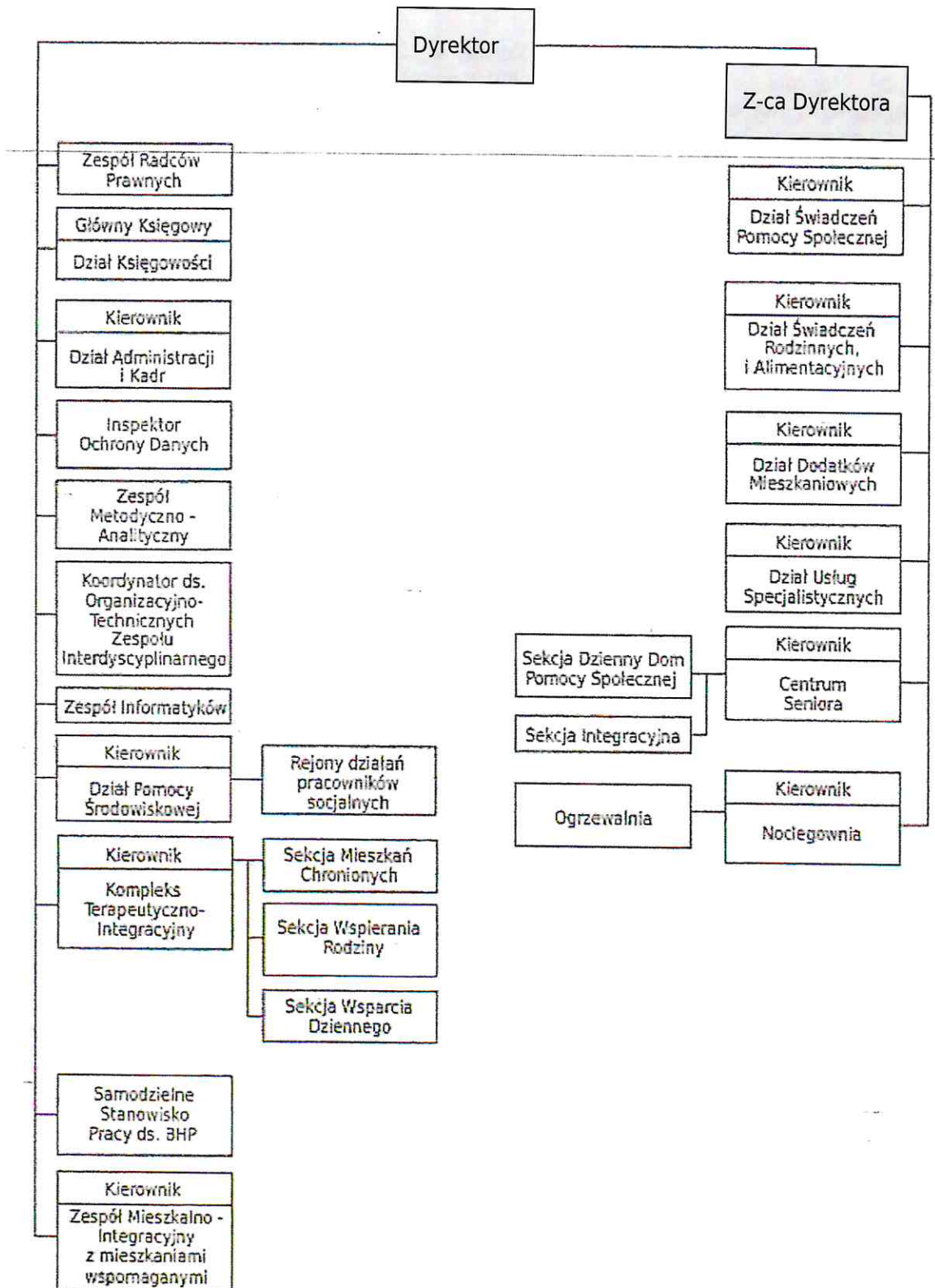
Reasumując, można stwierdzić, iż pomoc w głównej mierze dotyczy:

1. • pracy socjalnej;
2. • prowadzenia i rozwijania niezbędnej infrastruktury socjalnej;
3. • analizy i oceny zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
4. • przyznawania i wypłacania przewidzianych ustawą świadczeń;
5. • realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. • rozwijania nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

3. Struktura organizacyjna Ośrodka

Rys. 1. Schemat organizacyjny Ośrodka w 2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. w porównaniu z 2020 r. w strukturze organizacyjnej Ośrodka nie zaszły żadne zmiany.

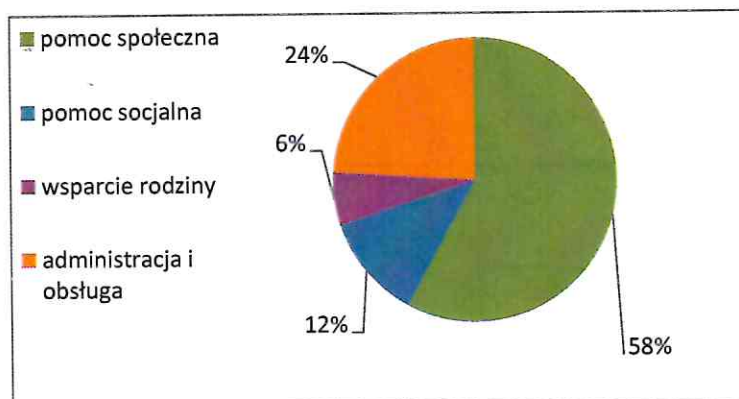
3.1. Zatrudnienie w Ośrodku

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie w 2021 r. (stan na 31.12.2021 r.) zatrudniał, łącznie z zastępstwami wynikającymi z urlopów macierzyńskich i długotrwałych zwolnień, 104 pracowników realizujących zadania zarówno z zakresu pomocy społecznej, jak i wynikające z innych ustaw, czyli o 1 pracownika mniej niż w 2020 r.).

Należy podkreślić, że przy zatrudnianiu pracowników przez Ośrodek ściśle przestrzegane są wymogi odnoszące się do kwalifikacji zawodowych i merytorycznego przygotowania. Stosowny tryb naboru i wyłaniania w drodze konkursów nowych pracowników jest konieczny głównie ze względu na bezustanne wzbogacanie zakresu zadań do realizacji oraz rosnące oczekiwania społeczne wobec wszystkich pracowników Ośrodka.

Zgodnie z regulacjami ustawy o pomocy społecznej odnośnie do niezbędnej liczby pracowników socjalnych (1 pracownik socjalny przypada na 2 000 mieszkańców), w Ośrodku w 2021 r. zatrudnionych było 22 pracowników socjalnych (o 1 mniej aniżeli w 2020 r.) funkcjonujących w rejonach opiekuńczych.

Wykres 1. Zatrudnienie w Ośrodku wedle klasyfikacji zadań, według stanu na 31.12.2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Jak pokazuje powyższy wykres najwięcej osób realizowało zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej – 60 osób (58%), w tym 22 pracowników socjalnych. Następną kategorią pracowniczą pod względem liczebności była administracja i obsługa – 25 osób (24%). Prace związane ze świadczeniami rodzinnymi, wychowawczymi czy alimentacyjnymi oraz dodatkami mieszkaniowymi i energetycznymi wykonywało 13 pracowników (12%). Z kolei 6 osób (6%) wypełniało swoje obowiązki w ramach wsparcia rodziny.

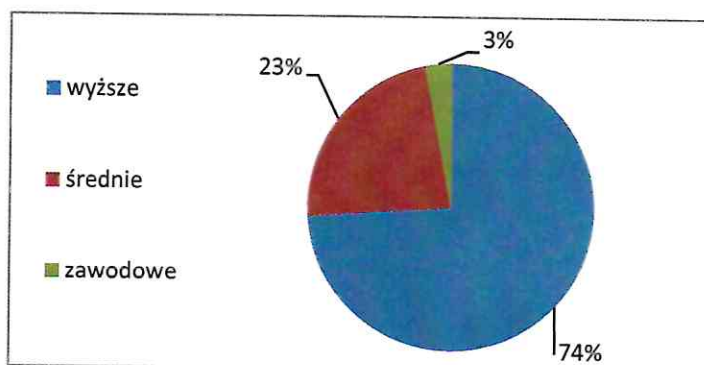
3.2. Kwalifikacje zawodowe i wykształcenie pracowników

Warunkiem prawidłowego wykonywania zadań i realizacji celów jest odpowiednio wykwalifikowana kadra. Rzetelna i specjalistyczna wiedza zespołu pracowników podbudowana ich doświadczeniem zawodowym stanowi niezbędną podstawę dla tworzenia sprawnej organizacji pracy.

W tym celu pracownicy nie tylko uzupełniają swoje wykształcenie lub podnoszą kwalifikacje, ale również zdobywają szereg umiejętności związanych z pracą zawodową.

Wykres 2. Wykształcenie pracowników, według stanu na 31.12.2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. udział osób z wyższym wykształceniem wyniósł 74%, co oznacza, iż blisko trzech na czterech pracowników to osoby z wyższym wykształceniem (wzrost o 1% w porównaniu z 2020 r.) Mimo utrudnionych warunków spowodowanych sytuacją epidemiczną związaną z chorobą zakaźną COVID-19, pracownicy Ośrodka podejmowali się ciągłego kształcenia, w tym korzystania ze szkoleń w formie wykładów online, w celu podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych, na co wskazuje poniższa tabela. Pośród kadry pracowniczej 47 osób uczestniczyło w szkoleniach, konferencjach czy seminariach dotyczących 43 tematów. W związku z tym można wywnioskować, iż zapewniono odpowiedni poziom merytorycznej obsługi świadczeniobiorców oraz zadbano o skuteczność i jakość funkcjonowania pomocy społecznej.

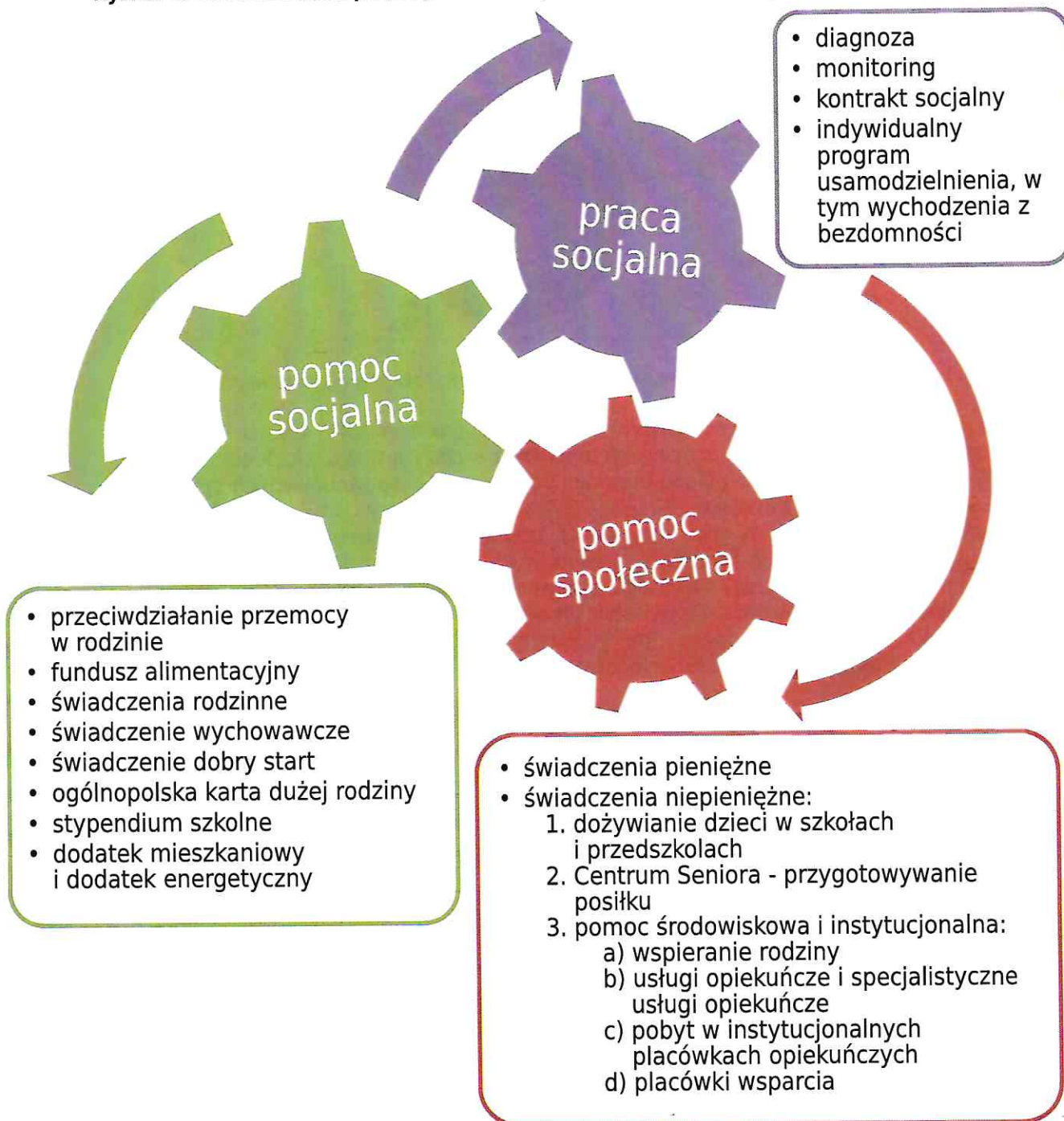
Tab. 1. Pracownicy w trakcie kształcenia/dokształcania w 2021 r.

Poziom nauki	Liczba pracowników
Szkolenia/konferencje/seminaria	47
Szkolenie specjalizacyjne	0
Studia podyplomowe	0
Studia licencjackie	0
Studia magisterskie	3

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

4. Zakres pomocy dla mieszkańców Kutna realizowany przez Ośrodek

Rys. 2. Schemat zakresu pomocy udzielanej mieszkańcom Kutna przez Ośrodek.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Podstawą pomocy społecznej jest praca socjalna. Na bazie jej rezultatów może zostać przyznana pomoc społeczna w formie pieniężnej lub niepieniężnej. Inne świadczenia z pomocy socjalnej wypłacane są na wniosek osoby zainteresowanej.

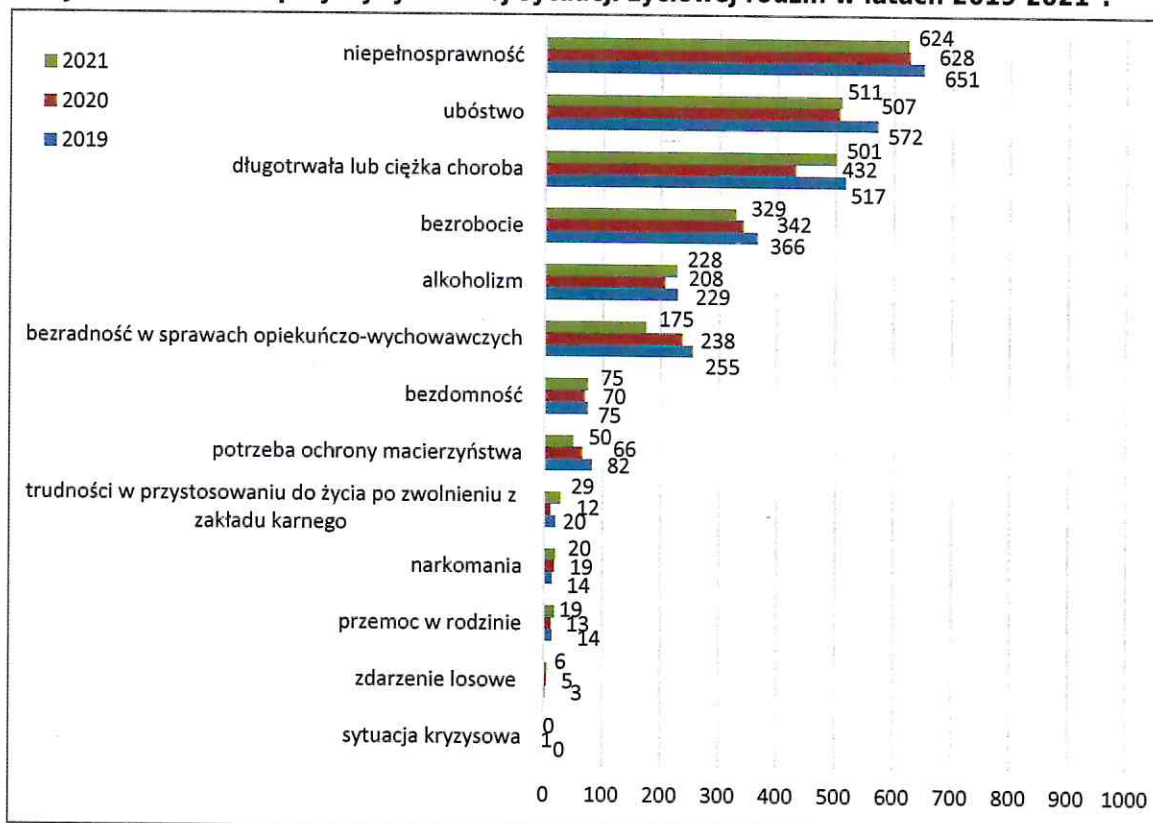
5. Diagnoza pomocy społecznej

Diagnoza społeczna służy identyfikacji problemów i dysfunkcji w otoczeniu społecznym. Jako proces prowadzący do uporządkowanego i całościowego opisu życia społecznego, na drodze obserwacji, badań socjologicznych, a przede wszystkim pracy socjalnej realizowanej przez pracowników socjalnych, cechuje się wnikliwym rozpoznawaniem niepokojących przejawów w życiu zbiorowości i niezaspokojonych potrzeb mieszkańców miasta oraz umożliwia zapobieganie powstawaniu problemów społecznych, które mogą być wywołane przez nieudaremnione adekwatną interwencją symptomy niepożądanych zjawisk społecznych.

Gruntowne zanalizowanie środowiska skutkuje nie tylko scharakteryzowaniem ogólnej natury badanego obszaru poprzez prezentację mapy negatywnych zjawisk, czyli właściwą oceną stanu rzeczy, wyborem odpowiednich instrumentów pomocy społecznej, ale także pozwala zaobserwować rezultaty działań i wyniki środków naprawczych wdrożonych w następstwie wykonywanej poprzednio diagnozy społecznej. Badanie diagnostyczne dostarcza wiedzy umożliwiającej prognozowanie przyszłych zjawisk, a tym samym, pełniąc praktyczną funkcję, stanowi punkt wyjścia do wszczęcia procedury planowania i realizacji działań mających na celu optymalne rozwiązanie problemów społecznych.

Prowadzenie diagnozy wpisuje się w Cel strategiczny IV: USPRAWNIE NIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ; Cel szczegółowy IV.1: Rozwijanie struktur organizacyjnych pomocy społecznej; Działanie IV.1.1: Diagnoza potrzeb w zakresie instytucjonalnych form pomocy społecznej – „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

Wykres 3. Główne przyczyny trudnej sytuacji życiowej rodzin w latach 2019-2021*.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

* Jeżeli w rodzinie występuje kilka przyczyn powodujących trudną sytuację życiową, może taka rodzina zostać zaszeregowana do kilku tzw. grup dyspanseryjnych, tzn. wydzielonych ze względu na dominujący powód udzielenia pomocy.

W 2021 r. można dostrzec wyhamowanie odnotowywanej w poprzednich latach tendencji spadkowej liczby rodzin w obrębie zdecydowanej większości przyczyn przyznania wsparcia i jej stabilizację, a w przypadku nielicznych powodów nawet niewielkie odwrócenie trendu.

Pośród czterech najczęściej występujących powodów ubiegania się o pomoc nadal znajdują się te same kategorie:

- niepełnosprawność – 624 rodziny (spadek o 4 rodziny, tj. 0,6% mniej niż w 2020 r. oraz spadek o 27 rodzin, tj. 4,2% mniej względem 2019 r.);
- ubóstwo – 511 rodzin (wzrost o 4 rodziny, tj. 0,8% więcej niż w 2020 r. oraz spadek o 61 rodzin, tj. 10,7% mniej w stosunku do 2019 r.);
- długotrwała lub ciężka choroba – 501 rodzin (wzrost o 69 rodzin, tj. 16,0% więcej niż w 2020 r. oraz spadek o 16 rodzin, tj. 24,7% mniej w stosunku do 2019 r.);
- bezrobocie – 329 rodzin (spadek o 13 rodzin, tj. 3,8% mniej niż w 2020 r. oraz spadek o 37 rodzin, tj. 10,1% mniej aniżeli w 2019 r.).

Pozytywne zaś może być to, że pozostałe przyczyny trudnej sytuacji, np. alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezdomność czy potrzeba ochrony macierzyństwa, występują z podobną częstotliwością, co w latach ubiegłych.

❖ **Niepełnosprawność** jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym, szczególnie jednak należy uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. Uwarunkowana wadami wrodzonymi, nabytymi albo długotrwałą lub ciężką chorobą, skutkuje wykluczeniem. Co więcej utrudnia, a czasem nawet uniemożliwia wykonywanie zadań społecznych, co dodatkowo pogłębia stan izolacji psychicznej, którą wywołała choroba. Ułomność nierzadko bywa skorelowana z bezrobociem i niezamożnością jako ich determinanta. Z pomocy społecznej w 2021 r. skorzystały 624 rodziny, w których członkiem była przynajmniej jedna osoba niepełnosprawna.

❖ **Ubóstwo**, które wynika z niemożności zaspakajania życiowych potrzeb ludzkich na akceptowalnym społecznie poziomie, jest jedną z podstawowych dysfunkcji stanowiących nominalnie przesłankę do udzielenia świadczeń z pomocy społecznej. Niemniej ono samo – zgodnie z obowiązującymi unormowaniami prawnymi – nie jest warunkiem wystarczającym do uzasadnionego przyznania świadczeń. Stanowi zatem kategorię z punktu widzenia pomocy społecznej nieostrą i ze względu na tę niejednoznaczność zubożenie często jest pojmowane jako przesłanka dodatkowa względem innej przyczyny ubiegania się o pomoc. Najczęściej, na co wskazują statystyki Ośrodka, ubóstwo współwystępuje z takimi zjawiskami jak:

- bezrobocie;
- długotrwała lub ciężka choroba;
- niepełnosprawność.

Przyczyny występowania o udzielenie pomocy często wzajemnie na siebie oddziałują, czyniąc tę relację zwrotną. Niedostatek finansowy zazwyczaj wywołuje uczucie deprywacji, czyli niemożności zaspakajania potrzeb społecznych, co może przerodzić się w odruchy agresji, stany frustracji czy poczucia rezygnacji i niezadowolenia. Kondycja psychiczna znajduje odzwierciedlenie w biernym zachowaniu, narastającej obojętności, skutkujących „uzależnieniem się” od pomocy społecznej i wykształceniem nawyku wyuczzonej bezradności.

Chociaż w 2021 r. liczba rodzin dotkniętych zubożeniem wyniosła 511 rodzin, to na przestrzeni ostatnich trzech lat poziom ubóstwa w Kutnie sukcesywnie się obniża lub utrzymuje na zbliżonym poziomie. Należy zaznaczyć, że w liczbie 511 rodzin znajdowały się 273 rodziny, w których przebywało 275 zasiłkobiorców stałych, czyli osób niezdolnych do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnych do pracy. Wytłumaczenia sukcesywnie malejącego, do 2021 r., ubóstwa można doszukiwać się szczególnie w niskim bezrobociu, wzroście wysokości wynagrodzenia minimalnego

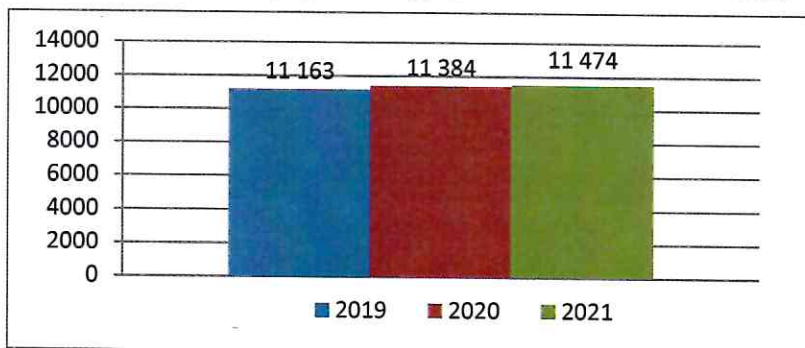

(od 01.01.2021 r. wynoszącego 2 800 zł brutto, czyli o 200 zł więcej w porównaniu z 2020 r.) oraz w sprzyjającym poprawie kondycji budżetów rodzin utworzeniu w 2016 r. programu „Rodzina 500+” (aczkolwiek świadczenie wychowawcze nie wlicza się do dochodu przy ubieganiu się o jakąkolwiek pomoc pieniężną), w ramach którego świadczenie wychowawcze z dniem 1 lipca 2019 r. przysługuje na wszystkie dzieci do ukończenia przez nie 18. roku życia, bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Tym niemniej w 2021 r. liczba beneficjentów pomocy społecznej z tytułu ubóstwa ustabilizowała się na zbliżonym do roku poprzedniego poziomie, wzrastając o 4 rodziny, co stanowi różnicę nieomal niezauważalną. Genezy zahamowania profilu zniżkowego można upatrywać w trwającej od marca 2020 r., a utrzymującej się w okresie minionych 12 miesięcy sytuacji epidemicznej determinującej zmiany na rynku pracy, aczkolwiek tak niewielkie różnice w liczbie rodzin korzystających ze świadczeń Ośrodka z powodu ubóstwa – przy zastrzeżeniu, iż osoby mogące uzyskać pomoc, zawnioskują o nią – mogą świadczyć o relatywnym braku drastycznych turbulencji w sytuacji materialnej kutnian.

❖ **Długotrwała lub ciężka choroba** powoduje trudności w dostępie do oferowanych dóbr społecznych. Często jest konsekwencją ubóstwa, jakkolwiek może stanowić tak jego, jak i bezrobocia – źródło. Sprawia, że osoby dotknięte tą dysfunkcją często nie mogą uczestniczyć w życiu społecznym, w związku z tym wprowadza w psychiczny stan wyobcowania i obojętności.

Jak wskazują dane demograficzne (wykres 4.), liczba osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety – 60 lat i więcej; mężczyźni – 65 lat i więcej) utrzymuje się w Kutnie w okresie trzech ostatnich lat na wyrównanym poziomie, nieznacznie rosnąc z roku na rok. Z tego względu, jak również zważywszy na stale niskie świadczenia emerytalno-rentowe w konfrontacji z realnymi cenami i wysokimi kosztami leczenia, w 2021 r. 501 rodzin skorzystało z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ta przyczyna udzielenia pomocy najbardziej wzrosła spośród wszystkich pozostałych; przyrost rodzin, którym udzielono wsparcia z tego tytułu, wyniósł 16,0% rok do roku. Z pewnością wpływ miała na to zmieniająca się na niekorzyść struktura ludności miasta, tzn. większy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, którym nierzadko w późnym okresie życia towarzyszą problemy zdrowotne. Jednak znaczenie w tym kontekście wciąż ma jeszcze kompleks oddziaływań stanowiących konsekwencje epidemii, za sprawą której przeorientowaniu w sensie negatywnym uległa każda sfera życia, ze zdrowotną (w odniesieniu psychicznym i somatycznym) włącznie.

Wykres 4. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w Kutnie w latach 2019-2021.

Źródło: Urząd Miasta Kutno; marzec 2022 r.

Bezrobocie, czyli stan, w którym osoby zdolne do pracy i pragnące ją podjąć nie znajdują zatrudnienia, choć stanowi tendencję spadkową w stosunku do lat ubiegłych, ciągle jest jednym z powodów przyznawania pomocy społecznej w formie wsparcia finansowego lub rzeczowego, np. posiłku, albo pracy socjalnej (w 2021 r. 329 rodzin

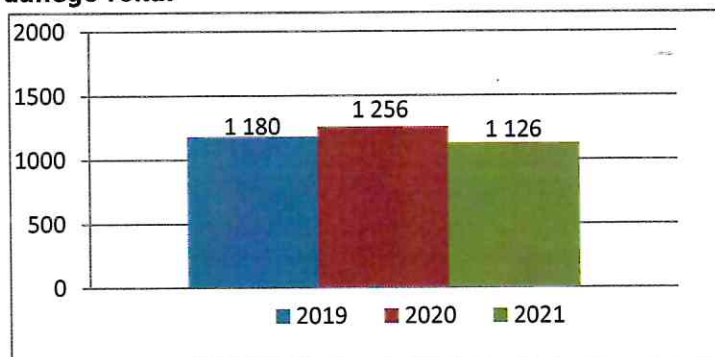

podają bezrobocie jako przyczynę wystąpienia o pomoc). Podobnie jak miało to miejsce w przypadku biedy, bezrobocie przyczynia się do innych patologii i dysfunkcji społecznych, m.in.: uzależnień, ubóstwa, marginalizacji, utraty poczucia godności lub przemocy w rodzinie, albo też staje się ich konsekwencją. Praca z osobami bezrobotnymi w ramach systemu pomocy społecznej polega przede wszystkim na kształtowaniu w nich zdolności do zatrudnienia poprzez stopniowe rozwijanie ich motywacji, co w dalszej perspektywie ma doprowadzić do usamodzielnienia i aktywizacji zawodowej.

Z malejącą w 2021 r. liczbą rodzin potrzebujących pomocy z tytułu bezrobocia (329 rodzin, w których żyło 711 osób; w 2020 r.: 342 rodziny, w których przebywało 791 osób) daje się w sposób oczywisty pogodzić spadek osób bezrobotnych, zmierzony według stanu na koniec 2021 r. (ubytek o 130 osób w zestawieniu z 2020 r.; por. wykres 5.). Do 2020 r. na zmniejszający się popyt na pomoc społeczną uzależniony bezrobociem miały wpływ polepszenie się sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz implementacja projektów aktywizujących osoby bezrobotne, a więc spadek stopy bezrobocia i nieustanne obniżanie się liczby osób bezrobotnych w mieście.

Od marca 2020 r., czyli od czasu uderzenia pierwszej fali epidemii, sytuacja ekonomiczna w Kutnie, a więc i rynku pracy, utrzymując się na względnie stabilnym poziomie, stosunkowo nie podlegała powodowanym okolicznościami kryzysowymi radykalnym zaburzeniom. Nie bez znaczenia w tym kontekście pozostają, reagujące na wyjątkowość warunków i zmierzające w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia publicznego, lecz również zważające na długookresową konieczność zachowania relatywnej ciągłości funkcjonowania gospodarki, wdrażane przez państwo w aktach prawnych, tzw. „ustawach covidowych” bądź tarczach antykryzysowych, instrumenty wsparcia i działania osłonowe, a także podejmowane przez Radę Miasta Kutno, mające na celu ochronę istniejących w Kutnie miejsc pracy i wsparcie lokalnej działalności gospodarczej, uchwały m.in. zwalniające z podatku od nieruchomości tych przedsiębiorców, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19. Niemniej w 2021 r. poziom bezrobocia w Kutnie zmalał, co – przy nadal niesprzyjających dla rozwoju przedsiębiorczości warunkach w postaci obowiązującego stanu epidemii – można traktować jako obserwację godną odnotowania.

Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych w Kutnie w latach 2019-2021, według stanu na 31 grudnia danego roku.

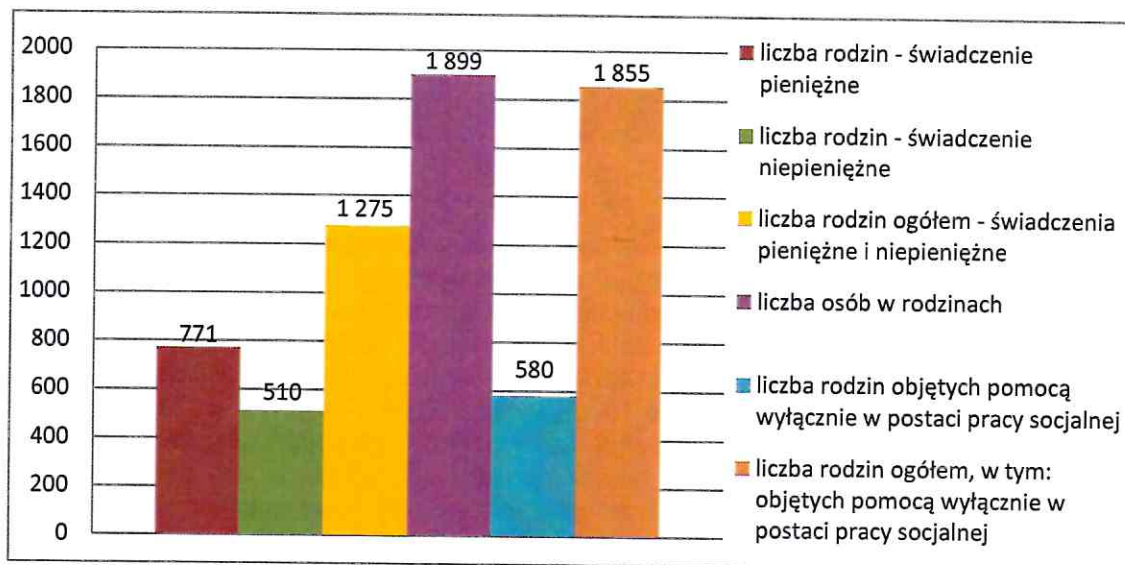
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie; marzec 2022 r.

Diagnoza społeczna, poza przekrojową eksploracją obszaru udzielania pomocy społecznej, gwarantuje też dostęp do danych odnoszących się do struktury i modelu rodzin, którym udzielana jest pomoc. Poniższe wykresy relacjonują rzeczywistą liczbę rodzin oraz typy rodzin objętych wsparciem w formie pieniężnej lub niepieniężnej w latach 2019-2021. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że uwzględnione są

osoby/rodziny, którym udzielono wsparcia przynajmniej jednokrotnie, aczkolwiek najczęściej beneficjenci korzystali z kilku świadczeń naraz.

Wykres 6. Rzeczywista liczba rodzin/osób objętych pomocą społeczną, tj. świadczeniami pieniężnymi i niepieniężnymi w 2021 r.*

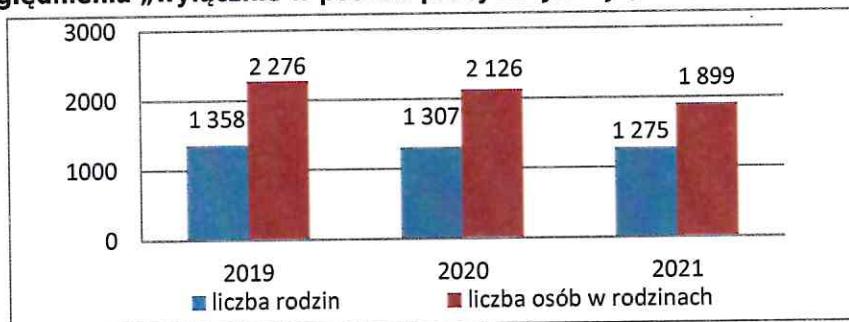

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

* W 2019 r. w sprawozdaniu MRPiPS-03 zmieniła się metodologia wskazywania liczby rzeczywistej rodzin; rodzina może korzystać zarówno ze świadczenia pieniężnego, jak i niepieniężnego, więc ogólna liczba rodzin nie stanowi – jak miało to miejsce przed 2019 r. – sumy rodzin wspieranych świadczeniami pieniężnymi i niepieniężnymi.

W 2021 r., podobnie zresztą jak w latach poprzednich, więcej wsparcia udzielono w formie pieniężnej (771 rodzinom) niż niepieniężnej (510 rodzinom). Warto odnotować, że niemal 32% ogółu osób (601 osób z 1 899) objętych pomocą społeczną stanowią osoby, które same nie są bezpośrednimi odbiorcami pomocy społecznej, lecz tworzą z beneficjentem wspólne gospodarstwo domowe. W takim razie pomoc społeczna trafia do znacznie większej grupy ludzi aniżeli te, którym decyzją przyznano świadczenia (1 298 osób, o 212 mniej wobec 2020 r.). Należy zaakcentować, iż w odniesieniu do roku 2020 wzrosła w okresie raportowanym liczba rodzin objętych pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej: z 473 w 2020 r. do 580 w 2021. Ta różnica, u której podstaw mógł leżeć – determinowany sytuacją epidemiczną i skorelowanym z nią poczuciem niepewności – popyt na wsparcie w zakresie informowania, wyjaśniania, motywowania, porady bądź konsultacji, warunkuje niewielki w skali rok do roku przyrost ogólnej liczby rodzin objętych pomocą społeczną, w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej (1 780 rodzin w 2020 r. i **1 855** rodzin w 2021 r.).

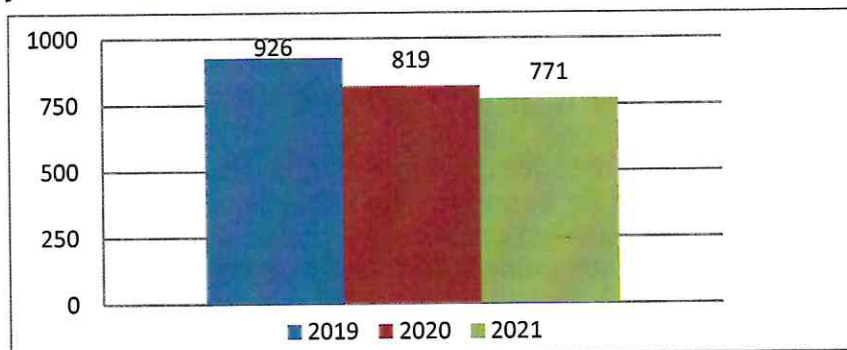
Wykres 7. Rzeczywista liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną (bez uwzględnienia „wyłącznie w postaci pracy socjalnej”) w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną, nie uwzględniając kategorii „wyłącznie w postaci pracy socjalnej”, w 2021 r. wyniosła **1 275** i zmalała w zestawieniu do lat poprzednich o 2,5% wobec 2020 r. i o 6,1% względem 2019 r. Zdecydowanie zmniejszyła się z kolei liczba osób w tych rodzinach, wynosząc w 2021 r.: **1 899** osób, czyli mniej o 10,7% względem 2020 r. i o 16,6% wobec 2019 r. Oznacza to, że coraz częściej beneficjentami pomocy społecznej są mniejsze gospodarstwa domowe, w których liczba członków rodziny – na skutek najczęściej wyjazdu dzieci na studia lub usamodzielniania się dzieci i zakładania przez młode pokolenie własnych rodzin ewentualnie wskutek migracji za pracą czy z powodu zgonów zazwyczaj współmałżonka – podlega uszczupleniu.

Wykres 8. Rzeczywista liczba osób/rodzin objętych pomocą społeczną w formie pieniężnej w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

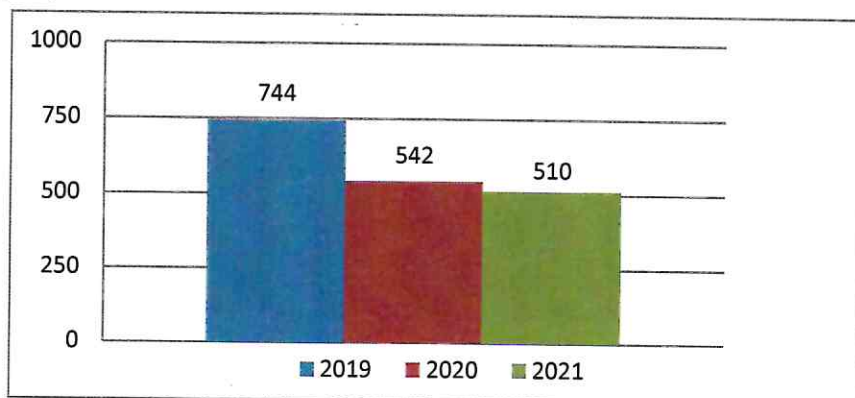
Rzeczywista liczba osób/rodzin wspieranych przez Ośrodek pomocą pieniężną na przestrzeni ostatnich trzech lat dalej maleje, w 2021 r. wynosząc **771** rodzin, tj. 5,9% mniej niż w 2020 r. i 16,7% rodzin mniej niżeli w 2019 r. Wpływa na to zapewne niskie ubóstwo pośród mieszkańców miasta, stanowiące rezultat obniżającego się bezrobocia, wyższych płac oraz efektu przyznawania rodzinom z dziećmi świadczenia wychowawczego („500+”), szczególnie po zmianie niezależniającej wypłatę świadczenia od osiąganego przez rodzinę dochodu.

Trzeba w tym miejscu uwypuklić, iż w 2021 r. kryterium dochodowe w pomocy społecznej w przypadku gospodarstwa jednoosobowego wynosiło 701 zł, zaś na osobę w rodzinie – 528 zł. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej kryterium dochodowe weryfikowane jest co 3 lata z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej dokonywanych przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

Do spadającej liczby rodzin uzyskujących pomoc pieniężną może przyczyniać się fakt, iż ubiegający się o pomoc przekraczają progi kryteriów, na co wpływ może mieć choćby ustalana co roku wysokość minimalnego wynagrodzenia.

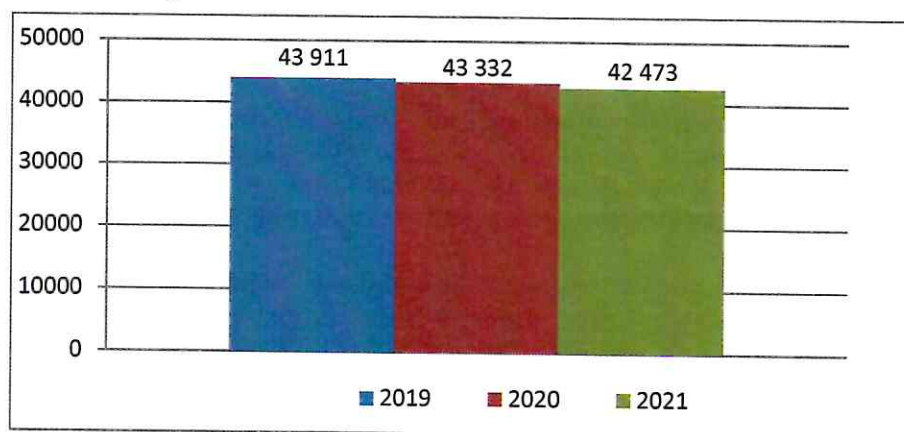
Wykres 9. Rzeczywista liczba osób/rodzin objętych pomocą społeczną w formie niepieniężnej w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Również rzeczywista liczba osób/rodzin, które skorzystały z pomocy w formie niepieniężnej w okresie trzech ostatnich lat maleje. W 2021 r., zatrzymując się na poziomie **510** rodzin, zmniejszyła się w zestawieniu z 2020 r. o 6%, zaś w 2019 r. – o 31%. Odpowiedzią klarującą taki obrót sprawy może być w głównej mierze mniejsza niż w roku ubiegłym liczba rodzin korzystających m.in. z posiłku, w tym dla dzieci, malejąca grupa osób, którym świadczone były usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania tudzież spadek liczby osób skierowanych do domów pomocy społecznej i w nich przebywających.

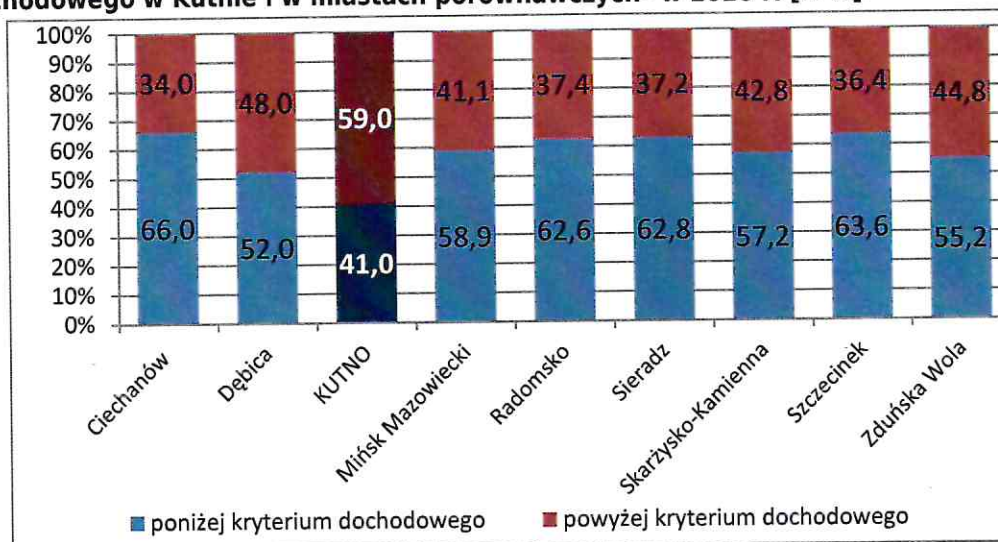
Wykres 10. Liczba ludności miasta Kutna w latach 2019-2021, według stanu na 31 grudnia danego roku.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny (dane za lata 2019-2020); Urząd Miasta Kutno (dane za 2021 r.); marzec 2022 r.

Niestety nie można w pełni uzasadniony sposób przyjąć, że dotychczasowi usługobiorcy zaktywizowali się i pomoc społeczna nie jest im już niezbędna. Może sprzeciwiać się temu chociażby pomniejszająca się z roku na rok liczba mieszkańców miasta, co potwierdza wykres 10. Nie wypada więc, bez szczegółowych analiz, wykluczyć założenia, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej jest relatywnie stała w relacji do ludności Kutna i że w znacznej części są to te same osoby.

Wykres 11. Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w Kutnie i w miastach porównawczych* w 2020 r. [w %].

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny; marzec 2022 r.

* Grupa porównawcza ośmiu miast jest zbieżna z wyłonioną na potrzeby „Strategii Rozwoju Miasta Kutna 2030”.

Ważne jest, aby w odniesieniu do tego wątku zwrócić uwagę na jeszcze inny parametr. W 2020 r. udział gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej pomimo przekroczenia kryterium dochodowego był w Kutnie zdecydowanie najwyższy (59,0%, wzrost o 0,9% względem 2019 r.) spośród miast porównawczych. Najmniejszy odsetek występuje w Sieradzu (37,2%). ***W takim razie w 2020 r. w Kutnie więcej niż co druga rodzina będąca beneficjentem pomocy otrzymywała świadczenia, przekraczając próg dochodowy, co oznacza, że powód przyznania wsparcia był inny niż niedostatek finansowy.***

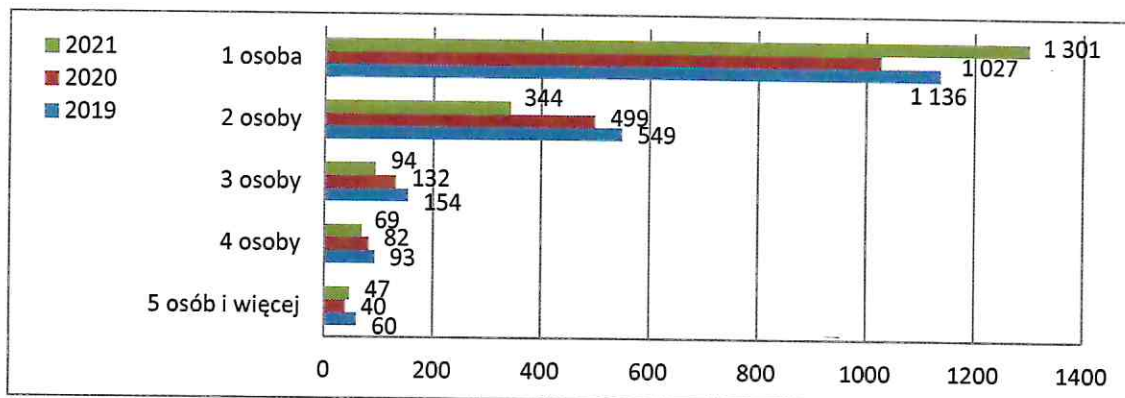
Najczęściej wsparcie pomimo przekroczenia progu kryterium dochodowego otrzymywały osoby w wieku senioralnym. Źródła ich utrzymania (zazwyczaj świadczenia emerytalno-rentowe, sporadycznie dochody) nie wystarczały na pokrycie kosztów leczenia. Rada Miasta Kutno, uwzględniając potrzebę wsparcia m.in. osób z niskimi dochodami,

- w 2014 r. podniosła do 150% kryterium dochodowe kwalifikujące do pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (program trwał do 31.12.2018 r.),
- w 2016 r. podwyższyła do 120% kryterium dochodowe kwalifikujące do otrzymywania nieodpłatnych obiadów,
- w 2017 r. podwyższyła do 120% kryterium dochodowe kwalifikujące do nieodpłatnych usług opiekuńczych nad chorym w domu oraz specjalistycznych usług opiekuńczych z wyłączeniem usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- w 2017 r. zwiększyła do 120% kryterium dochodowe kwalifikujące do niepartycypowania w kosztach za pobyt w mieszkaniach chronionych,
- w 2018 r. podniosła do 150% kryterium dochodowe kwalifikujące do pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” (program obowiązuje od 1 stycznia 2019 r.).

Powyższe działania stanowią wyraz szczególnej troski samorządu o poprawę bytu mieszkańców miasta, tworząc namacalny wykładnik wsparcia dla tychże osób.

Wykres 12. Typy rodzin, ze względu na liczbę osób, wspartych pomocą społeczną w latach 2019-2021.

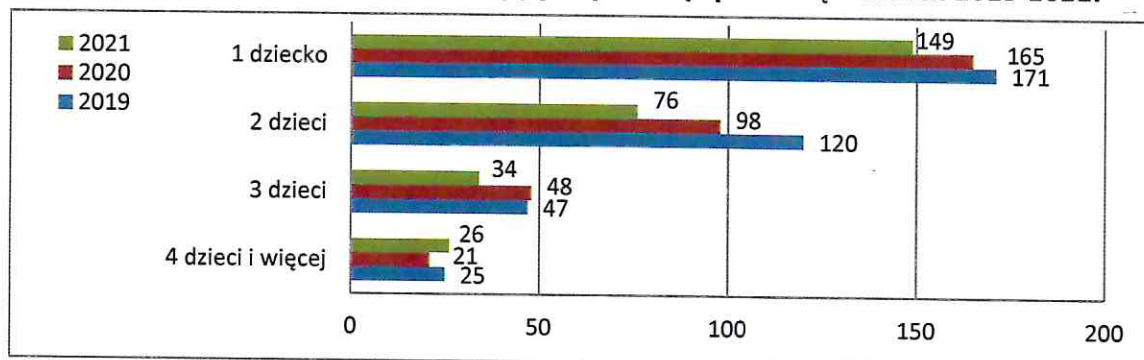
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Wykres powyżej informuje, że wśród rodzin, którym została udzielona pomoc w ciągu ostatnich trzech lat, nadal przeważają osoby samotne, które prowadzą jednoosobowe gospodarstwo domowe; na ogół są to renciści i emeryci lub zasiłkobiorcy stali bądź osoby niezaradne życiowo objęte pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej. W 2021 r. liczba osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe wyniosła 1 301 (70% ogólnej liczby rodzin objętych pomocą społeczną: 1 855 rodzin, wliczając w to kategorię „wyłącznie w postaci pracy socjalnej”: 580 rodzin) i była wyższa o 75 gospodarstw wobec 2020 r. i wyższa o 165 gospodarstw względem 2019 r.

Drugą kategorią usługobiorców pod względem liczebności są rodziny dwuosobowe, których liczba w 2021 r. w odniesieniu do roku 2020 spadła o 155, czyli 31,1% oraz o 205, czyli 37,3% w porównaniu z 2019 r. Rodziny dwuosobowe to zwykle małżeństwa emerytów albo małżonkowie, których dzieci opuściły dom rodzinny, lub osoby żyjące w konkubinacie bądź rodzic, najczęściej matka, samotnie wychowujący dziecko.

Maleje w 2021 r., w zestawieniu z latami ubiegłymi, zsumowana liczba rodzin trzy-, cztero-, pięcioosobowych i więcej. Do zrozumienia tego może przysłużyć się świadomość modyfikacji modelu rodziny z tradycyjnej „2+2” (dwoje rodziców i dwoje dzieci) na posiadającą mniej potomstwa. Zarazem niewykluczone, że w miarę dobra sytuacja na rynku pracy oraz wzrost minimalnego wynagrodzenia także tutaj odgrywają rolę.

Wykres 13. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w latach 2019-2021.

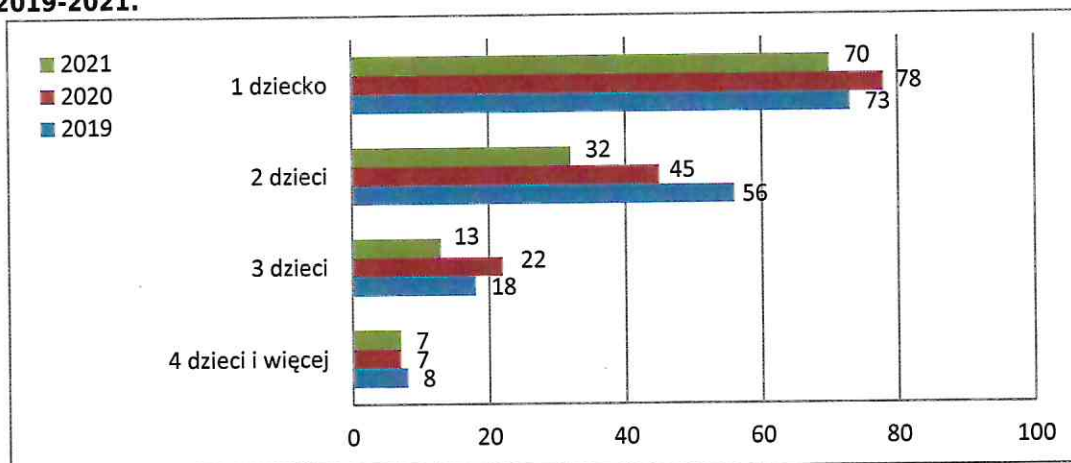

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W roku 2021 w porównaniu do roku 2020 liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 47 rodzin, z 332 w 2020 r. do 285 w 2021 r. Wciąż najwięcej beneficjentów pochodzi z rodzin z jednym dzieckiem (w 2021 r. – 149), co w 2021 r. stanowi ponad połowę (52,3%) wszystkich typów rodzin z dziećmi.

Jeżeli przyjąć założenie, że rodziny, które spełniają wszelkie kryteria ubiegania się o pomoc, faktycznie o to wsparcie zabiegają, to informacja o spadku liczby rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną jawi się jako okoliczność o pozytywnym znaczeniu.

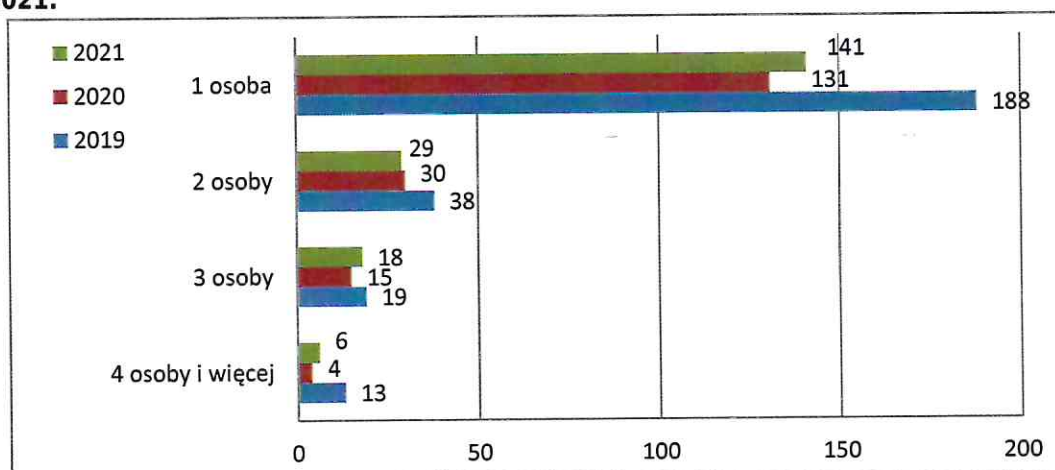
Wykres 14. Typy rodzin niepełnych z dziećmi objętych pomocą społeczną w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Z analizy wykresu 14. można wysnuć konkluzję, iż pośród rodzin niepełnych, tworzących 44,0% ogółu rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną, najczęściej o pomoc wnoszą rodziny z jednym dzieckiem (spadek w 2021 r. o 8 rodzin w porównaniu z 2020 r.). W sumie w 2021 r. ubiegało się o pomoc o 30 rodzin niepełnych mniej aniżeli w roku poprzednim (122 rodziny w 2021 r. i 152 rodziny w 2020 r.). Trzeba to tłumaczyć polepszeniem sytuacji budżetowej rodzin spowodowanym spadkiem bezrobocia, lepszymi zarobkami i przyznaniem świadczenia wychowawczego.

Wykres 15. Rodziny emerytów i rencistów objęte pomocą społeczną w latach 2019-2021.

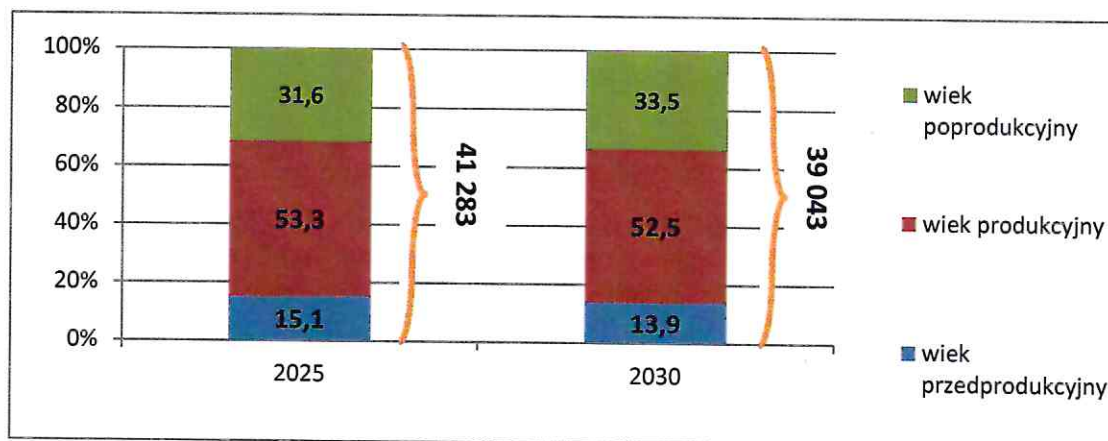
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Na kanwie analizy struktury rodzin emerytów i rencistów, która to liczba rodzin w 2021 r. w zestawieniu z 2020 r. zwiększyła się o 14 rodzin: ze 180 w 2020 r. do 194 w 2021 r., a zarazem zmniejszyła względem 2019 r. o 64 gospodarstwa, istotną kwestią pozostaje rosnące zapotrzebowanie na pomoc państwa wśród osób żyjących samotnie. Emeryci i renciści, którzy korzystają z pomocy społecznej, najczęściej mieszkają sami (72,7%) lub ze współlokatorem gospodarstwa (15,0%), którym zwykle

jest współmałżonek. Toteż, zważywszy na średnie miesięczne świadczenia z tytułu renty lub emerytury oraz koszty leczenia, można założyć, iż w dużej mierze nie dysponują oni wysokimi uposażeniami. Biorąc to pod uwagę, jak również bacząc na proces wydłużania się życia i antycypując rosnący udział osób starszych w społeczności kutnowskiej (patrz wykres 16.), przy jednoczesnej możliwości od 2017 r. ubiegania się o wcześniejsze świadczenia emerytalne oraz będący następstwem tego, nawet mając na względzie coroczną waloryzację świadczeń, relatywnie niski poziom rent i emerytur w obliczu realnych cen artykułów, a także licząc się z sytuacją epidemiczną rodzącą nowe, nieprzewidziane potrzeby, należy uważnie monitorować stan rzeczy pod kątem – w pewnym stopniu już występującej w statystykach (patrz wykres 18.) – ewentualności związanej ze zmiennością stopnia zainteresowania świadczeniami pomocowymi wśród rencistów i emerytów.

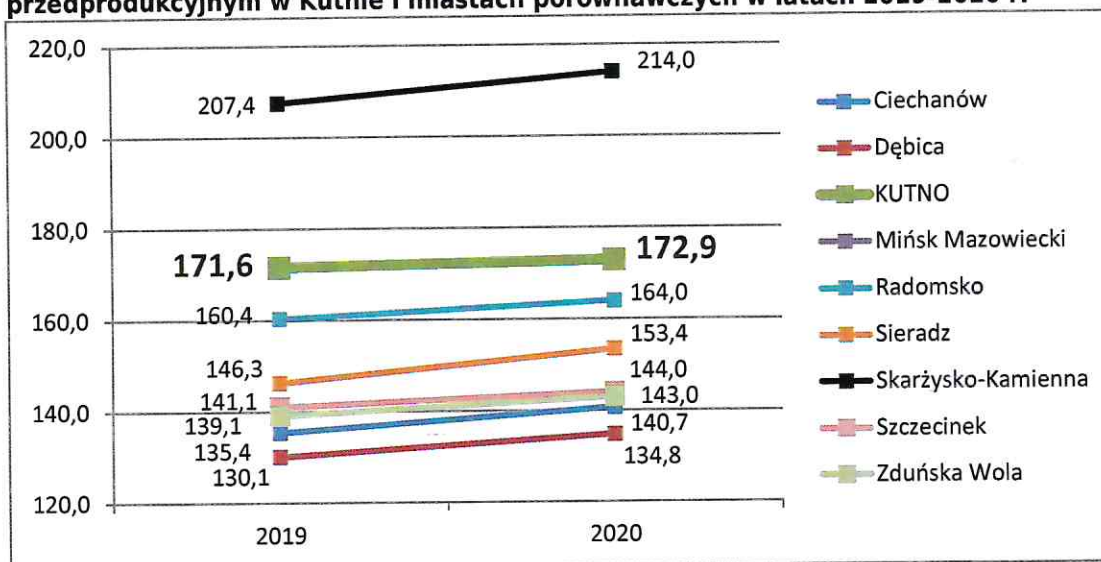
Wykres 16. Prognoza struktury ludności [w %] i ogólnej liczby mieszkańców Kutna w latach 2025 i 2030.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny; marzec 2022 r.

Na tle wykresu 16., obrazującego prognozę struktury ludności Kutna w wybranych latach, można skonstatować, iż ryzyko wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym na przestrzeni kilku najbliższych lat jest uzasadnione. W 2030 r. liczba mieszkańców spadnie poniżej 40 tys., a co trzeci mieszkaniec miasta będzie w wieku senioralnym. Jeżeli te przewidywania się ziszczą, przy supozycji *ceteris paribus* (tzn. – w tym kontekście – iż pozostałe warunki determinujące decyzję ubiegania się o pomoc ze strony Ośrodka pozostaną na tym samym poziomie), to należy oczekiwać zwielokrotnienia liczby potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej.

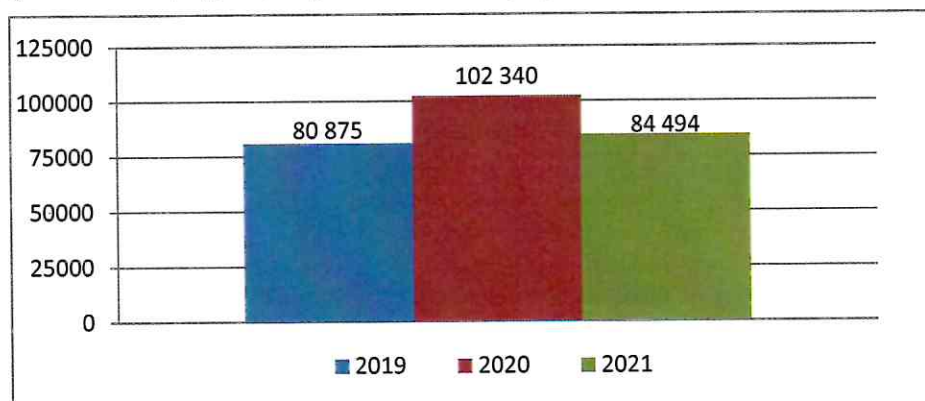
Wykres 17. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w Kutnie i miastach porównawczych w latach 2019-2020 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny; marzec 2022 r.

Powyższy wykres, dokumentując stosunek liczby kutnowskich seniorów względem 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, niepokojąco sygnalizuje niebezpieczeństwo możliwej depopulacji Kutna. Jako jeden z możliwych wskaźników obciążenia demograficznego jasno uświadamia, że wszystkie miasta z grupy porównawczej trapione są jednakową bolączką – postępującym odwróceniem piramidy wieku. W latach 2019-2020 w Kutnie, gdzie sytuacja przedstawiała się najmniej korzystnie z wyjątkiem Skarżyska-Kamiennej – acz trzeba zauważyć również, iż trend wzrostowy w przypadku Kutna przebiegał stosunkowo łagodnie – proporcja zwiększyła się o 1,3 (najmniejszy wzrost odnotowano w Mińsku Mazowieckim). Zatem w 2020 r. na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało blisko 173 seniorów.

Wykres 18. Liczba świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych przyznanych seniorom (kobiety 60 lat i więcej, mężczyźni 65 lat i więcej) w latach 2019-2021*.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

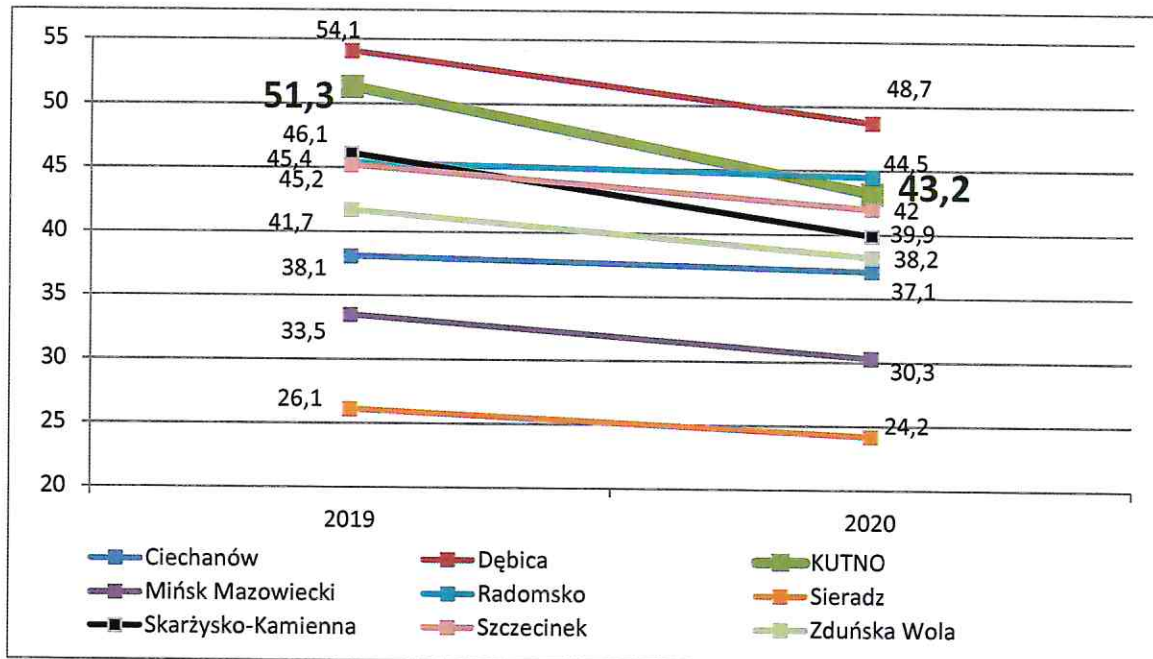
* Jednostką liczby świadczeń jest dzień, zatem przykładowo: w miesiącu, w którym są 23 dni robocze, osoba pobierająca zasiłek stały, korzystająca codziennie z obiadu i codziennie z usług opiekuńczych otrzyma 47 świadczeń (1+23+23).

Omawiane kwestie dotyczące niejednoznacznej tendencji zapotrzebowania na pomoc znajdują swe potwierdzenie w liczbach świadczeń pobieranych przez seniorów (kobiety 60 lat i więcej, mężczyźni 65 lat i więcej) w latach 2019-2021. W raportowanym okresie spadła skala świadczeń, których beneficjentami są seniorzy

(czyli na jedną osobę przypadało mniej świadczeń); w zestawieniu z 2020 r. zmniejszyła się o 17,4%, natomiast w stosunku do 2019 r. wzrosła o 4,5%. Za zmiany te mogą odpowiadać, uzależnione w pewnej mierze od okoliczności odnoszących się do epidemii, obniżenie się w 2021 r. liczby przyznanych godzin świadczonych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, spadek liczby osób skierowanych do domów pomocy społecznej i w nich przebywających, malejąca liczba osób korzystających z posiłku przygotowywanego przez Sekcję Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Centrum Seniora, wśród których to beneficjentów seniorzy stanowią istotny odsetek, lub mniejsza częstotliwość pobieranych przez seniorów świadczeń.

Wykres 19. Wskaźnik deprivacji lokalnej w Kutnie i miastach porównawczych w latach 2019-20.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny; marzec 2022 r.

Istotnym uzupełnieniem mogą być dane z lat 2019-2020 pochodzące z pomiaru wskaźnika deprivacji lokalnej (ilorazu liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, tj. pobierających świadczenia pomocy społecznej, i liczby mieszkańców miasta w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców). Jednoznacznie pokazują one, iż z grona miast porównawczych najwięcej świadczeniobiorców pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców w przeliczeniu na 1 000 osób zamieszkuje Dębicę (wskaźnik w 2019 i 2020 r. odpowiednio na poziomie: 54,1 i 48,7) oraz Radomsko (wskaźnik w 2019 i 2020 r. odpowiednio na poziomie: 45,4 i 44,5) i Kutno (wskaźnik w 2019 i 2020 r. odpowiednio na poziomie: 51,3 i 43,2). Kutno, plasując się na drugim miejscu w 2019 r., w 2020 r. ulokowało się na pozycji trzeciej pod względem wielkości wskaźnika deprivacji lokalnej.

Wskaźnik dla Kutna, co jest sygnałem zadowalającym, obniża się, a na dodatek dynamika spadkowa, czyli różnica w wysokości parametru w latach 2019-2020, jest największa.

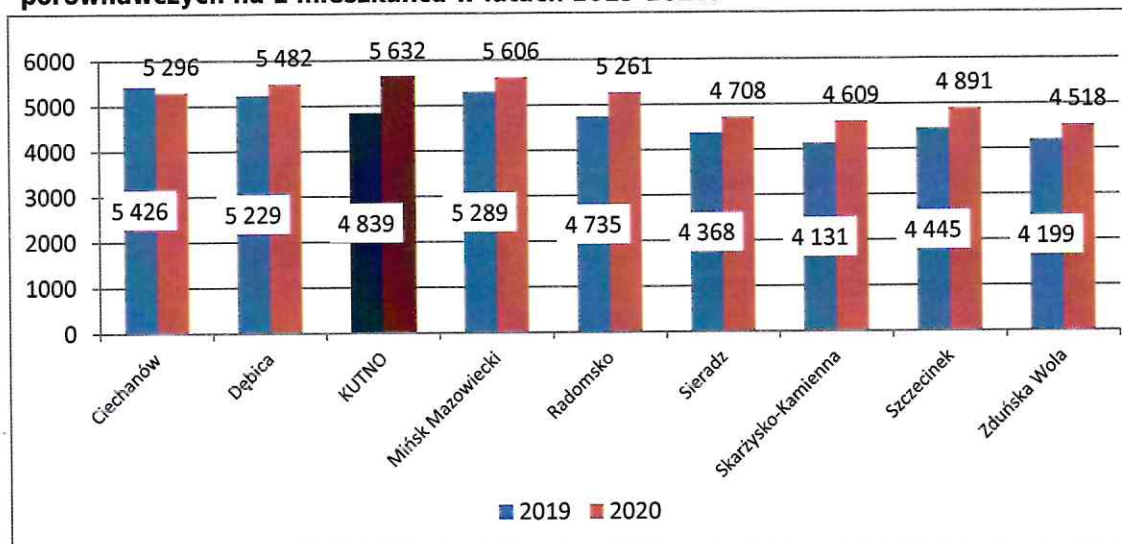
Źródła wytłumaczenia wysokiego wskaźnika deprivacji lokalnej w Kutnie można doszukiwać się m.in. we wspomnianej wyżej (wykres 11.) kwestii odsetka rodzin, którym udzielana była pomoc społeczna pomimo przekroczenia w tych gospodarstwach domowych kryterium dochodowego.

Mieszkańcy Kutna i Dębicy, których dochód przewyższa kryterium uprawniające do pomocy, są najczęściej wspierani spośród ludności miast grupy porównawczej. Znajduje to zatem swoje odbicie w wartościach wskaźnika deprivacji, które w przypadku Dębicy i Kutna kształtują się na najwyższym poziomie, aczkolwiek wyjątkiem jest tutaj przypadek Radomska, które jest zagrożone deprivacją, a udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z dochodami powyżej kryterium dochodowego jest jednym z czterech najniższych spośród miast z grupy porównawczej.

Dla szerszego spojrzenia na zjawisko współzmienności, wzajemnego wpływania na siebie wymiarów demograficznego, gospodarczego i przynależnego pomocy społecznej warto dostrzec treści wyływające z wykresu 20 i tabeli 2. Z wykresu wynika, że w 2020 r. Kutno spośród miast z grupy porównawczych lokowało się na pierwszym miejscu (przed Mińskiem Mazowieckim i Dębicą) pod względem dochodu (ogółem) na 1 mieszkańca, z wynikiem - **5 632 zł**. Warto odnotować, iż Kutno zanotowało najwyższy wzrost dochodu rok do roku, wynoszący 16% w zestawieniu z 2019 r.

Z kolei tabela 2. Informuje o wydatkach gmin na pomoc społeczną. Kutno, asygnując w 2020 r. na ten cel środki w wysokości **19 627 284,51 zł**, jest drugą gminą pod względem wielkości transferów finansowych. Najwięcej łoży Radomsko, co w kontekście wcześniejszych rozważań odnoszących się do wskaźnika deprivacji, jest zrozumiałe i poniekąd stanowi czynnik objaśniający wartość wskaźnika przyporządkowanego Radomsku. Trzeba również podnieść, iż przyrost wydatków na pomoc społeczną w Kutnie jest najwyższy z grona miast z grupy porównawczej, wynosząc rok do roku: 1 901 368,46 zł.

Wykres 20. Dochód (ogółem) [w zł po zaokrągleniu do jedności] Kutna i miast porównawczych na 1 mieszkańca w latach 2019-2020.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny; marzec 2022 r.

Tabela 2. Wydatki [w zł] na pomoc społeczną (Dział 852 - klasyfikacja budżetowa) Kutna i miast z grupy porównawczej w latach 2019-2020.

Wydatki na pomoc społeczną		
Miasto	Rok	
	2019	2020
Ciechanów	11 357 565,22	11 935 703,69
Dębica	15 373 520,25	15 726 695,78
KUTNO	17 725 916,05	19 627 284,51
Mińsk Mazowiecki	7 360 642,96	7 379 555,15
Radomsko	19 007 780,90	19 874 865,20
Sieradz	9 014 502,44	9 108 550,19
Skarżysko-Kamienna	17 431 021,90	18 582 890,35
Szczecinek	14 602 864,97	14 645 966,07
Zduńska Wola	10 172 892,17	9 929 803,79

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny; marzec 2022 r.

W związku z powyższym lepiej można uchwycić i zinterpretować zarówno liczbę świadczeniobiorców pomocy społecznej przekraczających kryterium dochodowe, jak i wskaźnik deprivacji. Miasto Kutno dysponuje największym dochodem na 1 mieszkańca oraz kieruje bardzo wysoką kwotą pieniędzy na pomoc społeczną. Tym samym ilość transferów pieniężnych przesyłanych do tego segmentu życia społecznego może być poczytywana jako stosowna reakcja władz na bieżące problemy mieszkańców Kutna.

6. Formy wsparcia w systemie pomocy społecznej realizowane przez Ośrodek

6.1. Praca socjalna

Praca socjalna jest kluczowym zadaniem pomocy społecznej, realizowanym niezależnie lub równolegle z pozostałymi formami wsparcia i świadczeniami przyznawanymi osobom występującym o przyznanie pomocy. Zasadnicze zadanie pracownika socjalnego sprowadza się do szczegółowego rozeznania sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz do stworzenia całościowej diagnozy na podstawie wywiadu środowiskowego. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami (bez względu na posiadany dochód) w celu rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej.

W obrębie pracy socjalnej mieści się również poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, świadczone osobom/rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych.

Tabela 3. Liczba rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną i liczba osób w tych rodzinach oraz liczba kontraktów socjalnych i liczba osób, z którymi je zawarto, oraz liczba Indywidualnych Programów Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności - w latach 2019-2021.

Wyłącznie praca socjalna			
Liczba:	2019	2020	2021
- rodzin	634	473	580
- osób, w rodzinach	1 111	844	919
Kontrakty socjalne*			
Liczba:	2019	2020	2021
- kontraktów	54	34	57
- osób, z którymi zawarto kontrakty	54	34	46
Indywidualny Program Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności (IPU)			
Liczba IPU	nie realizowano IPU	9	28

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

* Z jedną osobą może być zawarty kilka kontraktów.

Narzędziem wykorzystywanym w pracy socjalnej jest również kontrakt socjalny, czyli forma umowy zawieranej pomiędzy osobą ubiegającą się o świadczenie z pomocy społecznej a pracownikiem socjalnym. Idea kontraktu socjalnego, mającego wyraźnie określone zasady obowiązywania, odnosi się do zwiększenia skuteczności udzielanej pomocy przez mobilizowanie osoby bądź rodziny do własnej aktywności i podejmowania starań w celu uzyskania samodzielności, przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej, aktywnego poszukiwania pracy, podwyższania kwalifikacji zawodowych czy też podjęcia bądź kontynuowania leczenia odwykowego.

Z kolei Indywidualny Program Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności (IPU), to forma pomocy skierowana do osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, polegająca na stwarzaniu warunków i umożliwianiu reintegracji społeczno-zawodowej, w tym wspieraniu osoby w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych.

W 2021 r. parametry dotyczące podjęcia wyłącznie pracy socjalnej osiągnęły wyższe wartości niżeli w 2020 r. (wzrost o 107 rodzin i 75 osób w rodzinach). Z kolei liczba zawieszonych kontraktów socjalnych wzrosła o 23, zaś liczba IPU – o 19, względem 2020 r. Najistotniejszego uwarunkowania takiego stanu rzeczy można upatrywać, o czym już było uprzednio wspomnianie, w sytuacji epidemicznej i generowanej przez nią niepewności, na którą odpowiedzią była pomoc w zakresie informowania, wyjaśniania, motywowania, porady bądź konsultacji, czyli praca socjalna, której wzrost skali oddziałuje na zwiększenie liczby zarówno kontraktów socjalnych, jak i indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym wychodzenia z bezdomności.

6.2. Świadczenia pieniężne

Pomoc finansową oferowaną przez Ośrodek stanowią następujące świadczenia pieniężne:

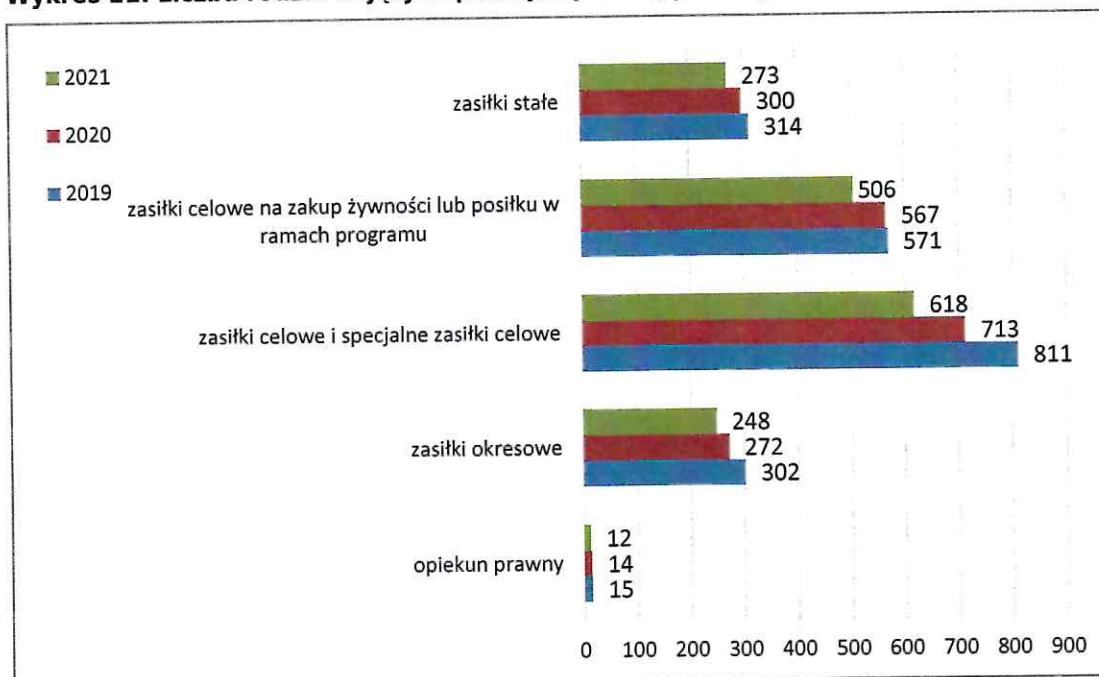
- **Zasiłek stały** – świadczenie obligatoryjne przysługujące:
  - a) osobom pełnoletnim samotnie gospodarującym (kryterium dochodowe uprawniające do przyznania świadczenia: 701 zł),
  - b) osobom pełnoletnim pozostającym w rodzinie (kryterium dochodowe uprawniające do przyznania świadczenia: 528 zł)- niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy.
- **Zasiłek okresowy** – przyznawany jest osobom i rodzinom, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód rodziny nie przekracza kryterium dochodowego osoby (701 zł) lub rodziny (iloczyn kryterium na osobę w rodzinie i liczby osób w rodzinie, tj. 528 zł x liczba osób w rodzinie), a dochody oraz posiadane zasoby pieniężne nie wystarczają na zaspokojenie ich niezbędnych potrzeb.
Świadczenie to przysługuje ze względu na szczególne okoliczności wymienione przez ustawę, tj. długotrwałą chorobę, bezrobocie, niepełnosprawność, możliwość nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.
Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między:
  - kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby oraz
  - kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.
- **Zasiłek celowy** – może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.
Natomiast w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe (701 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz iloczyn kryterium na osobę w rodzinie i liczby osób w rodzinie, tj. 528 zł x liczba osób w rodzinie) może być przyznany **specjalny zasiłek celowy**, który nie podlega zwrotowi.
- **Zasiłek celowy na zakup żywności lub posiłku w ramach programu dożywiania** – pięcioletni program rządowy „Posiłek w szkole w domu” rozpoczął się 01.01.2019 r. i docelowo ma zastąpić funkcjonujący do końca 2018 r. program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.
- **Opiekun prawny** – wynagrodzenie dla opiekuna prawnego może być przyznane za reprezentowanie osoby małoletniej, ubezwłasnowolnionej całkowicie, sprawowanie pieczy nad osobą i jej majątkiem. Wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd. Udzielenie świadczeń w postaci wynagrodzenia za sprawowanie opieki nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej.

Udzieloną potrzebującym rodzinom pomoc finansową w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych oraz świadczenia dla opiekuna prawnego przedstawia poniższy

wykres.

Wykres 21. Liczba rodzin objętych pieniężną formą pomocy w latach 2019-2021*.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

* Dane nie sumują się, gdyż rodziny korzystały z więcej niż jednego świadczenia pieniężnego w ciągu roku.

W 2021 r. pomoc pieniężną przyznano **771** rodzinom w różnych formach (z zastrzeżeniem, że suma odsetków świadczeń nie składa się na 100%):

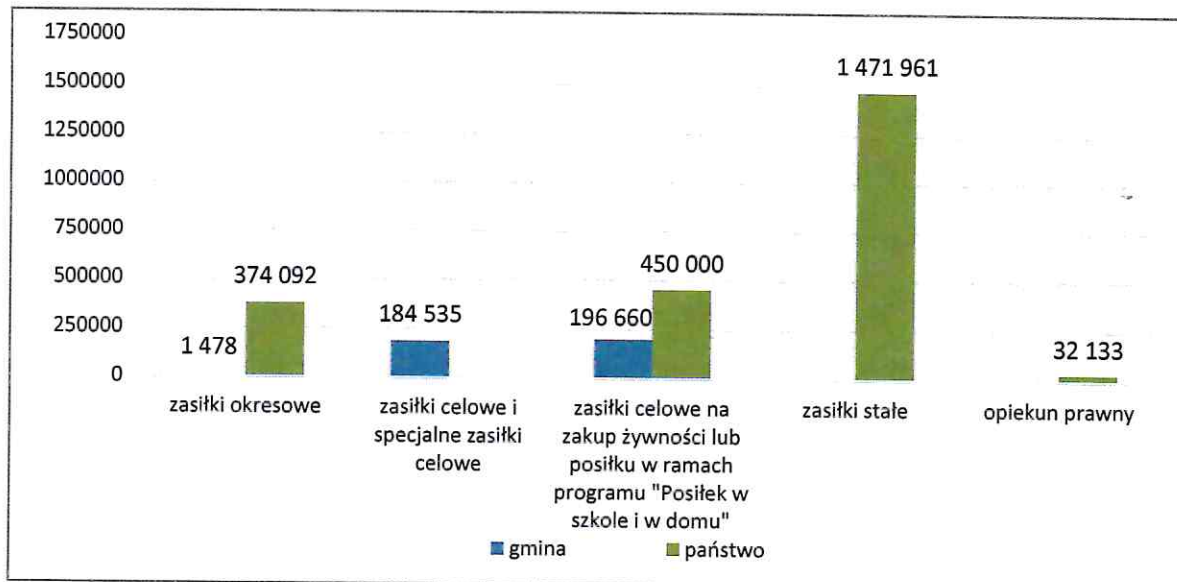
- zasiłku stałego - 35,4%;
- zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku w ramach programu - 65,6%;
- zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego - 80,2%;
- zasiłku okresowego - 32,2%;
- świadczenia dla opiekuna prawnego - 1,6%.

Widoczne jest, że przez ostatnie trzy lata najwięcej rodzin skorzystało z zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych (80% wszystkich świadczeń pieniężnych). Może to świadczyć o dużej grupie ludzi, którzy, nie spełniając przesłanek pozwalających starać się o zasiłek okresowy (przekroczenie kryterium dochodowego), zmuszeni byli posiłkować się pomocą doraźną, nakierowaną na określony cel. Wśród beneficjentów zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego znaleźli się także renciści i emeryci, których dochody przewyższają kryterium dochodowe, pomimo to nie są oni w stanie we własnym zakresie zakupić np. niezbędnych do życia leków. Liczba rodzin pobierających to świadczenie jednak z roku na rok jest coraz niższa (w 2021 r. spadek o 95 rodzin w zestawieniu z 2020 r. oraz o 193 rodziny w porównaniu z 2019 r.).

Podobnie sytuacja wygląda w wypadku zasiłków stałych, zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku w ramach programu dożywiania oraz zasiłków okresowych. Tutaj też odnotowano zmniejszającą się liczbę rodzin, którym przyznano tę formę wsparcia, co spowodowane jest niższą ogólną liczbą rodzin korzystających w 2021 r. ze wsparcia pieniężnego. Ustabilizowała się z kolei liczba osób, które pobierają wynagrodzenie dla opiekuna prawnego (zniżka w 2021 r. o 2 osoby w ujęciu porównawczym z 2020 r.).

Wykres 22. Wydatki [w zł po zaokrągleniu do jedności] z budżetu gminy i państwa poniesione na świadczenia pieniężne w 2021 r.

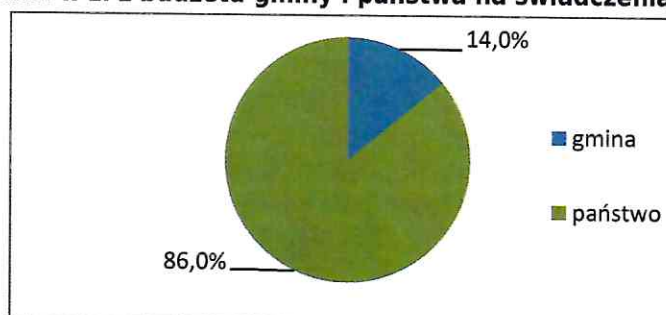

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Największą kwotę w 2021 r. wyasygnowano na dotowane z budżetu państwa zasiłki stałe: **1 471 961,00 zł** (o 141 312,18 zł mniej niż w 2020 r.), stanowiąc **54,3%** wszystkich poniesionych na pomoc pieniężną kosztów. Drugim świadczeniem najmocniej pomniejszającym budżet były zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”: **646 660,00 zł**, z tego **30,4%** pochodziło z wkładu własnego, zaś **69,6%** od państwa.

Transfery socjalne w postaci zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych w całości finansowanych przez gminę opiewały na kwotę **184 535,00 zł** (spadek w zestawieniu z 2020 r. o 122 065,00 zł). Na wydatki związane z zasiłkami okresowymi przeznaczono sumę w wysokości **375 569,80 zł**, z czego środki z budżetu państwa stanowiły **99,6%**. Zasiłki okresowe z tytułu bezrobocia otrzymały 143 rodziny na kwotę **252 412 zł**, co stanowiło 67,2% wszystkich wydatków poniesionych na tę formę wsparcia. Najmniejszym obciążeniem okazały się koszty wynagrodzenia opiekuna prawnego, które uczyniły wydatek rzędu **32 133,16 zł** i w 100% były dotowane przez państwo.

Wykres 23. Wydatki w zł z budżetu gminy i państwa na świadczenia pieniężne w 2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Ogółem wydatki na świadczenia pieniężne w 2021 roku wyniosły **2 710 858,96 zł** i były niższe od roku poprzedniego o 290 133,54 zł, tj. o 9,7%. Pomoc z budżetu państwa kształtowała się na poziomie **2 329 663,96 zł**, tj. 85,9% sumy wydatków, zaś wkład własny gminy liczone w kwocie **381 195,00 zł**, czyli 14,1% wszystkich wydatków dotyczących świadczeń pieniężnych.

Tabela 4. Realizacja świadczeń pieniężnych, w tym średnia roczna kwota [w zł] przypadająca na jedną rodzinę w danej formie świadczeń pieniężnych, w 2021 r.

Rodzaj świadczenia	Wydatki [w zł]	Liczba rodzin*	Średnia roczna kwota przypadająca na 1 rodzinę [w zł]
Zasiłki okresowe	375 569,80	248	1 514,39
Zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe	184 535,00	618	298,60
Zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	646 660,00	506	1 277,98
Zasiłki stałe	1 471 961,00	273	5 391,79
Opiekun prawny	32 133,16	12	2 677,76

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

* Jedna rodzina może korzystać z kilku rodzajów pomocy finansowej.

Średnia roczna kwota przypadająca na jedną rodzinę w 2021 r. w odniesieniu do zasiłku stałego wyniosła prawie 5 392 zł. Uwzględniając wśród świadczeniobiorców liczbę osób samotnie gospodarujących (238) i przypadającą na nich kwotę świadczeń (1 379 617,00 zł) oraz liczbę rodzin, których członkowie uzyskali zasiłek stały (35) i przeznaczone na nich środki pieniężne (92 344,00 zł), szacuje się, iż miesięcznie do osoby prowadzącej jednoosobowe gospodarstwo domowe trafiło **483,05 zł**, natomiast na rodzinę z zasiłkobiorcą stałym przypadło w miesięcznym rozliczeniu **219,86 zł** zasiłku.

6.3. Świadczenia niepieniężne

6.3.1. Dożywianie dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie od 01.01.2019 r. realizuje pięcioletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”, który docelowo ma zastąpić obowiązujący do końca 2018 r. program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Intencją programu jest zapewnienie pomocy zarówno dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji, jak i osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach. Ponadto program ten cechuje się wsparciem finansowym gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Kryterium dochodowe uprawniające do przyznania świadczenia wynosi do 150% kryterium dochodowego, czyli 792 zł na osobę w rodzinie i 1 051,50 zł dla osoby samotnie gospodarującej. W ramach wykonywania przez Ośrodek zadania zapewnienia dzieciom i młodzieży gorącego posiłku 25 placówek oświatowych zostało objętych realizacją programu. W 2021 r. wsparciem w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” objęto 454 dzieci, w tym: 136 dzieci (z 70 rodzin) skorzystało z dożywiania w postaci obiadów w szkołach, przedszkolach lub innych placówkach oświatowych.

Ogółem w 2021 r. wydano **8 754** posiłki na łączną kwotę **47 921,91 zł**. Całość tej sumy to wkład własny gminy do programu „Posiłek w szkole i w domu”.

6.3.2. Posiłek przygotowywany w Centrum Seniora - Sekcja Dzienny Dom Pomocy Społecznej

W 2021 r. w Centrum Seniora - Sekcja Dzienny Dom Pomocy Społecznej zostały

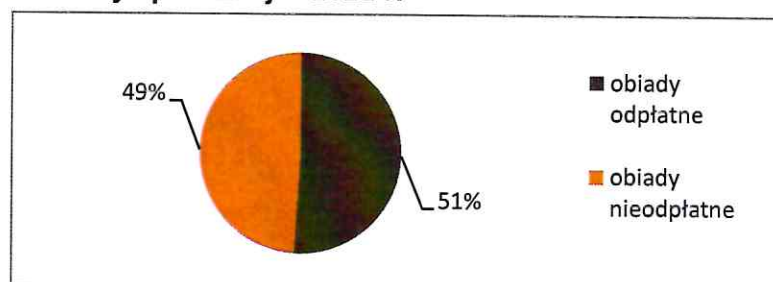

przyrządzone obiady/posiłki dla **295** osób (o 12 mniej niż w 2020 r.). Dla 141 osób (o 3 więcej w stosunku do 2020 r.) wydano decyzje na pomoc w formie posiłku nieodpłatnego, zaś dla 154 osób (o 15 mniej aniżeli w 2020 r.) – decyzje na pomoc w formie posiłku odpłatnego. Średnio dziennie były wydawane 172 obiady (a wliczając obiady bez decyzji: roboty publiczne oraz wakacje i ferie: 176).

Z uwagi na stan epidemii w 2021 r. funkcjonowanie i praca w SDDPS zostały zreorganizowane w ten sposób, że kuchnia Centrum Seniora pracowała, ale do 23.05.2021 r. włącznie wydawała posiłki tylko na wynos oraz z możliwością dowozu do mieszkańców Kutna i osób czasowo przebywających w Ogrzewalni. W 2021 r. beneficjentom dostarczono 8 898 posiłków, w tym 1 045 posiłków dla osób pracujących w ramach robót publicznych. Dodatkowo, na prośbę zespołu kryzysowego w Ośrodku, Centrum przygotowuje zupy dla osób objętych kwarantanną i izolacją.

W omawianym okresie przygotowano łącznie **22 306** obiadów odpłatnych (o 2 134 mniej niż w 2020 r.) i **21 020** posiłków nieodpłatnych (o 856 więcej w zestawieniu z 2020 r.), co razem stanowiło **43 326** obiadów/posiłków, tj. o 1 278 mniej niżeli w 2020 r., a dodając do tego obiady przygotowywane dla osób pracujących w ramach robót publicznych oraz dla dzieci w czasie ferii zimowych i wakacji letnich - uczyniło liczbę **44 472** obiadów.

Wykres 24. Obiady/posiłki przyznawane w drodze decyzji przygotowywane w Sekcji Dzienny Dom Pomocy Społecznej w 2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

6.3.3. Ubezpieczenie zdrowotne przy zasiłkach stałych

W ramach świadczeń niepieniężnych Ośrodek opłaca składkę zdrowotną za osoby pobierające zasiłek stały, a nieobjęte ubezpieczeniem zdrowotnym. Na świadczenie to w 2021 r. została wydatkowana kwota **137 491,41 zł**, a skorzystało z niego 272 odbiorców, czyli **90,1%** wszystkich świadczeniobiorców zasiłku stałego (302 osoby). Pomimo tego, że powyższa forma wsparcia wyrażana jest w określonych kwotach pieniężnych, zalicza się ją do świadczeń niepieniężnych. Wiąże się to z tym, iż osoba, za którą opłaca się składkę zdrowotną, umożliwiając takiej osobie korzystanie z bezpłatnych świadczeń zdrowotnych, nie otrzymuje bezpośrednio środków pieniężnych.

Tabela 5. Liczba osób, składek i wydatki [w zł] na składkę ubezpieczenia zdrowotnego opłacaną przy zasiłku stałym w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba osób	291	272	253
Liczba składek	2 792	2 730	2 517
Koszt składek [w zł]	143 743,03	137 491,41	125 210,23

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. odnotowano niższą liczbę osób w stosunku do 2020 r. (o 19 osób) i w zestawieniu z 2019 r. (o 38 osób), którym opłacano składkę zdrowotną. Zmalała liczba składek (o 213 względem 2020 r.) oraz ich koszt (o 12 281,18 zł, porównując z 2020 r.). Do spadku frekwencji przyczyniło się w decydującej mierze przyznanie osobom świadczenia emerytalno-rentowego albo też zaprzestanie opłacania składek wskutek śmierci beneficjenta. Poza tym trzeba te statystyki czytać w kontekście ustabilizowanej liczby w miesiącach średniej częstotliwości opłacania składek w danym roku: w 2019 r. wyniosła ona 9,6; w 2020 r. – 10,0; natomiast w 2021 r. – 10,0.

6.3.4. Sprawienie pogrzebu

Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym, jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie organizuje pochówki osób zmarłych na terenie miasta Kutna, jeżeli nie posiadały one osób bliskich, były osobami bezdomnymi lub najbliższa pozostała rodzina osoby zmarłej nie posiada uprawnień do wypłaty zasiłku pogrzebowego.

Tabela 6. Liczba świadczeń i wydatki [w zł] poniesione na pochówek w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba świadczeń	3	4	5
Kwota świadczeń [w zł]	10 755,88	8 344,40	13 251,20

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. Ośrodek opłacił 10 pochówków, które kosztowały 32 687,84 zł, w tym za 5 pochówków Ośrodek otrzymał zwrot z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, więc faktyczny wydatek poniesiony przez gminę z tytułu sprawienia 5 pochówków ukształtował się w wysokości **13 251,20 zł**. Średnia opłata za pochówek wyniosła 2 650,24 zł.

7. Pomoc środowiskowa i instytucjonalna

7.1. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę nowe zadania dotyczące wspierania rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z nią, jeśli rodzice nie są w stanie zapewnić właściwej opieki i wychowania swoim dzieciom, pieczę zastępczą organizuje dla dzieci powiat, a koszty ich utrzymania ponosi gmina. Kutnowski Ośrodek za pośrednictwem Sekcji Wspierania Rodziny przy Kompleksie Terapeutyczno-Integracyjnym „Wspólny Dom” realizuje od 2012 r. zadania wynikające z tej ustawy.

Tabela 7. Liczba dzieci i wydatki [w zł], w tym średnia roczna kwota dofinansowania jednego dziecka, poniesione na różne formy wspierania pieczy zastępczej w 2021 r.

Pieczka zastępcza	Poniesione koszty [w zł]	Liczba dzieci	Średnia roczna kwota dofinansowania przypadająca na 1 dziecko [w zł]
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	585 929,70	33	17 755,44
Rodziny zastępcze zawodowe	320 397,93	20	3 482,58
Rodziny zastępcze spokrewnione		61	
Rodziny zastępcze niezawodowe		11	
Ogółem	906 327,63	125	7 250,62

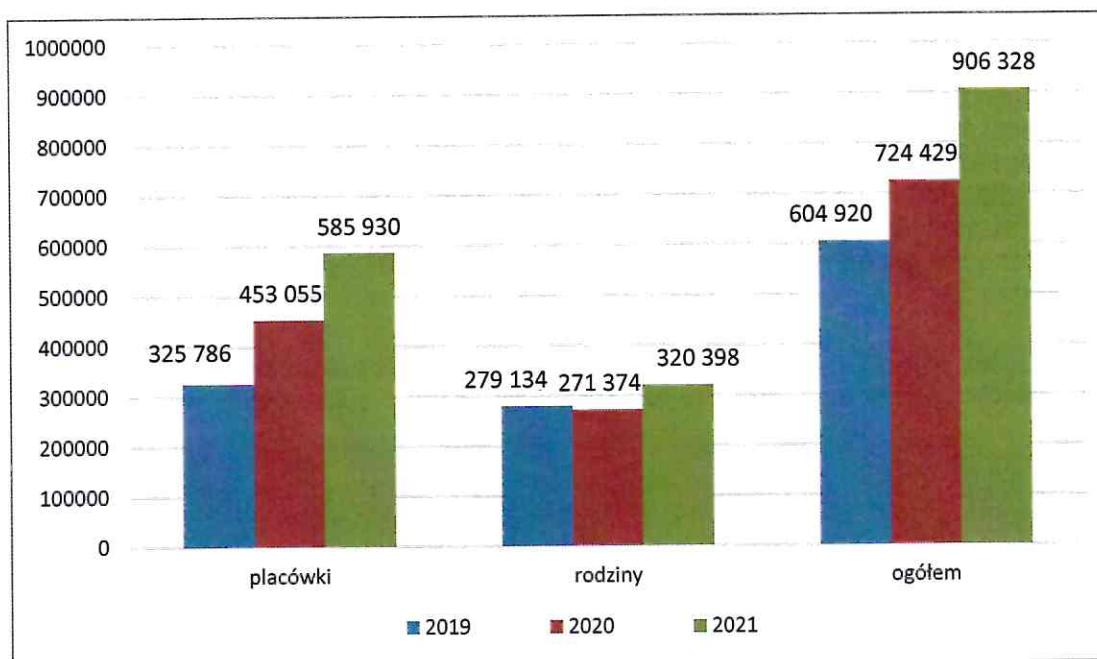
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 33 dzieci (o 9 więcej wobec 2020 r.), w rodzinach zastępczych zawodowych - 20 dzieci (w zestawieniu z 2020 r. o 4 więcej), w rodzinach niezawodowych - 11 dzieci (tyle samo co w 2020 r.), a w rodzinach spokrewnionych przebywało 61 dzieci (wzrost o 10 dzieci w porównaniu z 2020 r.). Z różnych form pieczy zastępczej do rodzin biologicznych (zarówno objętych, jak i nieobjętych wsparciem asystenta) w omawianym okresie wróciło 14 dzieci (o 8 więcej aniżeli w 2020 r.), zaś 7 dzieci (o 4 więcej w stosunku do 2020 r.), osiągając pełnoletniość, usamodzielniało się.

Rzeczywista liczba dzieci przebywających w latach 2019-2021 w różnych formach pieczy zastępczej rośnie: 89 - 2019 r., 102 - 2020 r., 125 - 2021 r. Spowodowane to jest relatywnie niską liczbą powrotów dzieci do rodzin biologicznych z pieczy zastępczej, a co za tym idzie przyrostem liczby wychowanków w systemie pieczy zastępczej. Niewielka frekwencja powrotów dzieci dowodzi tego, że ich biologiczni rodzice, pozostając niewydolni wychowawczo i nie wykazując postępów w resocjalizacji, nie są zainteresowani stanowaniem opieki nad swoimi dziećmi.

Nie wszystkie jednak przypadki dzieci umieszczanych w różnych formach pieczy zastępczej pochodziły z rodzin, z którymi współpracował asystent, albo też z rodzin, które korzystały z pomocy Ośrodka. Część dzieci była umieszczana w pieczy zastępczej bezpośrednio decyzją wydaną przez sąd. W 2021 r. dla 30 dzieci rozpoczął się proces objęcia ich pieczą zastępczą, w tym jedynie 8 z nich to dzieci z rodzin wspieranych przez asystenta.

Wykres 25. Wydatki [w zł po zaokrągleniu do jedności] ogółem poniesione na wspieranie pieczy zastępczej w latach 2019-2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Powyższy wykres obrazuje wzrost wysokości opłat związanych z pobytem dziecka w pieczy zastępczej wynikający z odpłatności gminy za ten pobyt. Skala kosztu kształtuje się następująco:

- ▲ 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- ▲ 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- ▲ 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Informacje pochodzące z wykresu 25. unaoczniają, iż co roku notuje się znaczny wzrost środków finansowych przeznaczanych na pieczę zastępczą. Związane jest to z ponoszeniem największej odpłatności za każde dziecko, które, będąc w pieczy zastępczej, w ciągu 2 lat nie powróci do rodziny biologicznej; w 2021 r. takich dzieci, które przebywały w pieczy zastępczej co najmniej 3 lata, było **68** (o 14 więcej w porównaniu do 2020 r.).

Tabela 8. Struktura rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba asystentów rodziny	4	4	4
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	43	44	42
Liczba dzieci w tych rodzinach	83	92	81
Liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę ze względu na osiągnięcie celów	2	6	6
Liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych (również rodzin nieobjętych wsparciem asystenta)	12	6	14

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Pracę terapeutyczno-edukacyjną w 2021 r., w pewnym stopniu ograniczoną z uwagi na sytuację epidemiczną, prowadziło 4 asystentów (od 01.07.2021 r. – 3 asystentów) w **42** rodzinach (o 2 mniej w odniesieniu do 2020 r.), w tym 11 to rodziny, z którymi rozpoczęto pracę w 2021 r. W 42 rodzinach przebywało **81** dzieci zagrożonych umieszczeniem w różnych formach pieczy zastępczej (o 11 mniej niż w 2020 r.). W wyniku efektywnej pracy asystentów w 2021 r. z **6** rodzinami zakończono współpracę ze względu na osiągnięcie celów wynikających z planu pracy asystenta z rodziną, a do rodzin biologicznych, powróciło **6** dzieci, zaś uwzględniając również rodziny, z którymi nie współpracował asystent – **14** dzieci.

7.2. Świetlica profilaktyczno-wychowawcza „Rodzinka”

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kutnie w Kompleksie Terapeutyczno-Integracyjnym „Wspólny Dom” działa Sekcja Wsparcia Dziennego, a w jej ramach – świetlica profilaktyczno-wychowawcza „Rodzinka”, która prowadzi działania na rzecz dzieci pochodzących z rodzin z problemem bezradności opiekuńczo-wychowawczej.

W 2021 r. w zajęciach organizowanych przez świetlicę wzięło udział **63** dzieci (o 3 mniej aniżeli w 2020 r.). Niewielki spadek liczby dzieci, które uczęszczały na zajęcia, należy wywieść ze stanu epidemicznego, w którego rezultacie przez ponad pół roku funkcjonowanie placówki było zawieszona, a gdy już je podjęto, to w reżimie sanitarnym ograniczającym liczbę wychowanków. Zajęcia odbywały się nie tylko w dni nauki szkolnej, lecz również w czasie wolnym.

„Warsztatów zimowych” wskutek epidemii nie przeprowadzono, ale przygotowano w trakcie wakacji „Warsztaty letnie”, z których skorzystało 30 dzieci. Podczas warsztatów, przebiegających pod hasłem „Rodzinka górą!”, dzieci wzięły udział w zajęciach kulinarnych, muzycznych, artystycznych, plastyczno-technicznych, integracyjnych, naukowych, a także zorganizowano im atrakcyjne wycieczki edukacyjne.

W ramach procesu terapeutyczno-wychowawczego, obok współpracy z rodzicami i pedagogami szkolnymi, prowadzono z dziećmi zajęcia mające m.in. za zadanie:

- pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych i osobistych;
- podnoszenie poziomu edukacyjnego (wyrównywanie zaległości w nauce, pomoc w odrabianiu lekcji, nauka języka angielskiego);
- rozwijanie samodzielności i społecznej aktywności;
- wspieranie rozwoju zainteresowań, zdolności (np. plastycznych, tanecznych);
- rozwijanie sprawności fizycznej (np. ćwiczenia, gimnastyka);
- profilaktykę (np. z zakresu uzależnień, przemocy i agresji);
- zwiększanie kultury osobistej (np. nauka zasad zachowania przy stole);
- organizację czasu wolnego (gry i zabawy).

Nadto należy zaakcentować, iż program pracy z dziećmi jest na bieżąco, w zależności od potrzeb, uzupełniany.

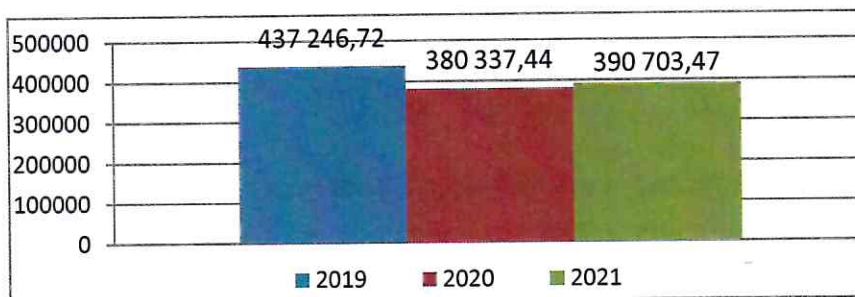
Z uwagi na epidemię koronawirusa funkcjonowanie świetlicy „Rodzinka” uległo diametralnym zmianom. W trakcie epidemii, kiedy działalność placówki nie była zawieszona, świadczenie pomocy dzieciom odbywało się wedle wytycznych sanitarnych. W czasie gdy świetlica była zamknięta, jej pracownicy oferowali wychowankom pomoc zdalną, obejmując wsparciem te rodziny, w których rodzice nie potrafili pomóc dzieciom w opanowaniu materiału edukacyjnego.

Działalność świetlicy wpisuje się w Cel strategiczny III: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO MIASTA; Cel szczegółowy III.2: Umacnianie kapitału społecznego miasta; Działanie III.2.2: Wspieranie nowych form organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych i wakacji – „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

* * *

Wykres 26. Wydatki [w zł] przeznaczone na działalność świetlicy „Rodzinka” i na asystenturę rodziny w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Wydatki przeznaczone na wspieranie rodziny, czyli na funkcjonowanie świetlicy profilaktyczno-wychowawczej „Rodzinka” oraz na asystenturę rodziny, wyniosły w 2021 r. **390 703, 47 zł** – o 10 366,03 zł więcej względem 2020 r. i o 46 543,25 zł mniej wobec 2019 r. Uzasadnienia dla dysproporcji w wydatkach między 2019 r. a latami 2020-2021, w których środki asygnowane na ten cel się wyrównały, można upatrywać w odnotowanych w 2020 r. i 2021 r. rotacjach pracowników między komórkami organizacyjnymi Ośrodka oraz zadowalającym i tym samym niewymagającym doposażenia stanie sprzętu pozostającego w dyspozycji obu sekcji.

7.3. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny i Kutnowska Karta Dużej Rodziny

Od 16.06.2014 r. w ramach realizacji rządowego programu rodziny wielodzietne, mające na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, mogą ubiegać się o bezpłatne przyznanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, a jej posiadacze mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju.

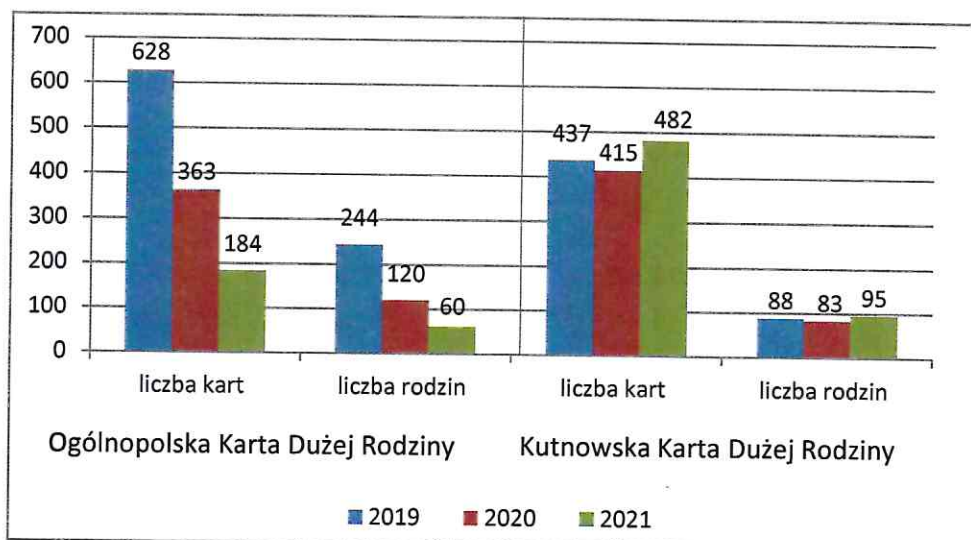
W 2021 r. Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny wydano w Ośrodku dla **60** rodzin i 184 członków tych rodzin, z tego: 93 dla rodziców/małżonków i 91 dla dzieci. W porównaniu z 2020 r. mniej o kolejno: 60 rodzin, 179 członków rodzin, 89 rodziców/małżonków i 90 dzieci. Różnice między 2020 r. a 2021 r. wynikają ze zmiany przepisów określających osoby uprawnione do posiadania karty: z dniem 1 stycznia 2019 r. grupa beneficjentów znacznie została poszerzona, gdyż od tej daty karta przysługuje rodzicom, którzy mają lub w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci – bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku. W takim razie w roku 2019 osoby nowo uprawnione do pozyskania karty zdecydowały się na to, a w 2020 r. statystyki się obniżyły, natomiast w 2021 r. wróciły względnie do stanu sprzed zmiany, tj. do poziomu z roku 2018.

Poza ogólnopolską kartą na terenie Kutna funkcjonuje Kutnowska Karta Dużej Rodziny uprawniająca m.in. do korzystania z bezpłatnych przewozów środkami transportu Miejskiego Zakładu Komunikacji w Kutnie, korzystania z ulg w instytucjach kultury, sportowo-rekreacyjnych czy przy opłatach za pobyt dziecka w żłobku lub przedszkolu bądź korzystania z rabatów na towary i usługi u partnerów programu.

W 2021 r. wydano 482 karty, o 67 więcej niż w roku 2020 i o 45 więcej aniżeli w 2019 r., dla 95 rodzin, o 12 więcej w stosunku do roku poprzedniego, tj. 2020, zaś względem roku 2019 – o 7 więcej.

Wykres 27. Charakterystyka Ogólnopolskiej i Kutnowskiej Karty Dużej Rodziny w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta Kutno; marzec 2022 r.

7.4. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi te mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze (rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu) z kolei są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Tabela 9. Charakterystyka realizacji usług opiekuńczych w latach 2019-2021.

Usługi opiekuńcze nad chorym w domu			
	2019	2020	2021
Liczba świadczeń	55 319	51 614	45 387
Liczba osób	157	168	152
Liczba rodzin	155	165	152
Wydatki [w zł]	1 062 124,80	1 123 518,20	1 070 770,05

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Tabela 10. Charakterystyka realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2019-2021.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze			
	2019	2020	2021
Liczba świadczeń	981,5	795	927
Liczba osób	11	8	8
Liczba rodzin	11	8	8
Wydatki [w zł]	38 326,01	36 251,78	46 707,49

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. w zestawieniu z 2020 r. maleją liczbę zrealizowanych usług opiekuńczych, liczbę osób, rodzin oraz wydatki na tę formę pomocy. Przyczynę znacznej różnicy między liczbą świadczeń wykonanych w 2020 r. i w 2021 r., wynoszącej 6 227 świadczeń, może stanowić spadek liczby beneficjentów tudzież podyktowana sytuacją epidemiczną czasowa niemożność świadczenia usług z racji kwarantanny, izolacji lub hospitalizacji.

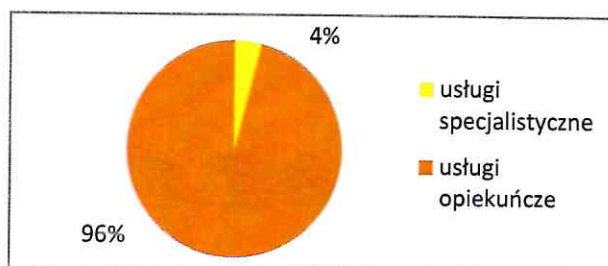
Niezależnie od stanu zagrożenia epidemią, na relatywnie stałą liczbę usługobiorców, a tym samym i na wielkość przyznanego wsparcia w zakresie usług opiekuńczych nad chorym w domu, rzutowała wspomniana wcześniej obowiązująca od 2018 r. a podjęta w 2017 r. uchwała Rady Miasta Kutno, która podwyższyła do 120% kryterium dochodowe kwalifikujące do nieodpłatnego korzystania z usług opiekuńczych nad chorym w domu i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz zmieniła proporcję dochodu w relacji do kryterium dochodowego w ten sposób, że stworzyła korzystniejsze dla usługobiorców warunki w zakresie ponoszenia za usługi odpłatności, co między innymi przyczyniło się do zwiększenia dostępności do ww. usług.

Nie bez znaczenia w tym obszarze jest również współczynnik starzenia się społeczeństwa, który może determinować zwiększenie się popytu na tego rodzaju usługi, których liczba zawsze uzależniona jest od aktualnych potrzeb beneficjentów usług opiekuńczych.

W omawianym okresie zmalały wydatki przeznaczone na usługi opiekuńcze nad chorym w domu (w porównaniu do 2020 r. o 52 748,15 zł), lecz wzrosły środki finansowe kierowane na specjalistyczne usługi opiekuńcze (w zestawieniu z 2020 r. o 10 455,71 zł). Za stosunkowo mniejszą, niżli w przypadku liczby świadczeń, dysproporcję środków finansowych przeznaczanych na usługi opiekuńcze nad chorym w domu w 2020 r. i w 2021 r. odpowiadać może podniesienie obowiązkowej ceny za 1 godzinę usługi. W 2021 r. koszt 1 godziny usługi wyniósł 23,45 zł (tj. 1,75 zł więcej w stosunku do 2020 r.). Z kolei w wypadku specjalistycznych usług opiekuńczych - wraz ze zwykłą tendencją liczby świadczeń przyrosły wyasygnowane w 2021 r. na ten cel środki finansowe, mimo że 1 godzina usługi wyniosła 37,78 zł, czyli tyle samo co w 2020 r.

Wykres 28. Wydatki w zł na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w 2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Usługi opiekuńcze nad chorym w domu były świadczone dla **152** świadczeniobiorców (o 16 mniej względem 2020 r.) w liczbie **45 387** godzin na kwotę **1 070 770,05 zł**, którą w całości zabezpieczono w budżecie gminy. Natomiast na specjalistyczne usługi opiekuńcze wydatkowano kwotę **46 707,49 zł**, co stanowi 4% łącznych kosztów przewidzianych na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Ze specjalistycznych usług opiekuńczych w liczbie 927 godzin świadczeń skorzystało 8 osób (identyczna liczba jak w roku 2020).

W 2021 r. przeprowadzono dwa badania ankietowe, których celem była ocena jakości i potrzeb, odpowiednio: w zakresie usług opiekuńczych oraz w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Omówienie badań ankietowych zawarto kolejno w podrozdziałach: 10.4.1. i 10.4.2.

7.4.1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i są wykonywane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Usługi te polegają na wspieraniu procesu leczenia, a także na uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania oraz codziennego gospodarowania budżetem domowym.

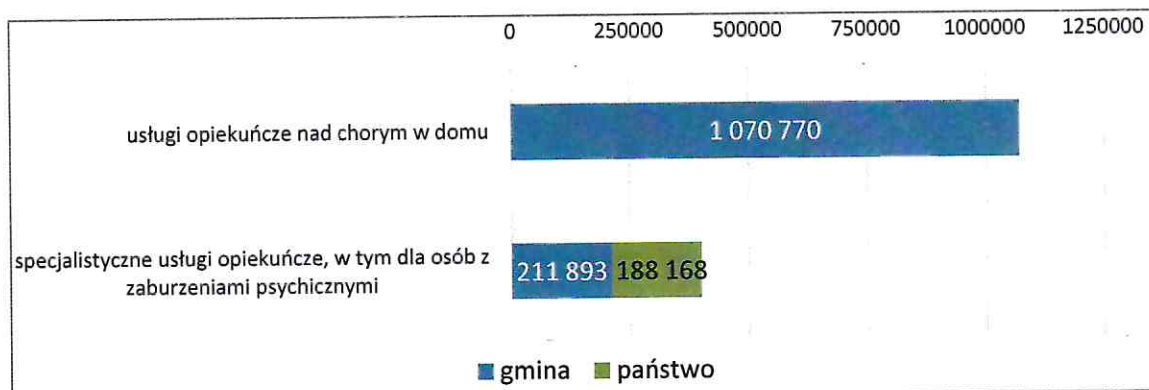
Tabela 11. Charakterystyka realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2019-2021.

Usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi			
	2019	2020	2021
Liczba świadczeń	5 832	5 408	5 370
Liczba osób	33	30	33
Liczba rodzin	31	29	30
Wydatki [w zł]	196 179,67	189 714,58	188 168,10

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. w stosunku do 2020 r. delikatnie zmalała liczba godzin przeznaczonych na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przy równoczesnym niewielkim wzroście liczby beneficjentów. Przyczyną spadku liczby godzin był pobyt osób z zaburzeniami psychicznymi w szpitalach specjalistycznych, zgon i przyznanie 1 osobie pobytu w mieszkaniu chronionym, w którym została otoczona specjalistycznym wsparciem.

Wykres 29. Wydatki [w zł po zaokrągleniu do jednośc] z budżetu gminy i państwa poniesione na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

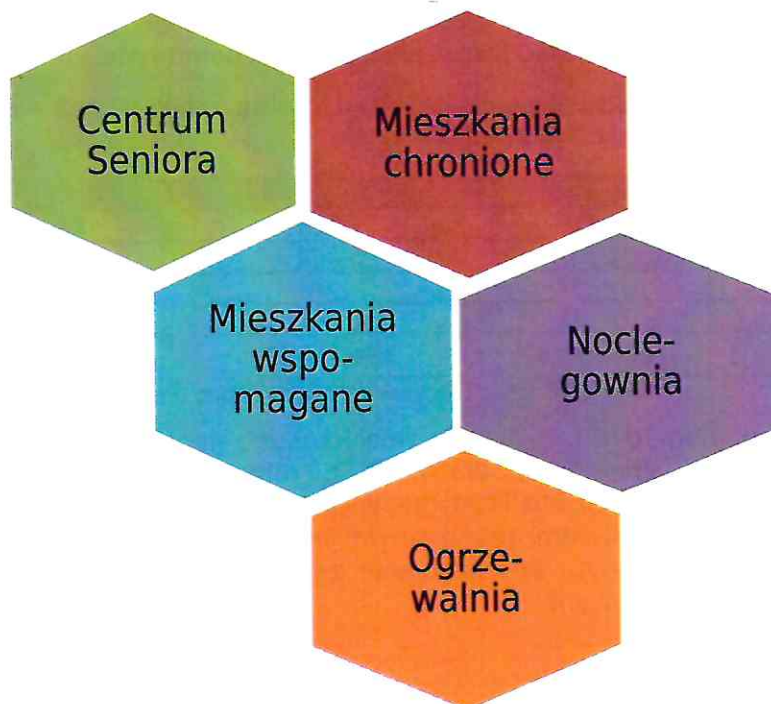
Ogółem koszt wszystkich świadczonych w tym zakresie usług w 2021 r. wyniósł **1 470 830,70 zł** (w porównaniu z 2020 r. zanotowano spadek o 32 623,18 zł), z tego:

- z budżetu państwa: **188 168,10 zł** (mniej o 1 546,48 zł wobec 2020 r.);
- z budżetu gminy: **1 282 662,60 zł** (mniej o 31 076,70 zł względem 2020 r.).

Odpłatność do budżetu gminy za świadczone usługi od beneficjentów wyniosła **268 172,03 zł**, tj. **18,2%** ogółu wydatków w tym obszarze (z tego: 259 225,55 zł za usługi opiekuńcze nad chorym w domu oraz 8 947,38 zł za specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi), i była wyższa niż w 2020 r. o 40 823,18 zł.

7.5. Placówki wsparcia

Do placówek wsparcia prowadzonych przez kutnowski Ośrodek należą:

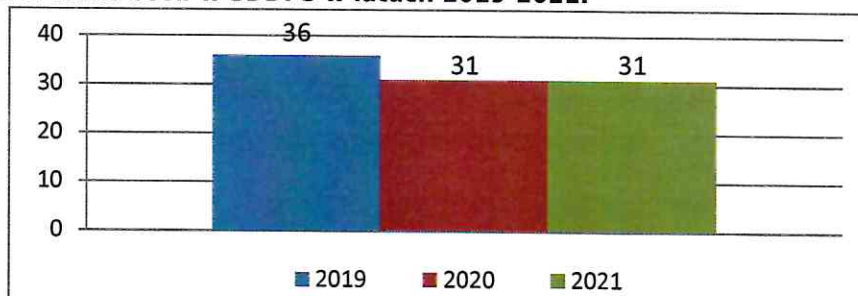
7.5.1. Centrum Seniora - Sekcja Dzienny Dom Pomocy Społecznej

Od 04.07.2018 r. Sekcja - Dzienny Dom Pomocy Społecznej wspólnie z Sekcją Integracyjną tworzą Centrum Seniora. Zmiana lokalizacji (Centrum znajduje się przy Kompleksie Terapeutyczno-Integracyjnym „Wspólny Dom”) i specjalnie pobudowany w celu poprawy infrastruktury miasta obiekt gwarantują podniesienie standardów świadczonych usług, zarówno w zakresie zaplecza technicznego i rozwiązań architektonicznych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, jak i na płaszczyźnie możliwości wdrażania nowych form pomocy przede wszystkim osobom starszym, w ich borykaniu się z codziennymi trudnościami.

Sekcja Dzienny Dom Pomocy Społecznej to jednostka organizacyjna pomocy społecznej udzielająca wsparcia osobom, które ze względu na wiek, chorobę, niepełnosprawność wymagają pomocy i opieki w zaspokajaniu potrzeb życiowych, bez zmiany ich miejsca zamieszkania, oraz zapewniająca pomoc w formie posiłku. Głównym zadaniem SDDPS jest wspieranie w codziennym życiu, w trudnych sytuacjach oraz zabieganie o jak najdłuższe funkcjonowanie w środowisku lokalnym bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania (np. umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej).

W 2021 r. na podstawie decyzji z oferty przygotowanej w SDDPS skorzystało tyle samo osób co w 2020 r., czyli **31** osób (7 mężczyzn i 24 kobiety; 20 osób samotnie zamieszkujących, 11 osób mieszkających z rodziną), w tym 11 osób korzystało wyłącznie z pobytu, czyli nie spożywało posiłku przygotowywanego w SDDPS. Stosunkowo wysoka liczba osób korzystających z zajęć może napawać optymizmem z dwóch powodów. Po pierwsze przy zauważalnym starzeniu się społeczności, a tym samym związanymi z tym procesem trudnościami z mobilnością, w dysponowaniu mniejszą ilością energii i sił, by dotrzeć do Ośrodka i brać udział w warsztatach, względnie na stabilnym poziomie kształtuje się grono osób, dla których dostępność tego rodzaju wsparcia, jakim są zajęcia w SDDPS, stanowi nieodzowny element codziennego życia. Po drugie przeniesienie SDDPS do świeżo wzniesionego budynku (wrzesień 2018 r.), przez co pośrednio zostały unieważnione pejoratywne konotacje instytucji w strukturach pomocy społecznej, z pewnością odegrało swoją rolę w zachęceniu do korzystania z uatrakcyjnionej, także z uwagi na stworzone w nowej lokalizacji warunki, oferty SDDPS.

Wykres 30. Liczba osób w SDDPS w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Celem Sekcji Dzienny Dom Pomocy Społecznej jest zapewnienie seniorom wsparcia, ich aktywizacja, przeciwdziałanie ich osamotnieniu i utrzymywanie ich w jak najlepszej kondycji psychofizycznej. Do zajęć, które spotkały się u seniorów z zainteresowaniem i które sobie upodobałi, należą m.in.:

- ćwiczenia rozwijające sprawność ruchową;
- treningi pamięci;
- zajęcia manualne;
- warsztaty plastyczne;

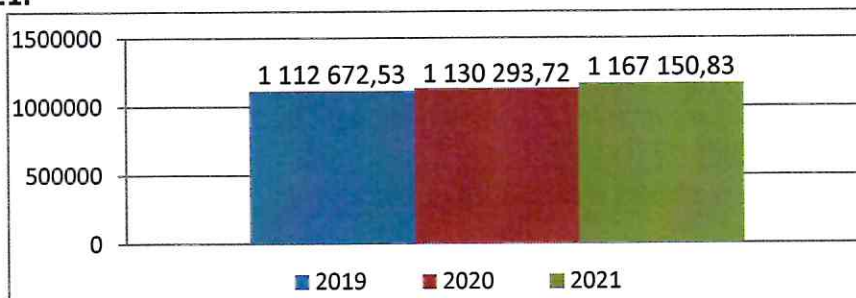
- zajęcia muzyczne;
- wyjazdy i spotkania integrujące grupę.

Na zajęcia zapraszani są specjaliści z zakresu profilaktyki zdrowotnej i higienicznej, jak również organizowane są spotkania okolicznościowe z ludźmi dzielącymi się swoją pasją oraz z dziećmi ze świetlicy „Rodzinka”. Ponadto, celem zacieśniania więzi, seniorzy obchodzą m.in.: Walentynki, Dzień Kobiet czy święta. Powstałe w wyniku przebywania w SDDPS poczucie przynależności i wspólnoty między seniorami przejawia się we wzajemnej pomocy i odwiedzaniu się w domu czy w szpitalu, co z uwagi na epidemię w 2021 r. zostało w dużym stopniu zminimalizowane.

W obliczu epidemii koronawirusa działalność Sekcji Dzienny Dom Pomocy Społecznej, w wymiarze zapewnienia pobytu osobom starszym, została do 23.05.2021 r. włącznie zawieszona. Po wznowieniu podopieczni SDDPS korzystali z różnych form zarówno aktywizacji, uzależnionych od zainteresowań czy aktualnego samopoczucia, jak i wsparcia. Czas pandemii wzbudza w seniorach niepokój, przeto w pierwszej kolejności instruktorzy i terapeuci skupili się na tym, by seniorzy wrócili do kondycji sprzed izolacji, czemu służyły np. techniki relaksacyjne powiązane z wyciszającą, uspokajającą muzyką oraz kolorowanki antystresowe bądź treningi koncentracji i pamięci.

Wychodząc naprzeciw potrzebom kutnowskich seniorów, pilotażowo od 07.09.2021 r. uruchomiono Klub Seniora, w którym we wtorki i czwartki, w godzinach 10.00–15.00, osoby zainteresowane – po uprzednim zgłoszeniu telefonicznym – mogą wziąć udział w regularnej terapii zajęciowej. Z początkiem października 2021 r. wprowadzono zajęcia joga dance. Rzeczywista liczba osób korzystających z Klubu Seniora wyniosła 33 osoby, w tym 2 osoby wymagające szczególnej opieki, których codzienni opiekunowie dzięki Klubowi Seniora zostali odciążeni w tych obowiązkach.

Wykres 31. Wydatki [w zł] przeznaczane na działalność Centrum Seniora w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Wydatki przeznaczane na funkcjonowanie Centrum Seniora, czyli zarówno Sekcję Dzienny Dom Pomocy Społecznej (miejsce pobytu dla seniorów oraz działalność kuchni wydającej obiady), jak i Sekcję Integracyjną (użyczanie sali organizacjom pozarządowym), w okresie 3 ostatnich lat oscylują wokół podobnych wartości, niewiele rosnąc z roku na rok, osiągając w 2021 r. wartość: **1 116 150,83**, tj. więcej o 36 857,11 zł w stosunku do 2020 r. i o 54 478,30 zł więcej wobec 2019 r.

Warto zaznaczyć, że Centrum Seniora w 2021 r. brało również wydatny udział w przygotowaniu i realizacji przypadających na 12-30.09.2021 r. Kutnowskich Dni Seniora. W ramach promocji wydarzenia seniorzy wraz z pracownikiem CS nagrali spot reklamowy, który został wyemitowany w TV Kutno oraz udostępniony na fanpage'u CS na Facebook'u. Nadto zespół Centrum pomagał w przeprowadzeniu zajęć opracowanych przez inne instytucje, np. Urząd Miasta w Kutnie, Muzeum Regionalne w Kutnie, sam zaś przygotował następujące warsztaty:

- „Safatkowy zawrót głowy” – pokaz połączony z degustacją prowadzony przez

Kuchmistrza CS i Seniorów;

- „Makrama i klimaty boho, czyli opowieść o sznurkach” - warsztaty wykonywania przedmiotów ozdobnych techniką wiązania;
- „Joga Dance” - zajęcia jogi przy muzyce z wykorzystaniem krzesel;
- Dzień otwarty w Centrum Seniora - zajęcia prezentujące działalność Sekcji Dzienny Dom Pomocy Społecznej.

Z uwagi na potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa wszystkie spotkania były objęte reżimem sanitarnym i limitem miejsc - łączna liczba osób, które wzięły udział w wydarzeniach wyniosła 93 osoby, na 122 możliwe.

Działalność SDDPS wpisuje się w:

- Cel strategiczny II: PROFILAKTYKA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA; Cel szczegółowy II.1: Aktywna polityka senioralna - idea aktywnego starzenia się; Działanie II.1.1: Wsparcie projektów aktywizujących seniorów zarówno w wymiarze spędzania wolnego czasu, jak i idei uczenia się przez całe życie;
  - Cel strategiczny II: PROFILAKTYKA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA; Cel szczegółowy II.1: Aktywna polityka senioralna - idea aktywnego starzenia się; Działanie II.1.2: Organizacja miejsc do spędzania wolnego czasu i aktywizacji np. klub seniora;
  - Cel strategiczny II: PROFILAKTYKA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA; Cel szczegółowy II.2: Podniesienie poziomu ochrony zdrowia; Działanie II.2.3: Tworzenie programów edukacyjnych dotyczących zdrowia, np. cykliczne spotkania ze specjalistami, oraz programów badawczych
- „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

7.5.2. Kompleks Terapeutyczno-Integracyjny „Wspólny Dom” - Sekcja Mieszkań Chronionych

Mieszkania chronione są formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku i integrację ze społecznością lokalną.

Miasto Kutno posiada 32 mieszkania chronione (21 to mieszkania treningowe, a 11 to mieszkania wspierane), z tego 28 mieszkań jednopokojowych z aneksem kuchennym i łazienką oraz 4 dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, poruszających się na wózkach inwalidzkich, mieszkania dwupokojowe z aneksem kuchennym. Pobyt ustala się na czas określony z możliwością przedłużenia w drodze decyzji administracyjnej na kolejny okres w zależności od indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej. Odpłatność za pobyt w mieszkaniu chronionym ponoszą osoby w nich przebywające oraz gmina. W 2021 r. kwota wniesiona przez mieszkańców wyniosła 67 455,80 zł.

W 2021 r. w mieszkaniach chronionych, w 32 mieszkaniach, przebywały **43** osoby (o 4 mniej w stosunku do 2020 r.), z czego 33 osoby posiadały stopień niepełnosprawności (lekki - 2 osoby, umiarkowany - 17 osób, znaczny - 14 osób). W omawianym okresie 8 osób opuściło mieszkania, z tego: 3 rodziny (7 osób) otrzymały lokal z zasobów Zarządu Nieruchomości Miejskich w Kutnie, 1 osoba zrezygnowała z pobytu w mieszkaniu chronionym. Liczba mieszkańców SMCH na koniec 2021 r. wyniosła 35 osób, zaś liczba zasiedlonych mieszkań: 31.

Osoby i rodziny przebywające w mieszkaniach chronionych biorą udział w zajęciach terapeutycznych zarówno indywidualnych, jak i grupowych. Zajęcia prowadzone są z zakresu m.in.:

- higieny;

Informacja na temat realizacji zadań pomocy społecznej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie

- umiejętności samoobsługowych i zaradności życiowej;
- wzbogacenia wiedzy kulinarnej;
- poprawnego gospodarowania budżetem domowym;
- organizacji czasu wolnego;
- załatwiania spraw urzędowych (nauka pisania podań, wypełniania różnych wniosków).

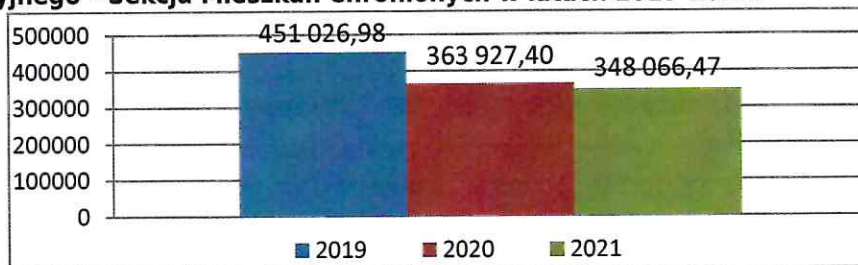
Tabela 12. Zajęcia terapeutyczne prowadzone przez instruktora terapii zajęciowej w 2021 r.

	Liczba godzin	Liczba spotkań
Zajęcia terapeutyczne indywidualne	1 087	1 087
Zajęcia terapeutyczne grupowe	650	217

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. w ramach terapii indywidualnej ze specjalistą odbyło się 1 087 spotkań (1 spotkanie to ok. 1 godzina), a terapii grupowej - 217 spotkań (1 spotkanie to ok. 3 godziny). Dzięki takim warsztatom mieszkańcy integrują się, zdobywają nowe umiejętności, rozwijają swoje pasje oraz nabywają zdolności pozwalające na samodzielną egzystencję.

Wykres 32. Wydatki [w zł] przeznaczone na działalność Kompleksu Terapeutyczno-Integracyjnego - Sekcja Mieszkań Chronionych w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Wydatki przeznaczone na funkcjonowanie Kompleksu Terapeutyczno-Integracyjnego - Sekcja Mieszkań Chronionych w ciągu ostatnich 3 lat zmniejszyły się, wynosząc w 2021 r: **348 066,47 zł**, czyli mniej o 15 860,93 zł w porównaniu do 2020 r. i w zestawieniu z 2019 r. mniej o 102 960,51 zł. Uszczuplenie wydatków kierowanych na ten cel można objaśnić zaistniałymi w 2020 r. i 2021 r. rotacjami pracowników między komórkami organizacyjnymi Ośrodka oraz zadowalającym i tym samym niewymagającym doposażenia stanem sprzętu pozostającego w dyspozycji sekcji.

7.5.3. Zespół Mieszkalno-Integracyjny z mieszkaniami wspomaganymi

Zespół Mieszkalno-Integracyjny z mieszkaniami wspomaganymi został formalnie powołany uchwałą Rady Miasta Kutno z 16 czerwca 2020 r., a jego powstanie jest realizacją projektu „Adaptacja budynku przy ul. Majdany 1 w Kutnie na mieszkania wspomagane” współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Mieszkania wspomagane, nie będąc zaklasyfikowane przez ustawę o pomocy społecznej do katalogu ośrodków wsparcia, są formą usługi społecznej ukierunkowaną

na usamodzielnienie - korzystających ze wsparcia specjalistów - osób w nich przebywających, przede wszystkim osób bezdomnych, zagrożonych bezdomnością i wykluczeniem społecznym, opuszczających pieczę zastępczą lub zakłady karne. W zasobach Zespołu znajdują się 22 mieszkania (z tego: 11 mieszkań jednoosobowych, 10 mieszkań dwuosobowych oraz 1 mieszkanie dostosowane do potrzeb osoby niepełnosprawnej) przeznaczone dla 32 osób. Każde mieszkanie składa się z części sypialnianej, aneksu kuchennego oraz łazienki, a poza tym jest w pełni wyposażone w meble, sprzęt AGD i RTV.

Pierwsze zasiedlenia odbyły się w październiku 2020 r. W trakcie pobytu podopieczni realizują zawarty wcześniej z pracownikiem socjalnym Ośrodka Indywidualny Program Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności. Realizacja odbywa się poprzez spotkania z psychologiem, specjalistą reintegracji zawodowej, aspirantem pracy socjalnej, a także treningi niezbędne do odzyskania samodzielności i zaradności życiowej. Aspekt usamodzielniania, nauki odpowiedzialności za gospodarowanie budżetem domowym widoczny jest chociażby w ponoszeniu przez osoby zamieszkujące mieszkania wspomagane odpłatności za czynsz, energię, wodę, wywóz śmieci, centralne ogrzewanie i gaz.

W 2021 r. w mieszkaniach wspomaganych, zajmując 16 mieszkań, przebywało **39** osób (21 mężczyzn, w tym 10 dzieci; 18 kobiet, w tym 10 dzieci), w tym 2 osoby z lekkim, 1 z umiarkowanym i 1 ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Najwięcej, bo 24 osoby to mieszkańcy do 19 roku życia, pozostałe osoby to: 12 osób w przedziale 19-45 lat; 2 osoby w przedziale 46-60 lat; 1 osoba - powyżej 60 roku życia. Liczba mieszkańców na koniec 2021 r. wyniosła 33 osoby zasiedlające 15 mieszkań; powodem rotacji były: złamanie regulaminu - 3 osoby; rezygnacja z pobytu - 1 osoba; usamodzielnienie - 2 osoby.

W okresie sprawozdawczym zespół doradczo-opiniodawczy odbył 11 posiedzeń w sprawie kwalifikacji do realizacji Indywidualnego Programu Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności. Zdecydowano na nich o 17 skierowaniach na pobyt w mieszkaniach wspomaganych, 12 przedłużeniach pobytu oraz 4 odmowach przyznania pobytu.

Kadrę placówki stanowią kierownik, aspirant pracy socjalnej i specjalista reintegracji zawodowej, pełniący również funkcję opiekunów osób przebywających w mieszkaniach i realizujący z nimi Indywidualne Programy Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności, oraz psycholog (umowa cywilnoprawna). Specjalista reintegracji i psycholog pracują nie tylko z mieszkańcami Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego, ale również z osobami skierowanymi do nich przez pracowników socjalnych, pracowników KTI, pracowników Noclegowni i kuratorów zawodowych (por. tab. 13.). Specjalista reintegracji zawodowej pracował łącznie z 76 osobami, z których 43 jest aktywnych zawodowo (podjęło zatrudnienie lub staż). Nadto nawiązała współpracę z pracodawcami i lokalnymi agencjami pracy. Z kolei psycholog objął wsparciem 90 osób - zarówno mieszkańców ZMI, KTI, jak i podopiecznych pracowników socjalnych i kuratorów zawodowych - z którymi prowadził indywidualne i grupowe warsztaty pomocowe.

Tabela 13. Liczba osób, z którymi pracowali specjalista reintegracji zawodowej i psycholog w 2021 r.

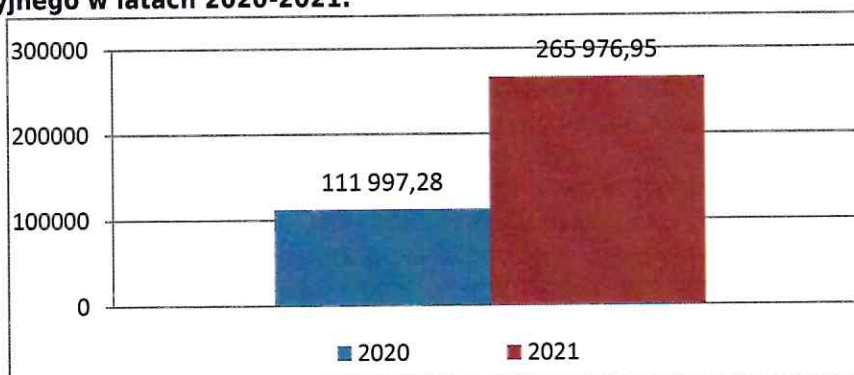
	Liczba osób
Zajęcia ze specjalistą reintegracji zawodowej, z tego:	76
- dla mieszkańców ZMI;	10
- dla osób skierowanych przez pracownika socjalnego, pracownika KTI, pracownika Noclegowni, kuratora zawodowego	66

Zajęcia z psychologiem, z tego:	90
- dla mieszkańców ZMI;	29
- dla osób skierowanych przez pracownika socjalnego, pracownika KTI, pracownika Noclegowni, kuratora zawodowego	61

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Wykres 33. Wydatki [w zł] przeznaczone na działalność Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego w latach 2020-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Wydatki przeznaczone na funkcjonowanie Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego zasadniczo różnią się, gdy zestawia się je rok do roku, czyli 2021 rok do 2020 roku. W 2021 r. wyniosły one **265 976,95 zł** i były wyższe od tych w roku 2020 o 153 979,67 zł. Powodem tak znacznej różnicy jest to, iż 2021 r. stanowi pierwszy pełny rok działalności ZMI, więc uprawnione porównanie może nastąpić dopiero w 2023 roku z rokiem 2022.

Działalność Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego z mieszkańcami wspomaganyimi wpisuje się w Cel strategiczny III: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO MIASTA; Cel szczegółowy III.1: Poprawa infrastruktury społecznej; Działanie III.1.1: Rozbudowa infrastruktury pomocy społecznej, głównie mieszkań chronionych i wspomaganych, schroniska dla osób bezdomnych - „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

7.5.4. Noclegownia

Noclegownia zapewnia schronienie poprzez tymczasowe miejsce noclegowe osobom pozbawionym schronienia z terenu miasta Kutna. Noclegownia służy pomocą osobom bezdomnym poprzez:

- udzielenie schronienia tymczasowego na czas uregulowania sytuacji życiowej;
- zabezpieczenie w niezbędne ubranie i przyznanie czystej pościeli;
- korzystanie z urządzeń sanitarnych i środków higienicznych;
- umożliwienie przygotowania posiłku w wyznaczonych pomieszczeniach;
- udzielenie pomocy w postaci jednego gorącego posiłku dziennie;
- udzielenie pomocy w postaci poradnictwa socjalnego, psychologicznego, terapeutycznego i prawnego.

Wśród najczęstszych powodów korzystania w 2021 r. z Noclegowni znalazły się przyczyny o charakterze społecznym (szeroko rozumiana sytuacja społeczno-rodzinna, w tym rozpad rodziny spowodowany m.in. konfliktami; mechanizmy wykluczenia społecznego) oraz związanym z patologiami społecznymi (uzależnienia; przemoc domowa skutkująca izolacją od rodziny).

W 2021 r. rzeczywista liczba osób korzystających z tymczasowego miejsca noclegowego wyniosła **38** osób (wszyscy to mężczyźni), w stosunku do 2020 r. – identyczna liczba. Przyczyny takiego stanu rzeczy należy upatrywać we względnie stałej liczbie osób ubiegających się o pomoc ze strony Ośrodka z powodu bezdomności, jak i w możliwości skorzystania z doraźnej pomocy w postaci schronienia zapewnianego przez Ogrzewalnię.

W ramach zadań własnych na wydatki rzeczowe przeznaczono kwotę **423 398,47 zł**, czyli o 32 037,65 zł więcej aniżeli w 2020 r.

Tabela 14. Liczba osób i wydatki [w zł] przeznaczone na działalność Noclegowni w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba osób	48	38	38
Wydatki [w zł]	385 523,42	391 360,82	423 398,47

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Wzrost wydatków związanych z udzieleniem schronienia dla osób potrzebujących spowodowany był zwiększonymi środkami finansowymi skierowanymi na zapewnienie bezpieczeństwa oraz, z tytułu epidemii, koniecznością zaopatrywania się na bieżąco w środki ochrony osobistej. Nie bez znaczenia jest w tym kontekście również fakt, iż zgodnie z rozporządzeniem ministra od 2017 r. za pobyt w noclegowniach i ogrzewalniach nie pobiera się odpłatności.

Trzeba zaznaczyć, że podejmowana aktywizacja społeczna osób przebywających w Noclegowni zaowocowała wyjściem **7** osób z bezdomności (3 mężczyzn zamieszkało z partnerkami; 2 mężczyzn wynajęło mieszkanie; 2 mężczyzn, opuszczając Noclegownię, zostało skierowanych do mieszkań wspomaganych).

7.5.5. Ogrzewalnia

Od 06.12.2017 r. na terenie miasta Kutna działa Ogrzewalnia. Jej celem, podobnie jak Noclegowni, jest udzielanie tymczasowego schronienia osobom bezdomnym. Ta forma pomocy ma charakter interwencyjny, zapewniający w szczególności podczas „Akcji Zima” bezpieczny pobyt osobom narażonym na wychłodzenie i zamrznięcie. W 2021 r. Ogrzewalnia przyjęła **162** osoby (145 mężczyzn i 17 kobiet), czyli 20 osób więcej w zględem 2020 r.

Tabela 15. Liczba osób i wydatki [w zł] przeznaczone na działalność Ogrzewalni w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba osób	154	142	162
Wydatki [w zł]	120 541,86	133 185,89	134 217,87

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Wydatki poniesione na obsługę i uregulowanie kosztów bieżących wyniosły **134 217,87 zł** i ze względu na wzrost stawki za 1 godzinę świadczenia usług (2019 r. – 23,99 zł; 2020 r. – 28,29 zł; 2021 r. – 30,01 zł) oraz na potrzebę zapewnienia w dobie epidemii środków ochrony indywidualnej były wyższe od stwierdzonych w 2020 r. o 1 031,98 zł, zaś od analogicznych w 2019 r. wyższe o 13 676,01.

* * *

W związku z epidemią koronawirusa działalność Noclegowni i Ogrzewalni została poddana zasadniczym modyfikacjom. W Noclegowni udzielano schronienia całodobowo, ograniczono przyjęcia nowych osób (jedynie po przebyciu izolacji w wyznaczonym pomieszczeniu – warunek ten nie dotyczy osób zaszczepionych). Opracowano także, osobno dla Noclegowni i dla Ogrzewalni, specjalne procedury na okoliczność przebywania w placówce osoby z podejrzeniem koronawirusa, w tym w Noclegowni wyznaczono oddzielny pokój dla takiej osoby. Poza tym pracownicy na bieżąco monitorują stan zdrowia (pomiar temperatury) u osób korzystających ze schronienia zarówno w Noclegowni, jak i w Ogrzewalni oraz zaopatrują osoby pozbawione schronienia w środki ochrony osobistej.

7.6. Pobyt w Domu Pomocy Społecznej

Osobie, która wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a rodzina lub gmina nie są w stanie zapewnić jej niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej, tj. placówce pobytu stałego zapewniającej całodobową opiekę.

W 2021 r. przyznano 1 101 świadczeń (o 49 mniej w stosunku do 2020 r.) dla 109 osób (mniej o 15 osób aniżeli w 2020 r. i o 3 więcej wobec 2019 r.). Przyczyną niewielkiego spadku liczby osób przebywających w domach pomocy społecznej był, warunkowany sytuacją epidemiczną i zaostrzeniami obowiązującymi w placówkach, spadek liczby osób kierowanych do ośrodków wsparcia.

Tabela 16. Liczba osób, liczba świadczeń i średni miesięczny koszt dofinansowania gminy do pobytu mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej [w zł] w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba osób, za które gmina częściowo pokrywała koszty pobytu	106	117	104
Liczba świadczeń	1 046	1 150	1 101
Średni miesięczny koszt dofinansowania gminy do pobytu mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej [w zł]*	1 977,55	2 005,05	2 395,92

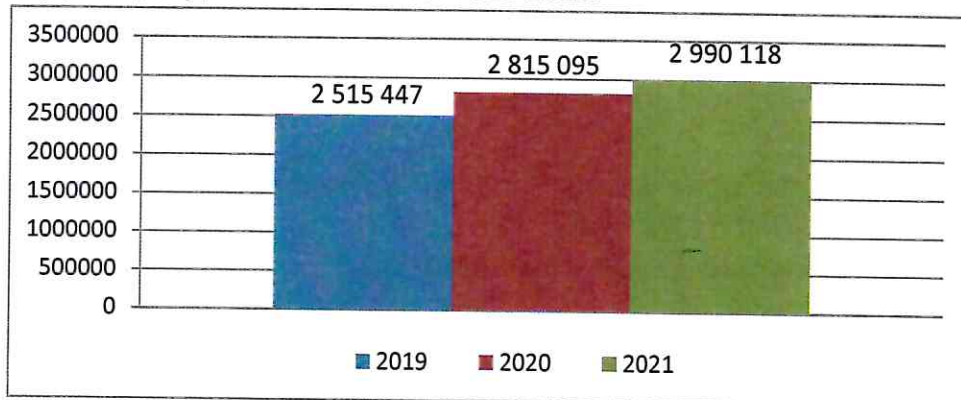
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

* Średni miesięczny koszt dofinansowania gminy do pobytu mieszkańca w DPS obliczany jest jako iloraz: wydatki/12 (miesiące)/liczba osób, za które gmina częściowo pokrywała koszty pobytu.

Średni miesięczny koszt dofinansowania gminy do pobytu mieszkańca w DPS w 2021 r. wyniósł 2 395,92 zł i wzrósł wobec analogicznego w 2020 r. o 390,87 zł, czyli o 19%, natomiast w stosunku do 2019 r. podniósł się o 21%.

Wykres 34. Wydatki [w zł po zaokrągleniu do jedności] poniesione przez gminę za osoby przebywające w DPS w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. odnotowano w tym aspekcie zwiększenie wydatków ponoszonych przez gminę: **2 990 117,51 zł**, tj. o 6% więcej niż w 2020 r. Tłumaczyć to trzeba rosnącym średnim kosztem utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej.

8. Pomoc socjalna wynikająca z innych ustaw

8.1. Świadczenia rodzinne, zasiłek dla opiekuna, fundusz alimentacyjny, świadczenie wychowawcze („500+”), jednorazowe świadczenie „Za życiem”, świadczenie „dobry start” i ubezpieczenie zdrowotne przy świadczeniach rodzinnych

Wszystkie poniższe świadczenia, o których mowa w podpunkcie 8.1, finansowane są ze środków pochodzących z budżetu państwa.

8.1.1. Świadczenia rodzinne i zasiłek dla opiekuna

Świadczeniami rodzinnymi są:

1) **zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu** (możliwość skorzystania z dodatków uzależniona jest od pozytywnej decyzji o przyznaniu zasiłku rodzinnego):

- urodzenia dziecka;
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- samotnego wychowywania dziecka;
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- rozpoczęcia roku szkolnego;
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania;
  - ❖ kryterium dochodowe:
    - **674 zł** na osobę w rodzinie;
    - **764 zł** w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności;

2) **świadczenia opiekuńcze:**

- zasiłek pielęgnacyjny, wynoszący **215,84 zł** miesięcznie bez względu na dochód, przysługuje:
  - niepełnosprawnemu dziecku;
  - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
  - osobie, która ukończyła 75. rok życia;
  - osobie legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia;
- specjalny zasiłek opiekuńczy, wynoszący **620 zł** miesięcznie, przy kryterium dochodowym: **764 zł** na osobę w rodzinie, przysługuje:
  - osobom, na których zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ciąży obowiązek alimentacyjny;
  - małżonkom,- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej celem sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- świadczenie pielęgnacyjne, wynoszące **1 971 zł** miesięcznie bez względu na dochód, przysługuje:
  - matce albo ojcu;
  - opiekunowi faktycznemu dziecka;
  - osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
  - innym osobom, na których zgodnie z Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu

- niepełnosprawności,
 - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej celem sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 3) **jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka**, wynosząca **1 000 zł** przy kryterium dochodowym: **1 922 zł** na osobę w rodzinie, przysługuje:
- matce lub ojcu;
  - opiekunowi prawnemu albo faktycznemu dziecka;
- 4) **świadczenie rodzicielskie**, wynoszące **1 000 zł** miesięcznie bez względu na dochód, przysługuje:
- osobom, które nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego.
- Zasiłek dla opiekuna**, wynoszący **620 zł** bez względu na dochód, przysługuje:
- opiekunom dorosłych osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, którzy wskutek nowelizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych utracili 1 lipca 2013 r. prawo do świadczenia pielęgnacyjnego i jednocześnie nie spełnili kryterium dochodowego do otrzymania specjalnego zasiłku opiekuńczego.

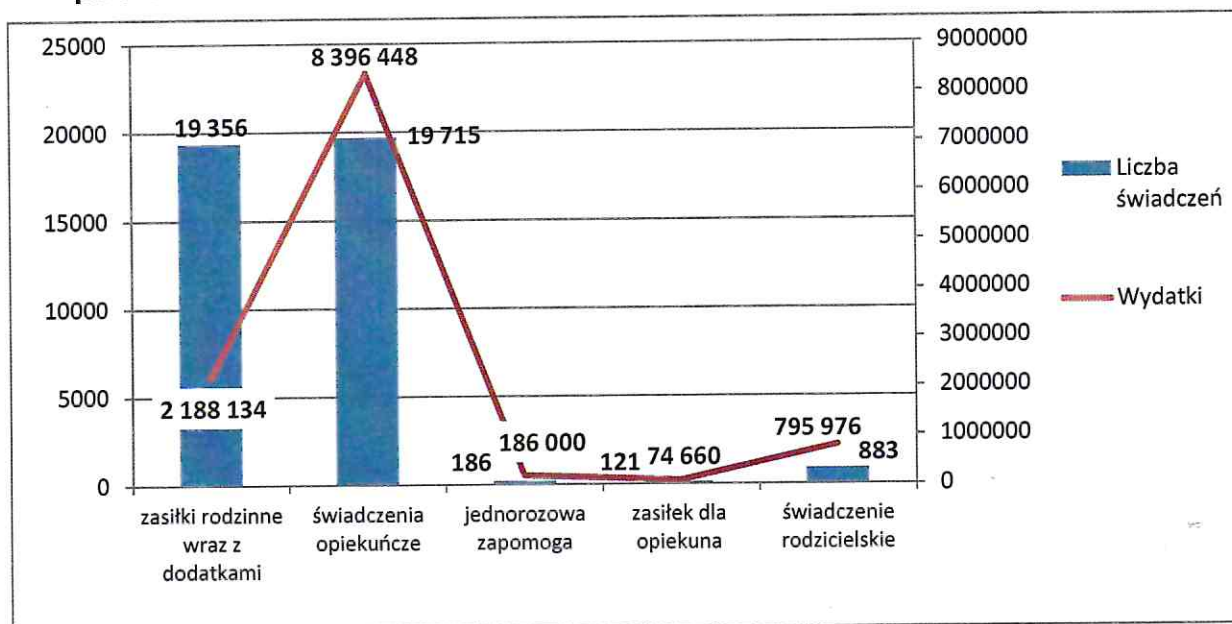
Tabela 17. Realizacja świadczeń rodzinnych i zasiłków dla opiekuna w 2021 r.

Świadczenia rodzinne:	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń [w zł]
Zasiłki rodzinne	12 795	1 438 831,69
Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego z tytułu:	6 561	749 302,59
urodzenia dziecka	56	43 791,66
opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	167	63 687,77
samotnego wychowywania dziecka	1 105	216 960,94
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 398	144 895,09
rozpoczęcia roku szkolnego	1 517	72 161,11
podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	105	8 666,31
wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 213	199 139,71
Świadczenia opiekuńcze:	19 715	8 396 448,02
Zasiłek pielęgnacyjny	17 130	3 696 833,02
Świadczenie pielęgnacyjne	2 321	4 537 172,30
Specjalny zasiłek opiekuńczy	264	162 442,70
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	186	186 000,00
Zasiłek dla opiekuna	121	74 660,00
Świadczenie rodzicielskie	883	795 975,56

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. największe środki w ramach świadczeń rodzinnych zostały przeznaczone na następujące świadczenia: świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami i świadczenia rodzicielskie. Kwoty wydatkowane uwarunkowane są liczbą świadczeń oraz wysokością określonego świadczenia; do najwyższych należą: świadczenie pielęgnacyjne - 1 971 zł oraz jednorazowa zapomoga i świadczenie rodzicielskie - każde po 1 000 zł.

Wykres 35. Liczba świadczeń i wydatki [w zł po zaokrągleniu do jedności] przeznaczane na świadczenia rodzinne w 2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. Ośrodek najwięcej środków w zakresie świadczeń rodzinnych i zasiłku dla opiekuna wyasygnował na świadczenia opiekuńcze, zsumowane zasiłki rodzinne wraz z dodatkami i na świadczenie rodzicielskie; łącznie był to koszt: **10 631 255,27 zł**, o 356 392,93 zł mniej niż w 2020 r.

8.1.2. Fundusz alimentacyjny

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje osobie uprawnionej w sytuacji, gdy egzekucja przez komornika sądowego zasądzonych alimentów jest bezskuteczna (wysokość świadczenia z funduszu nie może przekroczyć 500 zł). Prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty **900 zł** (w 2019 r. - 800 zł).

W 2020 r. wprowadzono tzw. mechanizm „złotówka za złotówkę”, który zakłada, że przekroczenie ww. kryterium (900 zł) nie będzie skutkować automatycznie utratą prawa do świadczenia. Świadczenie będzie wówczas przysługiwać w wysokości pomniejszonej o kwotę przekroczenia kryterium.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów realizuje również zadania w zakresie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

Tabela 18. Realizacja świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba osób uprawnionych	424	375	370
Kwota świadczeń alimentacyjnych [w zł]	1 744 739,84	1 524 319,53	1 464 117,65
Średni miesięczny koszt świadczenia alimentacyjnego na osobę [w zł]	342,91	338,74	329,75

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. z funduszu alimentacyjnego wypłacono **1 464 117,65 zł** dla 370 osób uprawnionych; była to kwota mniejsza o 3,9% w porównaniu z 2020 r. i o 16,1% mniejsza względem 2019 r. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest mniejsza liczba osób

uprawnionych do świadczenia, co jest spowodowane pozostającym wciąż na względnie niskim poziomie, choć podwyższonym w 2020 r., kryterium uprawniającym do świadczenia. Oprócz tego na uszczuplenie liczby uprawnionych wpłynęło obniżające się bezrobocie w Kutnie, czego wynikiem był wzrost dochodu kutnowskich rodzin. Zmniejszyła się również wyegzekwowana od dłużników alimentacyjnych, zasilająca budżet państwa i gminy, suma: **839 671,52 zł**, w tym do budżetu gminy trafiło: **171 266,87 zł** (czyli o 1 720,55 zł więcej niżeli w 2020 r.), z tego: wpływy z funduszu alimentacyjnego - 149 322,56 zł, wpływy z zaliczki alimentacyjnej - 21 944,31 zł).

8.1.3. Świadczenie wychowawcze („500+”)

Świadczenie wychowawcze, w wysokości **500 zł**, przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka lub opiekunowi prawnemu do momentu uzyskania przez dziecko, na które pobierane jest świadczenie, 18. roku życia.

Od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze przysługuje na wszystkie dzieci do ukończenia 18. roku życia, albowiem zostało zniesione kwalifikujące do uzyskania świadczenia kryterium dochodowe.

Tabela 19. Realizacja świadczenia wychowawczego w latach 2019-2021.

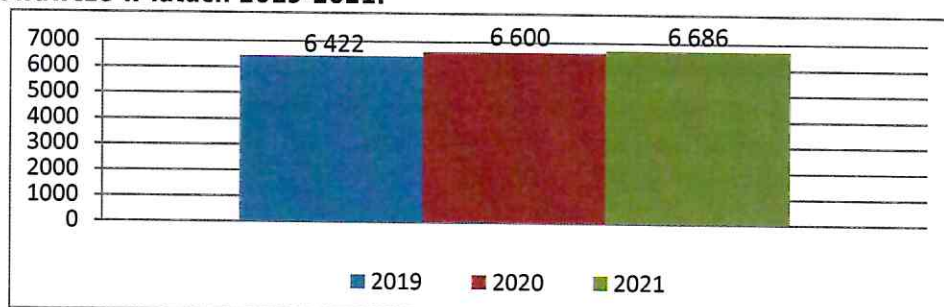
	2019	2020	2021
Liczba uprawnionych dzieci	6 422	6 600	6 686
Liczba rodzin	4 512	4 490	4 700
Liczba świadczeń	55 021	75 312	75 103
Kwota wypłaconych świadczeń, w tym koszty obsługi [w zł]	27 740 042,86	37 821 255,73	37 675 925,61

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W okresie raportowanym w zestawieniu z 2020 r. zmniejszeniu uległa liczba świadczeń - o 209 (0,3%), zaś zwiększeniu odpowiednio: liczba uprawnionych dzieci - o 86 (1,3%), rodzin - o 210 (4,7%). Spadła także, uzależniona od liczby świadczeń, kwota wypłaconych świadczeń, w tym koszty obsługi - o 145 330,12 (0,4%): z 37 821 255,73 zł w 2020 r. do **37 675 925,61 zł** w 2021. r.

W 2021 r. ogólna liczba dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego, bez podziału na pierwsze oraz drugie i kolejne dziecko, urosła względem 2020 r. o 68 dzieci, a w zestawieniu z 2019 r. zwiększyła się o 264 dzieci. Relatywnie wyrównane wartości w poszczególnych parametrach statystycznych w okresie 3 ostatnich lat świadczą o stabilizacji sytuacji od wprowadzenia w 2019 r. uchylenia obowiązywania kryterium dochodowego.

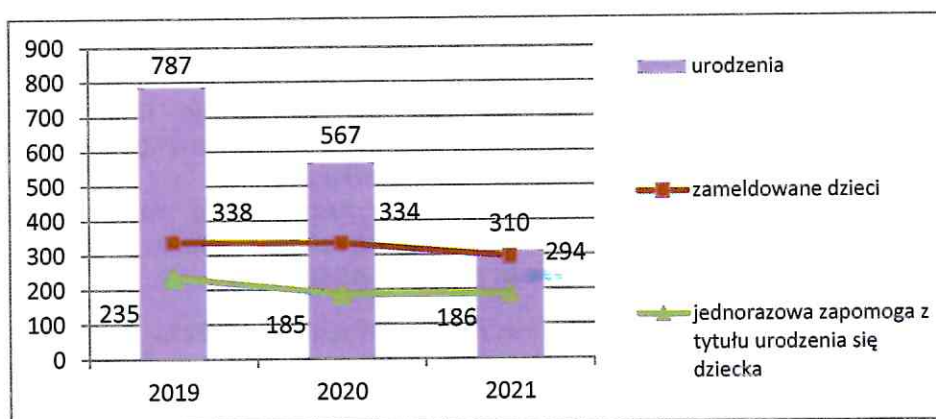
Wykres 36. Liczba uprawnionych dzieci, na które wypłacano świadczenie wychowawcze w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Modyfikacja trybu przyznania świadczenia, a ściślej – diametralna rewizja filozofii transferowania środków finansowych, anulująca obostrzenia w postaci progu dochodowego, nadająca świadczeniu wychowawczemu charakter powszechny, uniwersalny, w głównej mierze wyjaśnia okoliczności przebudowy struktury socjologicznych uwarunkowań korzystania ze świadczenia wychowawczego.

Wykres 37. Liczba urodzeń w Kutnie, liczba zameldowań w Kutnie nowo narodzonych dzieci oraz liczba jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka w latach 2019-2021.

Źródło: Urząd Miasta Kutno, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie marzec 2022 r.

Ciekawym tłem dla rozważań odnoszących się do wielkości występowania o pomoc w zakresie wsparcia rodzinnego jest zauważalny i potwierdzony na przestrzeni 3 ostatnich lat trend zniżkowy urodzeń żywych na terenie Kutna: w zestawieniu z 2019 r. w 2020 r. nastąpił spadek o 220 urodzeń, a w 2021 r. zaobserwowano zmniejszenie się liczby urodzeń o 257 urodzeń wobec 2020 r. i o 477 urodzeń względem 2019 r. Kontekst dynamiki zmian w pobieraniu świadczenia wychowawczego, przydatny w szczególności do punktu zwrotnego, jakim był moment zniesienia kryterium dochodowego, omawia wskaźnik zameldowań w Kutnie nowo narodzonych w konkretnym roku dzieci, aczkolwiek – co trzeba podkreślić – wniosek o świadczenie wychowawcze składa się w urzędzie właściwym ze względu nie na miejsce zameldowania, ale na miejsce zamieszkania ubiegającego się o świadczenie. W 2021 r. zostało zameldowanych o 24 dzieci mniej niż w 2020 r. (310 – w 2021 r.; 334 – w 2020 r.; 338 – w 2019 r.), biorąc pod uwagę zameldowania mieszkańców urodzonych pomiędzy styczniem a grudniem danego roku.

Wobec powyższego godnym zilustrowania pozostaje fakt, że w 2021 r. udział pobranych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka wśród liczby meldunków dzieci był na poziomie 63,2%, rosnąc w stosunku do 2020 r. o 7,8%, zaś względem 2019 r. malejąc o 6,3%. Możliwość przekroczenia kryterium dochodowego (1 922 zł) to najbardziej prawdopodobne wytłumaczenie tego zjawiska.

8.1.4. Jednorazowe świadczenie „Za życiem”

Od 2017 r. istnieje jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka dotkniętego ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub nieuleczalną chorobą. Ta forma pomocy w swoim pieniężnym wymiarze, wynoszącym **4 000 zł**, przysługuje, bez względu na dochód:

- matce lub ojcu;
- opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka.

W 2021 r. świadczenie „Za życiem” zostało wypłacone **1** rodzinie, na łączną kwotę **4 000 zł**.

8.1.5. Świadczenie „dobry start”

Program „Dobry Start” to zainicjowana w 2018 r. powszechna, czyli obejmująca wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny, formuła wsparcia utworzona w celu wyrównywania szans wśród uczniów. Przewidziane w programie świadczenie „dobry start”, tj. **300 zł** jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów, rodziny otrzymują bez względu na dochód.

Świadczenie „dobry start” przysługuje uczniowi:

- do ukończenia 20. roku życia,
- do ukończenia 24. roku życia (w przypadku dziecka niepełnosprawnego), - a wydawane jest na wniosek:
- matki lub ojca dziecka;
- opiekuna prawnego lub faktycznego dziecka;
- osoby uczącej się (pełnoletniej osoby, która się uczy, ale nie pozostaje na utrzymaniu rodziców, bo ci nie żyją albo płacą na nią alimenty).

Tabela 20. Realizacja świadczenia „dobry start” w latach 2019-2021 r.

	2019	2020	2021
Liczba rodzin	3 211	3 144	2
Liczba świadczeń	4 219	4 130	3
Kwota wypłaconych świadczeń, w tym koszty obsługi [w zł]	1 265 700,00	1 280 300,00	900,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Od 01.07.2021 r. zadanie realizowane jest nie przez ośrodki pomocy społecznej, lecz przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W związku z tym analiza porównawcza rok do roku jest bezcelowa. W 2021 r. świadczenia „dobry start” udzielono 2 rodzinom, wypłacono 3 świadczenia na w całości pochodzącą z budżetu państwa kwotę **900,00 zł** (z kosztami obsługi włącznie). W I półroczu 2021 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie zrealizował świadczenia na podstawie wniosków złożonych do 31.12.2020 r.

8.1.6. Ubezpieczenie zdrowotne przy świadczeniach rodzinnych

W obrębie pomocy socjalnej, jako wsparcie niepieniężne, lokuje się także opłacanie przez Ośrodek składki zdrowotnej za osoby pobierające świadczenie rodzinne, aczkolwiek nieobjęte ubezpieczeniem zdrowotnym. Na świadczenie to w 2021 r. została wydatkowana kwota **209 328,26 zł**, a skorzystało z niego 126 odbiorców.

Tabela 21. Liczba osób, składek i wydatki [w zł] na składkę ubezpieczenia zdrowotnego opłacaną przy świadczeniach rodzinnych w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba osób	102	111	126
Liczba składek	1 026	1 201	1 346
Koszt składek [w zł]	117 137,69	169 440,76	209 328,26

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. odnotowano przyrost liczby osób w stosunku do 2020 r. (o 15 osób) i w zestawieniu z 2019 r. (o 22 osoby), którym opłacano składkę zdrowotną. Zwiększyła się też liczba składek (o 145 względem 2020 r.), jak i ich koszt

(o 39 887,50 zł, porównując z 2020 r.). Na wyższą w tym aspekcie może oddziaływać wzrost liczby osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, a poza tym koszt składki warunkowany jest przez wysokość świadczenia pielęgnacyjnego, gdyż składka stanowi 9% wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, więc skoro w 2021 r. wzrosła wysokość świadczenia pielęgnacyjnego, to przełożyło się to na zwiększenie się kosztu składki.

* * *

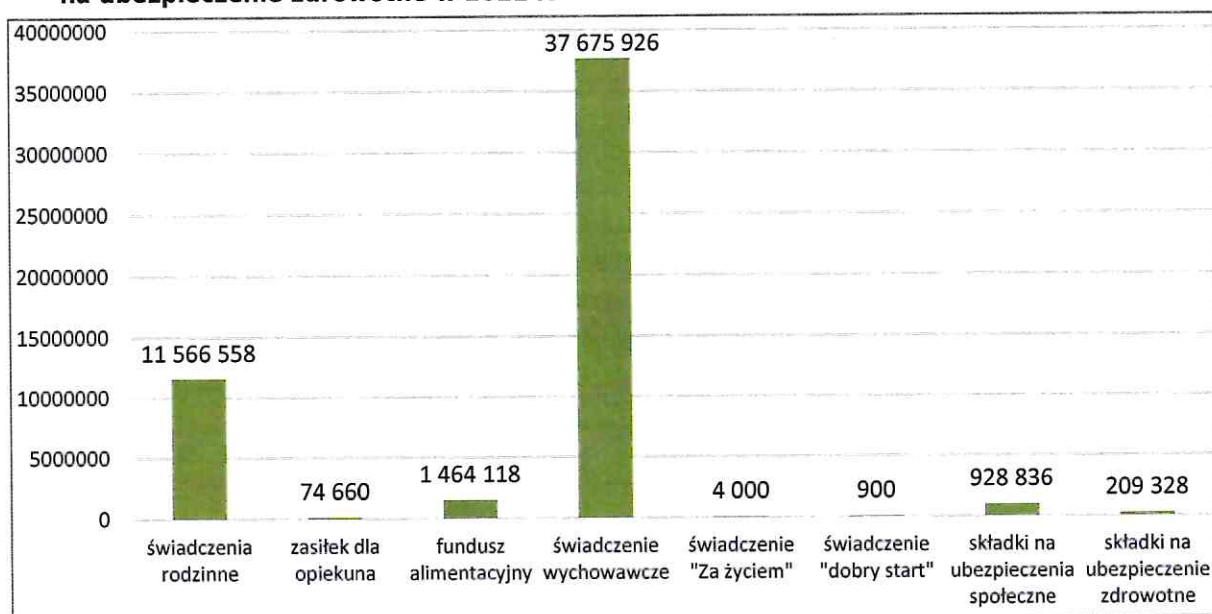
Tabela 22. Liczba świadczeń i liczba osób korzystających z danych rodzajów świadczeń w 2021 r.

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Liczba osób
Świadczenia rodzinne	40 140	4 674
Zasiłek dla opiekuna	121	13
Fundusz alimentacyjny	3 614	370
Świadczenie wychowawcze	75 103	6 686
Świadczenie „Za życiem”	1	1
Świadczenie „dobry start”	3	2
Składka na ubezpieczenia społeczne	2 047	193
Składka zdrowotna	1 346	126

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Suma przyznanych świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, wychowawczych, „Za życiem”, „dobry start”, zasiłków dla opiekuna oraz składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne osiągnęła w 2021 r. liczbę 122 375 i obniżyła się względem analogicznej z 2020 r. o 6 205. Zmalała też, o 4 372 świadczeniobiorców, zagregowana liczba osób pobierających poszczególne świadczenia, wynosząc w 2021 r. - 12 065 osób.

Wykres 38. Struktura wydatków [w zł po zaokrągleniu do jedności] na świadczenia rodzinne, alimentacyjne, wychowawcze, świadczenie „Za życiem”, świadczenie „dobry start”, zasiłek dla opiekuna, składki na ubezpieczenia społeczne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne w 2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Rekapitulując, warto odnotować, iż w 2021 r. na świadczenia rodzinne (22% wydatków), zasiłki dla opiekuna (wartości bliskie 0% wydatków), świadczenia z funduszu alimentacyjnego (3% wydatków), świadczenia wychowawcze (73% wydatków), świadczenia „dobry start” (wartości z poziomu 0% wydatków), świadczenia „Za życiem” (wartości oscylujące wokół 0% wydatków), składki na ubezpieczenia społeczne (2% wydatków), składki na ubezpieczenie zdrowotne (wartości kształtujące się wokół 0% wydatków) została wydatkowana kwota: **51 924 325,08 zł** (o 1 007 013,10 zł niższa niż w 2020 r.).

8.2. Dodatki mieszkaniowe i dodatek energetyczny

8.2.1. Dodatki mieszkaniowe

Osoby, które ze względu na niski poziom dochodów nie są w stanie opłacać czynszu (bądź innych kosztów utrzymania mieszkania), mogą występować o przyznanie dodatku mieszkaniowego.

Ponadto o dodatek mieszkaniowy mogą ubiegać się osoby, które:

- posiadają tytuł prawny do lokalu;
- posiadają odpowiednią normatywną powierzchnię użytkową lokalu w przeliczeniu na liczbę osób w gospodarstwie domowym.

Od 01.07.2021 r., w wyniku zmiany ustawy o dodatkach mieszkaniowych, podstawą do ustalenia prawa do dodatku mieszkaniowego jest przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej. W związku z tym dla gospodarstwa jednoosobowego kryterium dochodowe wynosi 40% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, tj. **2 066,98 zł netto**, zaś dla gospodarstwa wieloosobowego – 30% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, tj. **1 550,24 zł netto**.

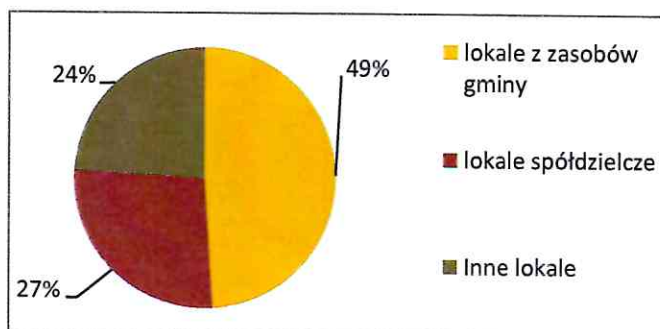
Tabela 23. Liczba dodatków mieszkaniowych i wydatki [w zł] na poszczególne lokale w 2021 r.

	Liczba dodatków	Wydatki [w zł]
Lokale z zasobów gminy	3 527	902 057,53
Lokale spółdzielcze	2 539	487 433,50
Inne lokale	2 126	448 908,10

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. przyznano **8 192** dodatki mieszkaniowe, o 155 mniej w stosunku do 2020 r., na **857** lokali (wzrost w porównaniu z 2020 r. o 12 lokali), w tym na 350 gospodarstw jednoosobowych (zmniejszenie o 4 względem 2020 r.).

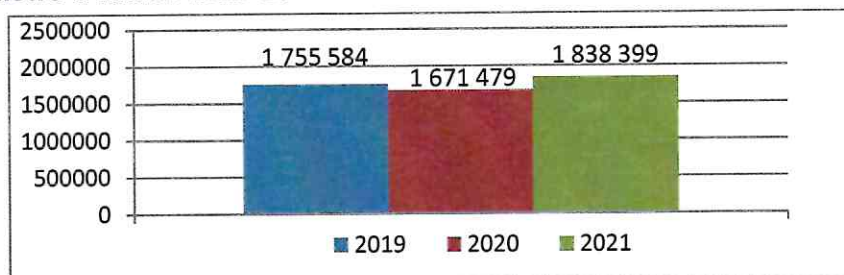
Wykres 39. Struktura wydatków w zł poniesionych na poszczególne rodzaje lokali w 2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Średnia wysokość dodatku mieszkaniowego wyniosła **224,41 zł**. Do mniejszego popytu na wsparcie finansowe w zakresie opłat za użytkowany lokal przyczyniły się m.in.: poprawiającą się sytuacja na rynku pracy, wzrost zarobków, okoliczność, że duża część rodzin pobiera świadczenie wychowawcze (aczkolwiek ono nie stanowi dochodu przy obliczaniu dodatku mieszkaniowego).

Wykres 40. Wydatki [w zł po zaokrągleniu do jedności] poniesione na dodatki mieszkaniowe w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Z analizy danych wynika, że w 2021 r. w kontekście 2020 r. i 2019 r. zwiększyły się wydatki na dodatki mieszkaniowe, odpowiednio o: 10,0% i 4,7%. Ogólna suma, pochodząca w całości z budżetu gminy, opiewała w 2021 r. na kwotę: **1 838 399,13 zł**, czyli o 166 920,32 zł więcej w konfrontacji z 2020 r. Na wzrost środków asygnowanych na ten cel oddziaływały przede wszystkim, poszerzająca pulę potencjalnych odbiorców, modyfikacja dotycząca kryterium dochodowego uprawniającego do ubiegania się o świadczenie oraz wzrost kosztów utrzymania lokali.

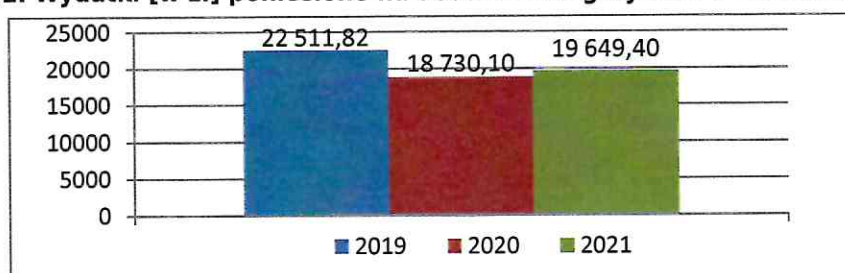
Trzeba zaznaczyć, że od 01.03.2020 r. do 31.03.2021 r., w związku z ustawowym wprowadzeniem w obliczu sytuacji epidemicznej możliwości dopłat do oprocentowanych kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19, najemcy, którzy utracili dochody w wyniku epidemii COVID-19, mogli ubiegać się o przyznanie dopłaty do czynszu. Środki, pochodzące z budżetu państwa, w wysokości 12 721,58 zł, w tym 125,00 zł to koszty obsługi zadania, przeznaczono w 2021 r. na 4 dopłaty dla 4 najemców.

8.2.2. Dodatki energetyczne

Zgodnie z ustawą dodatek energetyczny wynosi miesięcznie 1/12 kwoty rocznej dodatku energetycznego ogłaszanej przez właściwego do spraw energii ministra. W 2021 r. wysokość dodatku energetycznego dla gospodarstwa domowego:

- prowadzonego przez osobę samotną wynosiła - 12,09 zł/miesiąc;
- składającego się z 2 do 4 osób wynosiła - 16,79 zł/miesiąc;
- składającego się z co najmniej 5 osób wynosiła - 20,15 zł/miesiąc.

Wykres 41. Wydatki [w zł] poniesione na dodatki energetyczne w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Na wsparcie w postaci dodatków energetycznych, które finansowane są z budżetu państwa, w 2021 r. wydatkowano kwotę w wysokości **19 649,40 zł**, czyli o 919,30 zł większą w stosunku do 2020 r. oraz o 2 862,42 zł mniejszą względem 2019 r. Została ona przeznaczona na **1 136** dodatków (o 98 dodatków więcej niż w 2020 r.) dla **163** gospodarstw domowych (spadek o 3 względem 2020 r.), w tym dla 75 gospodarstw jednoosobowych (ubytek o 10 w zestawieniu z 2020 r.), które stanowiły 46,0% wszystkich odbiorców dodatków energetycznych. Omawiając taki stan rzeczy, należy zaznaczyć, że o dodatek energetyczny mogą ubiegać się jedynie osoby, którym przyznano dodatek mieszkaniowy.

8.3. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów

Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji oraz umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Zasiłek szkolny może być także przyznany uczniowi, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego.

Kryterium uprawniające do otrzymania pomocy materialnej o charakterze socjalnym wynosi **528 zł** na osobę w rodzinie.

Z pomocy materialnej o charakterze socjalnym w 2021 r. skorzystało **39** uczniów (o 4 więcej niż w 2020 r.), dla których wypłacono **57** świadczeń, tj. o 12 mniej niżeli w 2020 r. Niezależnie od wyjątkowych okoliczności towarzyszących epidemii można założyć, iż relatywnie dobra sytuacja ekonomiczna w Kutnie, stanowiąca rezultat wypracowania w poprzednich latach w czasie sprzyjającej koniunktury gospodarczej stabilnej i mocnej pozycji rynkowej lokalnych przedsiębiorców, oraz wzrost wysokości wynagrodzenia minimalnego, jak również zniesienie kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania świadczenia wychowawczego, implikujące podniesienie się stopy życiowej kutnian, także w tym aspekcie znajduje swoje przełożenie, przyczyniając się do spadku beneficjentów pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów.

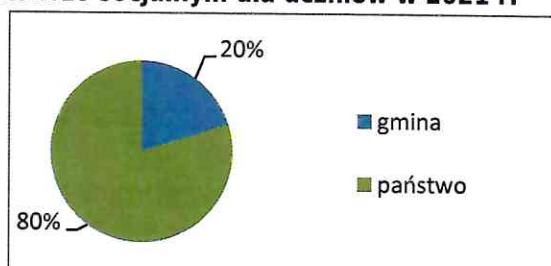
Tabela 24. Realizacja pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba uczniów	74	35	39
Liczba świadczeń	106	69	57
Kwota [w zł]	39 145,50	28 022,70	22 058,36

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Na pomoc socjalną dla uczniów w 2021 r. zostały przetransferowane środki finansowe w wysokości **22 058,36 zł** (o 21,3% mniej w porównaniu do 2020 r.), z czego 17 646,68 zł pochodziło z budżetu państwa, a 4 411,68 zł z budżetu gminy.

Wykres 42. Struktura wydatków [w zł] z budżetu gminy i państwa na pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów w 2021 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

8.4. Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadaniem gminy, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jest m.in. tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji kryzysowej, przygotowanie oraz prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych, jakie stosuje się wobec sprawców przemocy. Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz rozwiązywaniu problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej spełnia koordynacja pracy poszczególnych służb i instytucji, którą nadzoruje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Tabela 25. Liczba procedur „Niebieskie Karty” na terenie miasta Kutna oraz wydatki [w zł] przeznaczone na funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2021.

Procedury NK	2019	2020	2021
Wszczęte przez policję	135	95	74
Wszczęte przez pracowników socjalnych	10	12	12
Wszczęte przez pracowników oświaty	3	2	0
Liczba zamkniętych procedur NK	111	103	77
Wydatki [w zł]	26 189,33	30 865,61	36 594,34

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

W 2021 r. procedura „Niebieskie Karty” prowadzona była w **127** gospodarstwach domowych (czyli o 35 mniej niż w 2020 r.), z tego: 59 środowisk to kontynuacja z roku poprzedniego, a 68 – nowe przypadki. W omawianym okresie pomocą tego rodzaju objęto **388** osób (o 141 mniej w kontekście 2020 r.), w tym 110 dzieci. Procedurę „Niebieskie Karty” uruchomiono w **80** środowiskach (w przypadku 12 rodzin było to wznowienie procedury, czyli w tych rodzinach w 2021 r. odnotowano przypadek przemocy, a w wypadku 68 nowych rodzin – wszczęto procedurę) – tj. o 7 mniej niżeli w 2020 r. – w których założono **86** kart (każde zdarzenie przemocowe oznacza założenie osobnej karty).

W ramach obowiązków i posiadanych zasobów instytucje działające na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w środowisku lokalnym, koordynowane przez Zespół Interdyscyplinarny, na bieżąco prowadziły działania profilaktyczne i edukacyjne. Znalazły się wśród nich np.: organizowanie akcji społecznych, udzielanie porad specjalistycznych czy realizowanie programów w placówkach oświatowych.

Trzeba zaznaczyć, że w 2021 r. 10 osób objęto wsparciem z elementami edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Grupa wsparcia realizowana była przez Zespół Interdyscyplinarny w formie spotkań indywidualnych oraz spotkań warsztatowych. Podczas zajęć uczestnicy zdobywali wiedzę na temat form stosowanej przemocy, agresji, gniewu oraz praktycznych umiejętności w zakresie radzenia sobie ze złością i frustracją oraz okazywania emocji w sposób akceptowalny społecznie.

Wydatki związane z działalnością Zespołu pochłonęły kwotę w wysokości **36 594,34 zł**, tj. o 5 728,73 zł więcej niżeli w 2020 r., do czego przyczyniły się środki przeznaczone na zorganizowanie w 2021 r. dwóch konkursów plastycznych (w poprzednich latach przeprowadzono po jednym konkursie) oraz wzrost cen towarów i usług niezbędnych do zapewnienia działalności Zespołu.

W wyniku podjętych działań w **77** rodzinach (o 26 mniej w porównaniu do 2020 r.) zakończono postępowanie „Niebieskie Karty”, w tym w **65** rodzinach (o 30 mniej w zestawieniu z 2020 r.) z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowanie przemocy w rodzinie oraz

po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, co stanowi 84% wszystkich przyczyn zamknięcia procedury „Niebieskie Karty”. Mimo utrudnionych okoliczności wywołanych stanem epidemii efektywność pracy Zespołu zatem wzrasta, aczkolwiek trzeba mieć tutaj na uwadze, że specyfika i stopień skomplikowania każdej sprawy jest inny.

9. Inne działania Ośrodka na rzecz społeczności lokalnej

9.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie, poprzez poszczególne komórki organizacyjne, współpracuje z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, dbając o właściwą kooperację oraz wymieniając się doświadczeniem i utrwalając dobre praktyki – w celu poprawy warunków życia mieszkańców Kutna i podniesienia jakości świadczonej pomocy.

W 2021 r. Ośrodek współpracował z organizacjami pozarządowymi m.in. w następujących obszarach:

1. przeciwdziałanie przemocy – poprzez realizację „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Kutno na lata 2021-2026” i działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy – Ośrodek współpracował z takimi organizacjami pozarządowymi jak: Fundacja „Ars Vita” w Kutnie, Stowarzyszenie „Teen Challenge” Chrześcijańska Misja Społeczna – Oddział w Kutnie, Stowarzyszenie Klubu Abstynentów „Trzeźwość”, Kutnowskie Stowarzyszenie „Nie Jesteś Sam” – przedstawiciele tych organizacji są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego;
  - omówienie tematyki Programu zamieszczono w podrozdziale 10.1.2.;
2. wsparcie osób bezdomnych, zagrożonych bezdomnością:
  - a) poprzez realizację „Programu Wychodzenia z Bezdomności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu w Mieście Kutno na lata 2020-2025” – Ośrodek współpracował z takimi organizacjami jak: Fundacja Inkubator Innowacji Społecznych, Stowarzyszenie „Nie Jesteś Sam”, Stowarzyszenie „Teen Challenge” Chrześcijańska Misja Społeczna – Oddział w Kutnie, Stowarzyszenie Bank Żywności w Kutnie, Caritas Diecezji Łowickiej patronującym jadłodajni prowadzonej przez Parafialny Zespół Charytatywny CARITAS Parafii pw. Błogosławionych Męczenników Kutnowskich;
    - omówienie tematyki Programu zamieszczono w podrozdziale 10.1.3.;
  - b) poprzez realizację projektu „Akcja Zima” – Ośrodek współpracował z szeregiem partnerów, którymi oprócz organizacji pozarządowych są również służby mundurowe, służby medyczne oraz związki wyznaniowe i wspólnoty parafialne;
    - omówienie tematyki „Akcji Zima” zamieszczono w podrozdziale 10.2.1.;
  - c) poprzez zapewnienie pomocy rzeczowej – Ośrodek współpracował ze Stowarzyszeniem „Nie Jesteś Sam”;
3. zapewnienie osobom najuboższym pomocy w postaci paczek żywnościowych – poprzez współpracę ze Stowarzyszeniem Bank Żywności w Kutnie w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020;
  - omówienie tematyki Programu zamieszczono w podrozdziale 10.1.5.;
4. wsparcie osób z niepełnosprawnościami – poprzez realizację Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2021” Ośrodek

współpracował z wykonawcą zadania, którym była Fundacja Inkubator Innowacji Społecznych;

— omówienie tematyki Programu zamieszczono w podrozdziale 10.1.6.;

5. zabezpieczenie osób przebywających na kwarantannie i w izolacji - poprzez funkcjonowanie powołanego w 2020, lecz prowadzącego działania także w 2021 r. zespołu ds. wdrażania poleceń Wojewody Łódzkiego - Ośrodek współpracował z Grupą Ratownictwa Medycznego OSP Dąbrowszczak, Hufcem ZHP Kutno im. hm. Aleksandra Kamińskiego oraz lokalnymi organizacjami pozarządowymi;

— omówienie tematyki akcji wsparcia ww. osób zamieszczono w podrozdziale 10.3.;

6. wsparcie osób potrzebujących przebywających w ośrodkach wsparcia lub będących członkami organizacji pozarządowych w formie bezpłatnego posiłku - poprzez przekazywanie przez Ośrodek informacji o możliwość skorzystania z tego typu pomocy organizowanej, przygotowywanej i dostarczanej przez „Międzynarodowe Centrum Rozwoju” Spółdzielnię Socjalną;

7. integracja społeczna - poprzez wypożyczanie Ośrodkowi, konkretnie na potrzeby prowadzenia działań przez Zespół Mieszkalno-Integracyjny, sprzętu sportowego przez Stowarzyszenie Inicjatywa Społeczna „Za Torami”;

8. użyczenie sali na cele statutowe lokalnych organizacji pozarządowych - poprzez działalność Sekcji Integracyjnej w Centrum Seniora:

— w związku z epidemią koronawirusa działalność Sekcji Integracyjnej była czasowo zawieszona, niemniej w 2021 r. sala użyczana była na potrzeby 172 spotkań:

- szkolenia: 12;
- spotkania integracyjne: 40;
- spotkania informacyjne/zebrania stowarzyszeń: 21;
- inne: 99;

— ogólna liczba uczestników wyniosła ok. 5 000 osób.

Aktywność Ośrodka na polu współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym użyczenie sali dla ich działalności, wpisuje się w Cel strategiczny III: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO MIASTA; Cel szczegółowy III.2: Umacnianie kapitału społecznego miasta; Działanie III.2.6: Wspieranie inicjatyw oddolnych w dziedzinie kultury, ochrony dziedzictwa narodowego oraz współpracy z młodzieżą - „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

10. Aktywność programowo-projektowa Ośrodka

W 2021 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie realizował 7 programów, 3 projekty, 2 badania ankietowe i 1 akcję oraz prowadził działalność informacyjno-promocyjną.

10.1. Programy

10.1.1. Program Wspierania Rodziny w Mieście Kutno na lata 2019-2021

Program jest trzyletnim opracowaniem zawierającym określone zadania mające na celu przede wszystkim wspieranie rodziny biologicznej w jej naturalnym środowisku, a także przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Ośrodek w Kutnie, w szczególności Dział Pomocy Środowiskowej (pracownicy socjalni), jak i funkcjonujące przy Kompleksie Terapeutyczno-Integracyjnym „Wspólny Dom”: Sekcja –Wspierania Rodziny (asystentura rodziny) oraz Sekcja Wsparcia Dziennego (świetlica „Rodzinka”), wspólnie z partnerami przedsięwzięcia, wywodzącymi się z różnych przestrzeni życia społecznego (m.in.: edukacja, zdrowie, służby porządkowe, sądownictwo, organizacje pozarządowe), podejmując wieloaspektowe działania, starają się poprawić sytuację rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W 2021 r. wsparciem asystenta zostały objęte **42** rodziny (w których przebywało 81 dzieci).

Liczba dzieci z rodzin współpracujących z asystentem rodziny, które wskutek niewydolności wychowawczych rodziców lub deficytów opiekuńczych trafiły do pieczy zastępczej, w okresie 2019-2021, ustabilizowała się na zbliżonym poziomie, osiągając najniższą wartość w 2020 r. Z kolei liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej z rodzin nieobjętych wsparciem asystenta, zmieniając swoje wartości, była w ostatnich trzech latach wyższa niż liczba dzieci z rodzin objętych pomocą asystenta. **Skoro tak, to uprawnia to do konstatacji, iż na ryzyko skierowania dziecka z rodziny biologicznej do pieczy zastępczej mniej narażone są rodziny, które podejmują kooperację z asystentami.** Dodatkowo w kontekście 2021 r. ponownie można zauważyć wzrost liczby dzieci powracających z różnych form pieczy zastępczej do rodzin biologicznych, zarówno wspieranych, jak i niewspieranych przez asystenta.

Realizacją zapisów Programu jest także działalność świetlicy profilaktyczno-wychowawczej „Rodzinka” tudzież warsztaty edukacyjne „Szkoła dla Rodziców”. Podczas spotkań rodzice i opiekunowie uczą się lepiej radzić sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą, rozwijają kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, doskonalą umiejętność budowania silnej więzi między rodzicami i dziećmi, odkrywają, jak mądrze kochać, wspierać i wychowywać dziecko, poznają także sposoby na budowanie bezpieczeństwa i relacji z dziećmi oraz na wspieranie ich w trudnych emocjach. W 2021 r. odbyły się dwie edycje „Szkoły dla Rodziców:

1) w okresie: 19.05-17.06.2021 r.;

- hasło przewodnie: „Jesteśmy, by wspierać!”;
- liczba uczestników: 10 rodziców;
- prowadzący: asystenci rodziny, wychowawca ze świetlicy „Rodzinka” oraz Koordynator Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy przy MOPS w Kutnie;
- obszary tematyczne:
  - Uczucia i emocje – jak pomóc sobie i dziecku?
  - Nowe spojrzenie na złość

- Jak wychowywać bez przemocy?
- Jak umiejętnie stawiać dziecku granice?
- Budowanie poczucia wartości – mądra pochwała i skuteczna zachęta
- Zagrożenia współczesnego świata – dziecko w świecie mediów
- Jak nawiązać bliską więź z dzieckiem? – warsztaty artystyczne;

2) w okresie: 23.09-10.11.2021 r.

- hasło przewodnie: „Supermoce w wychowaniu”;
- liczba uczestników: 8 rodziców;
- prowadzący: asystenci rodziny, pedagodzy, Koordynator Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy przy MOPS w Kutnie oraz gościnnie pielęgniarka i ratownik medyczny;
- obszary tematyczne:
  - Uczucia i emocje na co dzień
  - Złość nie jest wcale taka zła
  - Akademia pierwszej pomocy, zdrowia i higieny
  - Przemoc i używki a relacje w rodzinie
  - Jak umiejętnie chwalić dziecko?
  - Dziecko w sieci
  - Budowanie więzi poprzez zabawę.

Omówienie tematyki wspierania rodziny i pieczy zastępczej zamieszczono w podrozdziale 7.1.

Omówienie tematyki działalności świetlicy „Rodzinka” zamieszczono w podrozdziale 7.2.

Realizacja Programu wpisuje się w Cel strategiczny IV: USPRAWNIENIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ; Cel szczegółowy IV.2: Budowanie współpracy wokół celów polityki społecznej; Działanie IV.2.1: Wspólne inicjatywy dla polityki społecznej oraz uwzględnione w tym samym celu Działanie: IV.2.4: Prowadzenie działań mających na celu zintegrowanie systemu programów profilaktycznych, edukacyjnych i terapeutycznych – „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

10.1.2. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Kutno na lata 2021-2026

Sześcioletni Program został napisany z myślą zwłaszcza o ograniczeniu występowania przemocy w rodzinie i ochronie osób doznających przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Kutna.

Głównym wykonawcą Programu jest, powołany przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kutnie, Zespół Interdyscyplinarny, który współpracuje z działającymi w wielu dziedzinach podmiotami (z zakresu m.in.: organów ścigania, sądownictwa, służb porządkowych, pomocy społecznej – pracownicy socjalni, edukacji, ochrony zdrowia czy sektora organizacji pozarządowych).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie w ramach realizacji Programu udziela wsparcia w formie konsultacji, poradnictwa czy pracy socjalnej. W 2021 r. podjęte w ramach realizacji Programu działania profilaktyczne, mające za zadanie podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy – z uwagi na stan epidemii – częściowo przeniosły się do rzeczywistości wirtualnej, tj. do Internetu, np. przeprowadzenie kampanii „Białej Wstążki”, ale również odbyły się stacjonarnie, jak chociażby zorganizowanie dwóch konkursów na plakat: dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym (kl. I-III) – pt. „Mamy w planie dobre zachowanie”

i dla uczniów szkół podstawowych (kl. IV-VI) - pt. „Mój świat bez przemocy” lub przeprowadzenie konferencji.

Konferencja odbyła się 22 października 2021 r. w Centrum Teatru Muzyki i Tańca. Jej tematem było bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie, zaś tytuł brzmiał: „#bezpieczni w cyberprzestrzeni”. Wśród zaproszonych prelegentów znaleźli się:

- dr hab. Piotr Plichta, Instytut Pedagogiki, Uniwersytet Wrocławski - „Kropla drażni skałę - o jasnej i ciemnej stronie relacji rówieśniczych w Internecie”;
- Piotr Grzelak, psycholog, absolwent Wrocławskiego Wydziału Uniwersytetu SWPS, Fundacja ADRA - „Jak radzić sobie z agresją w cyberprzestrzeni?”;
- mł. asp. Justyna Cywka Komenda Powiatowa Policji w Kutnie - „Odpowiedzialność prawna”.

Podczas konferencji nastąpiło wręczenie nagród laureatom konkursów plastycznych oraz zaprezentowano etiudę teatralną Grupy Teatralnej „Od jutra” przy Kutnowskim Domu Kultury.

Wsparcie w ramach Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2021 r. otrzymało **388** osób.

Zagadnienie przemocy w rodzinie zostało poruszone w podrozdziale 8.4.

Realizacja Programu wpisuje się w Cel strategiczny IV: USPRAWNIE NIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ; Cel szczegółowy IV.2: Budowanie współpracy wokół celów polityki społecznej; Działanie IV.2.1: Wspólne inicjatywy dla polityki społecznej oraz uwzględnione w tym samym celu Działanie IV.2.4: Prowadzenie działań mających na celu zintegrowanie systemu programów profilaktycznych, edukacyjnych i terapeutycznych - „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

10.1.3. Program Wychodzenia z Bezdomności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu w Mieście Kutno na lata 2020-2025

Wprowadzony w połowie 2020 r. sześcioletni Program ma na celu ograniczenie zjawiska bezdomności i wykluczenia społecznego, z uwzględnieniem mieszkalnictwa, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej. Rozwiązanie problemu pozbawienia schronienia i przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z bezdomności wymaga podjęcia jednoczesnych działań w zakresie prewencji, interwencji, integracji, bazujących na współpracy najważniejszych jednostek wpływających na funkcjonowanie osób w środowisku społecznym (rynek pracy; edukacja; instytucje pomocy społecznej; mieszkalnictwo, w tym wspomagane i treningowe; organizacje pozarządowe).

Kierunkowe podejmowanie zindywidualizowanych działań względem osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością realizowane jest m.in. poprzez Indywidualny Program Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności, którego istotny element stanowi tworzenie i rozwijanie procesów reintegracyjnych, zarówno na płaszczyźnie społecznej, jak również zawodowej. Ponadto opracowanie skutecznego systemu wsparcia osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością koreluje z ustawicznym udzielaniem schronienia tym osobom oraz z objęciem ich pomocą w procesie usamodzielniania. Przejawami wypełniania celów Programu są m.in. możliwość zasiedlenia mieszkań wspomaganych w Zespole Mieszkalno-Integracyjnym, funkcjonowanie Noclegowni i Ogrzewalni lub prowadzenie „Akcji Zima”. W 2021 r. w ramach Programu wsparcie zapewniono **28** osobom, z którymi podpisano Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności, w tym **13** osób zasiedliło mieszkania wspomagane.

Charakterystyka Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego z mieszkaniami wspomaganymi ujęta została w podrozdziale 7.5.3., opis działalności Noclegowni i Ogrzewalni - odpowiednio w podrozdziałach 7.5.4. i 7.5.5., natomiast omówienie

„Akcji Zima znajduje się w podrozdziale 10.2.1.

Realizacja Programu wpisuje się w Cel strategiczny IV: USPRAWNIE NIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ; Cel szczegółowy IV.2: Budowanie współpracy wokół celów polityki społecznej; Działanie IV.2.1: Wspólne inicjatywy dla polityki społecznej oraz uwzględnione w tym samym celu Działanie IV.2.4: Prowadzenie działań mających na celu zintegrowanie systemu programów profilaktycznych, edukacyjnych i terapeutycznych – „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

10.1.4. Program „Posiłek w szkole i w domu”

Celem pięcioletniego rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” jest zapewnienie pomocy zarówno dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji, jak i osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach. Poza tym elementem Programu jest wsparcie finansowe gmin w udzieleniu przez nie pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

W 2021 r. wsparciem w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” objęto 454 dzieci, w tym: 136 dzieci (z 70 rodzin) skorzystało z dożywiania w postaci obiadów w szkołach, przedszkolach lub innych placówkach oświatowych. Natomiast rzeczywista liczba osób będących beneficjentami Programu wyniosła w 2021 r. **1 131** osób i była mniejsza o 221 osób w porównaniu do 2020 r. (2020 r. – 1 352 osoby).

Opis programu zamieszczony jest w podrozdziale 6.3.1.

10.1.5. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie współpracuje ze Stowarzyszeniem Bank Żywności w Kutnie, którego działalność dotowana jest z budżetu Miasta Kutno.

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2020 realizowany był od sierpnia 2020 r. do czerwca 2021 r., zaś od września 2020 r. rozpoczęła się kwalifikacja do tego Podprogramu. Od września 2020 r. do września 2021 r. zakwalifikowano **926** rodzin (w których przebywało 1 935 osób), wśród nich 494 to jednoosobowe gospodarstwa domowe, a 432 – gospodarstwa wieloosobowe.

Wśród zakwalifikowanych do pomocy znalazły się 494 rodziny z dochodem do 100% kryterium dochodowego i 432 rodziny, których dochód wynosił od 100 do 200% kryterium dochodowego.

Od października 2021 r. rozpoczęła się kwalifikacja wniosków w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2021.

10.1.6. Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - edycja 2021

W 2021 r. Miasto Kutno, w imieniu którego działał w tym zakresie Ośrodek, uczestniczyło w Programie „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - edycja 2021. Program organizowany był przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej oraz finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Całkowita wartość zadania wyniosła **404 206,88 zł**. Zadanie było w całości finansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Celem Programu było ogólnodostępne wsparcie dla osób niepełnosprawnych poprzez bezpłatną usługę asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, mającą na celu zapewnienie pomocy uczestnikowi Programu w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Wsparciem w formie asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej zostały objęte:

- 1) dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności,
- 2) osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

– Program realizowany był od 01.08.2021 r. do 31.12.2021 r., zaś realizatorem zadania publicznego, wyłonionym w otwartym konkursie ofert w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, była Fundacja Inkubator Innowacji Społecznych.

Rzeczywista liczba osób, które do końca 2021 r. wzięły udział w Programie, wyniosła 48 osób, z tego: 41 osób to osoby dorosłe, a 7 – dzieci; łączny zakres godzinowy zrealizowanych usług to 9 570 godzin, z tego: 780 godzin dla dzieci do 16. r.ż.; 5 823 godziny dla osób dorosłych ze znacznym stopniem niepełnosprawności; 2 967 godzin dla osób dorosłych z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Realizacja Programu wpisuje się w Cel strategiczny IV: USPRAWNIE NIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ; Cel szczegółowy IV.2: Budowanie współpracy wokół celów polityki społecznej; Działanie IV.2.1: Wspólne inicjatywy dla polityki społecznej.

10.1.7. Program „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”

Program jest adresowany do jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego, których obowiązkiem jest realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W 2021 r. Ośrodek otrzymał z Funduszu Pracy (budżet państwa) środki finansowe w wysokości 5 000,00 zł z przeznaczeniem na dofinansowanie dodatku dla asystentów rodzin w formie jednorazowej lub podzielonej.

10.2. Projekty

10.2.1. Projekt „Akcja Zima”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie razem z partnerami w 2021 r. w okresach zimowo-wiosennym (01.01.2021 r.-30.04.2021 r.) i jesienno-zimowym (01.10.2021 r.-31.12.2021 r.) prowadził „Akcję Zima”, która skierowana była do osób pozbawionych schronienia i zagrożonych bezdomnością, lecz również do osób starszych, niesamodzielnych, chorych, a także o niskich dochodach. „Akcja Zima” ma na celu uwrażliwienie środowiska lokalnego na tematykę bezdomności, jak i na niepozostawianie bez pomocy – szczególnie w tym czasie – osób potrzebujących wsparcia. Ponadto celem inicjatywy jest koordynacja współpracy zaangażowanych w akcję podmiotów ze społecznością Kutna, której to kooperacji intencją jest zabezpieczenie osób bezdomnych przed zamarznięciem i wychłodzeniem. Projekt ten jest prowadzony corocznie od 2005 r., a w 2021 r. dzięki niemu pomocą zostało objętych **428** osób (z tego m.in.: 200 osób skorzystało z Noclegowni i Ogrzewalni, 228 osób otrzymało zasiłek celowy na opał [licząc okres trwania „Akcji Zima” wraz z wrześniem, kiedy to osoby zabezpieczają się na okres zimowy]; z zastrzeżeniem, iż jedna osoba może skorzystać z kilku zasiłków).

Charakterystykę funkcjonowania Noclegowni i Ogrzewalni ujęto w podrozdziałach odpowiednio: 7.5.4. i 7.5.5.

Projekt wpisuje się w Cel strategiczny IV: USPRAWNIE NIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ; Cel szczegółowy IV.2: Budowanie współpracy wokół celów polityki społecznej; Działanie IV.2.1: Wspólne inicjatywy dla polityki społecznej – „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

10.2.2. Projekt „Poprawa stanu infrastruktury społecznej Miasta Kutna - Centrum Seniora”

Projekt, współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020; Oś Priorytetowa VII - Infrastruktura dla usług społecznych; Działanie VII.3 - Infrastruktura opieki społecznej, którego beneficjentem jest Miasto Kutno, przewiduje realizację - rozłożonego na lata 2018-2023 - celu, który stanowi polepszenie warunków infrastrukturalnych dla udzielanej pomocy seniorom oraz dostosowanie infrastruktury pomocowej miasta do potrzeb regionu w zakresie świadczenia usług bytowych. Centrum Seniora w 2021 r., zgodnie ze zobowiązaniami, utrzymało odpowiedni stan zatrudnienia i animowało wsparcie dla kutnowskich seniorów, aktywizując ich i czyniąc starania m.in. na rzecz ich integracji środowiskowej i społecznej. Całkowita wartość projektu wyniosła: 2 250 690,90 zł, w tym kwota pochodząca z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to: 1 360 425,00 zł.

Charakter działań Centrum Seniora został przybliżony w podrozdziałach 6.3.2., 7.5.1. i częściowo 9.1.

Projekt wpisuje się w:

- Cel strategiczny II: PROFILAKTYKA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA; Cel szczegółowy II.1: Aktywna polityka senioralna - idea aktywnego starzenia się; Działanie II.1.1: Wsparcie projektów aktywizujących seniorów zarówno w wymiarze spędzania wolnego czasu, jak i idei uczenia się przez całe życie;
- Cel strategiczny II: PROFILAKTYKA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA; Cel szczegółowy II.1: Aktywna polityka senioralna - idea aktywnego starzenia się; Działanie II.1.2: Organizacja miejsc do spędzania wolnego czasu i aktywizacji np. klub seniora;
- Cel strategiczny II: PROFILAKTYKA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA; Cel szczegółowy II.2: Podniesienie poziomu ochrony zdrowia; Działanie II.2.3: Tworzenie programów edukacyjnych dotyczących zdrowia, np. cykliczne spotkania ze specjalistami, oraz programów badawczych;
- Cel strategiczny III: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO MIASTA; Cel szczegółowy III.1: Poprawa infrastruktury społecznej; Działanie III.1.4: Rozbudowa infrastruktury sprzyjającej integracji seniorów, głównie Centrum Seniora
- „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

10.2.3. Projekt „Adaptacja budynku przy ul. Majdany 1 w Kutnie na mieszkania wspomagane”

Za finalizację projektu pn. „Adaptacja budynku przy ul. Majdany 1 w Kutnie na mieszkania wspomagane”, współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020; Oś Priorytetowa VII - Infrastruktura dla usług społecznych Działanie VII.3 - Infrastruktura opieki społecznej, trzeba uznać rozpoczęcie funkcjonowania oddanego do użytku w 2020 r. Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego z mieszkaniami wspomagany. Etapem realizacji projektu, poprzedzającym powstanie mieszkań, było przeszkolenie kadry pracowników Zespołu. Celem rozpisanego na lata 2020-2025 projektu, jakim jest działalność Zespołu, są: poprawa stanu infrastruktury publicznej, zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych ograniczających ubóstwo i wykluczenie społeczne, podniesienie jakości życia mieszkańców Kutna. Całkowita wartość projektu, którego beneficjentem jest

Miasto Kutno, to kwota 2 698 025,91 zł.

Omówienie działalności Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego z mieszkańcami wspomaganiymi zawarto w podrozdziale 7.5.3.

Projekt wpisuje się w Cel strategiczny III: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO MIASTA; Cel szczegółowy III.1: Poprawa infrastruktury społecznej; Działanie III.1.1: Rozbudowa infrastruktury pomocy społecznej, głównie mieszkań chronionych i wspomaganych, schroniska dla osób bezdomnych – „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

10.3. Akcja zabezpieczenia osób i rodzin objętych kwarantanną i izolacją

W celu zabezpieczenia osób i rodzin objętych kwarantanną i izolacją powołano w 2020 r. w Ośrodku zespół ds. wdrażania poleceń Wojewody Łódzkiego, zwany sztabem kryzysowym. We współpracy m.in. z Grupą Ratownictwa Medycznego OSP Dąbrowszczak, Hufcem ZHP Kutno im. hm. Aleksandra Kamińskiego oraz organizacjami pozarządowymi zapewniał on wsparcie polegające w szczególności na zaopatrzeniu tychże osób w niezbędne do życia artykuły – w tym żywnościowe: ciepły posiłek z Centrum Seniora – leki, butle gazowe, jak również na zorganizowaniu porad lekarskich, sposobu odbioru odpadów (we współpracy z Urzędem Miasta Kutno) oraz na pomocy cudzoziemcom przebywającym na terenie Kutna i zatrudnionym w Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej – Podstrefa Kutno, a także na współpracy z lokalną apteką, sklepem wielkopowierzchniowym, agencją pracy i Strażą Miejską w Kutnie. W 2021 r. w ramach wsparcia ze strony zespołu dokonano 37 zakupów na kwotę 1 733,68 zł (środki pochodzące z budżetu gminy) dla 16 osób, a także ze środków własnych osób objętych pomocą – zakupów spożywczych dla 3 rodzin i zakupu leków dla 1 rodziny. Ponadto sztab kryzysowy, przy współpracy z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Informacji Niejawnych Urzędu Miasta Kutno, koordynuje działania związane z organizacją dowozu osób starszych i niepełnosprawnych na szczepienia przeciwko COVID-19; dotychczas zrealizowano 21 dowozów.

Działalność sztabu przejawia się np. w dwóch akcjach społecznych, skupiających również oddolne zaangażowanie społeczności lokalnej – czyli podejmujących dwie kwestie: zarówno niesienia pomocy, jak i rekrutacji wolontariuszy. Celem tych inicjatyw było udzielenie pomocy osobom starszym, samotnym, z niepełnosprawnościami czy innym osobom niesamodzielnym. Owe akcje to: 1) Pomoc sąsiedzka; 2) „Bądźmy otwarci dla innych” – pod patronatem Prezydenta Miasta Kutno – Zbigniewa Burzyńskiego.

10.4. Badania ankietowe

10.4.1. Badanie ankietowe oceniające jakość i potrzeby w zakresie usług opiekuńczych

Badanie zostało przeprowadzone przez Dział Pomocy Środowiskowej w czerwcu 2021 r. Uczestnikami anonimowego badania ankietowego, w liczbie 80 respondentów, były osoby korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych. Jako cel wyznaczono ustalenie jakości świadczonych usług, a co za tym idzie ocenę zadowolenia ze świadczonej pomocy oraz poznanie opinii na temat wypełniania powierzonych obowiązków przez osoby udzielające usług. Ze sformułowanych w raporcie rezultatów badania można wysnuć wnioski, iż wymiar i zakres usług jest zgodny z realnymi potrzebami badanych, realizacja świadczonej pomocy przebiega prawidłowo, jakość wsparcia oceniona została pozytywnie, a osoby realizujące usługi opiekuńcze wykonują je w sposób należyty.

Badanie wpisuje się w: Cel strategiczny IV: USPRAWNIENIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ; Cel szczegółowy IV.1: Rozwijanie struktur organizacyjnych pomocy społecznej; Działanie IV.1.1: Diagnoza potrzeb w zakresie instytucjonalnych form pomocy społecznej - „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

10.4.2. Badanie ankietowe oceniające jakość i potrzeby w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych

Badanie zostało przeprowadzone przez Dział Usług Specjalistycznych i Dział Pomocy Środowiskowej na przełomie czerwca i lipca 2021 r. Docelową grupą badawczą, liczącą 37 respondentów, były osoby korzystające z pomocy społecznej w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Cel anonimowego badania ankietowego stanowiła ocena jakości świadczonych usług, w tym poznanie stopnia zadowolenia beneficjentów z usług oraz ewaluacja wywiązywania się z obowiązków przez osoby świadczące usługi. Ujęte w raporcie wyniki z badania wskazują, że po pierwsze: wymiar i zakres świadczonych specjalistycznych usług opiekuńczych jest dostosowany do potrzeb respondentów, po drugie: świadczeniobiorcy są zadowoleni ze specjalistów realizujących usługi, którzy - w opinii ankietowanych - są fachowci, rzetelnie wykonują swoje zadania i na bieżąco rozwiązują zaistniałe problemy.

Badanie wpisuje się w: Cel strategiczny IV: USPRAWNIENIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ; Cel szczegółowy IV.1: Rozwijanie struktur organizacyjnych pomocy społecznej; Działanie IV.1.1: Diagnoza potrzeb w zakresie instytucjonalnych form pomocy społecznej - „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

10.5. Działalność informacyjno-promocyjna Ośrodka

W 2021 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie prowadził nieodzowną dla każdej instytucji publicznej działalność w wymiarze informacyjno-promocyjnym, dotyczącą zakresu zadań Ośrodka. Z uwagi na sytuację epidemiczną część planowanych działań nie została zrealizowana lub zmieniła formułę ze stacjonarnej na online. Działalność informacyjno-promocyjna objęła m.in.:

- zaprezentowanie i scharakteryzowanie funkcjonowania ośrodków wsparcia stanowiących infrastrukturalne zasoby Ośrodka, tzn. Kompleksu Terapeutyczno-Integracyjnego „Wspólny Dom” (w szczególności Sekcji Mieszkań Chronionych), Centrum Seniora oraz Noclegowni, na potrzeby wizytacji studyjnej pracowników samorządowych z sektora pomocy społecznej z województwa małopolskiego (wizytatorzy z uznaniem wypowiedzieli się na temat stanu placówek, ich wyposażenia, standardów w nich panujących oraz wdrażanych działań i projektów);
- przygotowanie i przeprowadzenie konferencji zatytułowanej: „#bezpieczni w cyberprzestrzeni” (por. podrozdział 10.1.2.);
- organizacja i przeprowadzenie dwóch edycji warsztatów edukacyjnych „Szkoła dla Rodziców” (por. podrozdział 10.1.1.);
- udział w przygotowaniu i realizacji Kutnowskich Dni Seniora (por. podrozdział 7.5.1.);
- przygotowanie i zrealizowanie kolportażu ulotek na temat działalności Ośrodka;
- udział pracowników Ośrodka w wystąpieniach medialnych (wywiadach telewizyjnych: telewizja Kutno, KutnoTV i radiowych: Radio Q, Radio Victoria) oraz sporządzanie przekazywanych do lokalnych mediów (telewizji, radia, prasy, portali

internetowych) informacji, not i komunikatów zapowiadających czy podsumowujących działania, akcje, programy, projekty lub inicjatywy podejmowane przez Ośrodek w zakresie szeroko pojętej pomocy społecznej;

- uczestnictwo pracowników Ośrodka w wywiadzie grupowym stanowiącym element, realizowanego przez Biuro Badań Społecznych Question Mark na zlecenie Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, badania naukowego pn. „Usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności w województwie łódzkim”;
- prowadzenie stron internetowych Ośrodka: podmiotowej oraz Biuletynu Informacji Publicznej, oraz aktualizowanie informacji i ogłoszeń na niej zamieszczanych;
- prowadzenie fanpage'ów Ośrodka i Centrum Seniora na portalu społecznościowym Facebook.

Prowadzenie tego typu działalności wpisuje się w Cel strategiczny III: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO MIASTA; Cel szczegółowy III.2: Umacnianie kapitału społecznego miasta; Działanie III.2.8: Prowadzenie działań dotyczących dostosowania komunikacji społecznej do różnych grup mieszkańców – „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022”.

* * *

W obliczu epidemii choroby zakaźnej COVID-19 oraz w związku z jej zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie w 2021 r. kontynuował, adekwatnie do zaistniałych okoliczności oraz dyrektyw odpowiednich służb i instytucji, stosowanie wprowadzonych w 2020 r. procedur i instrukcji. Podjęte działania sprowadzały się do wcielonych w życie obowiązujących dla całego Ośrodka (dla poszczególnych ośrodków wsparcia lub zespołu kryzysowego wdrożono szczegółowe wytyczne) rozwiązań w wymiarach: organizacyjnym, sanitarnym i informacyjnym.

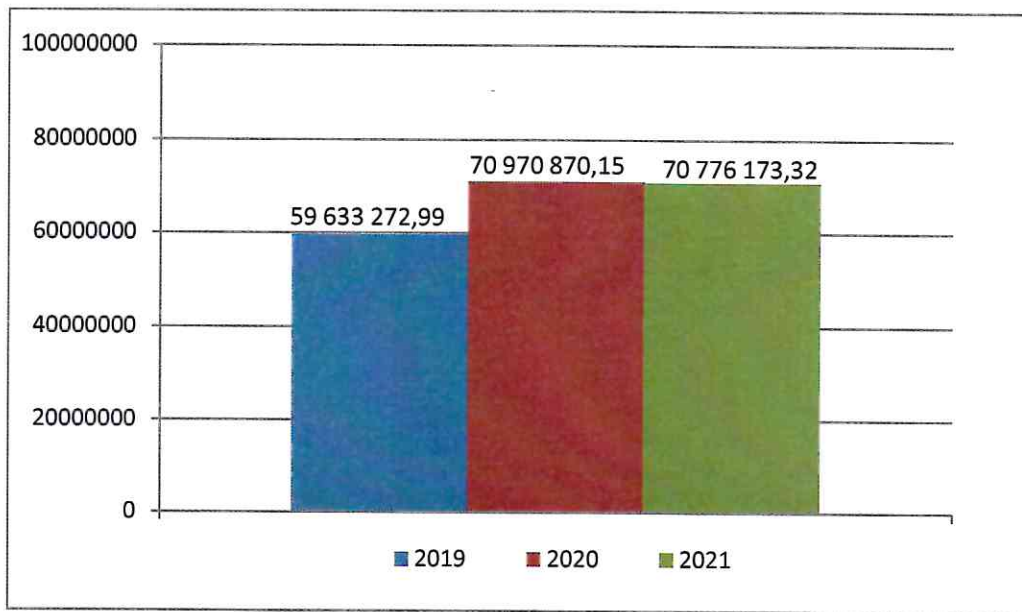
Tym niemniej, z uwagi na luzowanie obostrzeń na terenie całego kraju, od 08.06.2021 r. w Ośrodku wznowiono obsługę petentów z zachowaniem reżimu sanitarnego, tj. zakrywanie ust i nosa, dezynfekcja rąk, zachowanie odległości między osobami oczekującymi. Pomimo przywrócenia możliwości bezpośredniej obsługi wciąż rekomendowanym sposobem kontaktu z pracownikami Ośrodka pozostaje rozmowa telefoniczna bądź korespondencja papierowa lub elektroniczna.

11. Wydatki i ich struktura

W 2021 r. całościowo wydatki przedstawiały się na zbliżonym, niemal identycznym, poziomie co w 2020 r., wynosząc **70 776 173,32 zł**, tj. o 194 696,83 zł mniej wobec 2020 r., a jednocześnie o 11 142 900,33 zł więcej w zestawieniu z 2019 r.

Wykres 43. Wydatki [w zł], zarówno z budżetu gminy, jak i budżetu państwa, poniesione przez Ośrodek w latach 2019-2021.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

Można prognozować, że przez wzgląd na zaprzestanie realizacji świadczenia wychowawczego przez Ośrodek (zadanie od 2022 r. przejął ZUS), suma wydatków będzie malała, aczkolwiek - warunkowana wieloma czynnikami - sytuacja, i to nie tylko, w obszarze pomocy społecznej jest do tego stopnia dynamiczna, że wszelkiego rodzaju przewidywania, nawet odnoszące się jedynie do uchwycenia generalnych tendencji, są obciążone dużym ryzykiem niespełnialności.

Tabela 26. Struktura wszystkich wydatków Ośrodka [w zł po zaokrągleniu do jednostki] w podziale na rozdziały, za lata 2019-2021.

Rozdział	Realizacja zadań	2019		2020		2021	
		Budżet gminy	Budżet państwa	Budżet gminy	Budżet państwa	Budżet gminy	Budżet państwa
75421	zarządzanie kryzysowe	X	X	0	X	X	X
85202	zatrudnienie i wydatki rzeczowe Centrum Seniora	1 112 673	X	1 130 294	X	1 167 151	X
85205	przemoc w rodzinie	26 189	X	30 866	X	36 594	X
85213	ubezpieczenia zdrowotne przy zasiłkach stałych	X	143 743	X	137 491	X	125 210
85214	zasiłki celowe, okresowe i inne oraz pomoc państwa w naturze	3 161 592	359 274	3 396 746	380 099	3 506 869	374 092
85215	1 dodatki mieszkaniowe	1 755 584	X	1 671 479	X	1 838 399	
	2 dodatek energetyczny	X	22 512	X	18 730	X	19 649
	3 dopłata do czynszu zw. z COVID-19	X	X	X	X	X	12 722
85216	zasiłki stałe	X	1 672 022	X	1 613 273	X	1 471 961
85219	1 zatrudnienie i wydatki bieżące Ośrodka	3 696 094	815 658	4 187 039	839 122	4 328 513	881 749
	2 opiekun prawny - wynagrodzenie za sprawowanie opieki	X	33 953	X	29 550	X	32 133
85220	1 Kompleks Terapeutyczno-Integracyjny „Wspólny Dom”	451 027	X	363 927	X	348 066	X
	2 Zespół Mieszkalno-Integracyjny z mieszkańiami wspomagany	X	X	111 997	X	265 977	X
85228	usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym dofinansowanie do usług specjalist. i rehabilit.	1 261 580	196 180	1 313 739	189 715	1 282 663	188 168
85230	program „Posiłek w szkole i w domu”	216 573 (wkład własny gminy do Programu finansowany z rozdziału 85214)	397 288	260 041 (wkład własny gminy do Programu finansowany z rozdziału 85214)	449 090	244 582 (wkład własny gminy do Programu finansowany z rozdziału 85214)	450 000

Informacja na temat realizacji zadań pomocy społecznej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie

2021

85295	1	zatrudnienie i wydatki rzeczowe Noclegowni	385 523	X		391 361	X	423 398	X
	2	zatrudnienie i wydatki rzeczowe Ogrzewalni	120 542	X		133 186	X	134 218	X
	3	piecza zastępcza – placówki opiekuńczo-wychowawcze	325 787	X		453 055	X	585 930	X
	4	program „Wspieraj Seniora”	X	X	7 841	3 783	X	X	X
	5	kwarantanna i izolacja	X	X		384	X	1 734	X
85415		edukacyjna opieka wychowawcza poza OPS-em (pomoc materialna dla uczniów)	7 829		31 316	5 605		4 412	17 647
85501		świadczenie wychowawcze	0,00		27 740 043	0		5 800	37 670 126
85502		świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłki dla opiekunów, świadczenie „Za życiem”, składki na ubezpieczenia społeczne	253 968		13 470 561	117 699	14 043 614	240 903	14 435 346
85503		Karta Dużej Rodziny	0,00		1 700	X		X	415
85504	1	wspieranie rodziny - asystent rodziny	437 247		49 236	380 337	5 100	390 703	5 000
	2	Świadczenie „dobry start”	X		1 307 880	X	1 280 300	X	900
85508		piecza zastępcza - rodzinna	279 134	X		271 374	X	320 398	X
85513		ubezpieczenia zdrowotne przy świadczeniach rodzinnych	X		117 138	X	169 441	X	209 328
		RAZEM	13 274 769	46 358 504	57 008 000	13 962 872	14 881 728	14 881 728	55 894 446
			59 633 273		70 970 872			70 776 174	

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2022 r.

12. Podsumowanie

W dobie postępujących tendencji starzenia się i zmian struktury demograficznej, grożących brakiem zastępowalności pokoleń, oraz w obliczu sytuacji epidemicznej, redefiniującej dotychczasowe obszary życia, polityka społeczna prowadzona w obrębie lokalnej społeczności staje się przestrzenią pełną wyzwań. Skuteczne wdrażanie polityki odpowiadającej na bieżące problemy społeczne, a zarazem uwzględniającej konieczność elastycznego planowania celów i ich ewaluacji, dokonywania zmian oraz przemodelowania wykorzystywanych metod - polega na odpowiednim zarządzaniu infrastrukturą, kadrami oraz nakładami finansowymi przeznaczonymi na zadania użyteczności publicznej z zakresu pomocy społecznej.

Dane i statystyki za 2021 r. gromadzone w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kutnie w sposób miarodajny przedstawiają skalę i zróżnicowanie problemów oraz strukturę borykających się z nimi grup społecznych. Tym samym pisane w oparciu o nie sprawozdania, przedkładane władzom samorządowym, ukazują zagadnienia z dziedziny pomocy społecznej i kształtujące się w jej obrębie zadania, z którymi społeczność przyjdzie się mierzyć.

Do najważniejszych wniosków z przeprowadzonej analizy należą:

1. odnotowanie tendencji zniżkowej w zakresie liczby rodzin objętych pomocą społeczną, przy jednoczesnej malejącej liczbie osób w tych rodzinach, a także zaobserwowanie przyrostu liczby osób objętych wsparciem wyłącznie w postaci pracy socjalnej;

2. zmniejszenie się sumarycznej liczby osób korzystających ze wsparcia z powodu najczęściej występujących przyczyn: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwo (aczkolwiek w przypadku niektórych przyczyn zauważono trendy zwykłe), przy równoległym nakładaniu, wzajemnym oddziaływaniu na siebie różnych powodów, np. ubóstwo powiązane jest z bezrobociem, ciężką i długotrwałą chorobą czy niepełnosprawnością;

3. obowiązywanie zauważonej wcześniej zmiany kategorii powodów ubiegania się o pomoc - ze strukturalnych, globalnych, o charakterze makro (np. ubóstwo, bezrobocie) na jednostkowe, indywidualne, o charakterze mikro, uzależnione od stanu zdrowia (np. długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność);

4. stanowienie przez rodziny, których dochód przekracza kryterium dochodowe w pomocy społecznej, ponad połowy wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej;

5. stanowienie przez osoby samotnie gospodarujące zdecydowanie najliczniejszej grupy świadczeniobiorców pomocy w ramach ustawy o pomocy społecznej;

6. zwiększenie się liczby osób samotnych wśród populacji emerytów i rencistów, przy równoczesnym spadku liczby świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych przyznanych seniorom (osobom w wieku poprodukcyjnym);

7. zmniejszenie się wartości wskaźnika deprivacji lokalnej dla Kutna;

8. stabilizacja liczby rodzin, dzieci uprawnionych do świadczenia i wydatków przeznaczonych na świadczenie wychowawcze;

9. niewystępujące od kilku lat zwiększenie wydatków na dodatki mieszkaniowe;

10. wzrost wydatków na pomoc społeczną (Dział 852 - klasyfikacja budżetowa);

11. stabilizacja całościowych wydatków w zestawieniu rok do roku (2021 r. wobec 2020 r.).

Fakt, że grupa mieszkańców Kutna starających się o pomoc społeczną ze strony Ośrodka zmalała, powinien jawić się jako korzystny prognostyk. Pomimo to warto mieć świadomość, iż to osoby tworzące tkankę miejską, które należy wspomagać w ułatwianiu im wydzwignięcia się z trudnych sytuacji życiowych m.in.: bezrobocia, niepełnosprawności czy ubóstwa.

Dlatego też Miasto Kutno, wychodząc naprzeciw istniejącym potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców, angażuje się we wspieranie również tych rodzin, których dochód przekracza kryterium przyznawania pomocy społecznej. Wobec tego grono beneficjentów pomocy jest znacznie szersze. Niemniej całościowy rozmiar świadczonej pomocy, choć z racji kurczenia się liczby potrzebujących przybrał kształt zadowalający, nie może być postrzegany w oderwaniu od nasilenia zbiegania się, skorelowania ze sobą przyczyn ubiegania się o pomoc.

Co prawda różnorodność powodów występowania o wsparcie nie ulega redukcji, to problematycznym staje się ich sprzężenie, pogłębiająca się współzależność. Szczególnie wrażliwe na terenie miasta Kutna ogniska przyczyn, jak chociażby niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie albo też ubóstwo, nie występują już z taką regularnością, jak w latach poprzednich. Niezależnie od tego ich splecenie, współwystępowanie w wielu gospodarstwach domowych stało się dla Kutna poważnym wyzwaniem. Przyczyny, które można określić mianem strukturalnych: bezrobocie i połączone z nim ubóstwo, a szczególnie ich natężenie, sukcesywnie są eliminowane lub ograniczane, na co wydatnie wpływa polityka samorządowa Miasta Kutna. Skala zatrudnienia na lokalnym rynku może być stymulowana odpowiednią polityką gospodarczą miasta. Symptomatycznym probierzem pozytywnej tendencji dostrzegania tej interakcji jest całość działań skoncentrowana na poszerzaniu, rozwijaniu i promowaniu Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – Podstrefy Kutno.

Szczególnie w latach 2020-2021, tj. w okresie zmagania się z okolicznościami zrodzonymi przez epidemię i przeciwdziałające jej restrykcje, zaangażowanie samorządu w proces wsparcia lokalnej przedsiębiorczości oraz łagodzenia negatywnych skutków ekonomicznych epidemii stanowiło mechanizm amortyzujący i narzędzie zabezpieczające przed ryzykiem tendencji masowego zawieszania działalności gospodarczej. Działania pomocowe ze strony Miasta Kutno znalazły swój wyraz m.in. w: możliwości wnioskowania przez przedsiębiorców o odroczenie lub rozłożenie na raty obciążeń podatkowych

w zakresie lokalnych podatków i opłat lub o ulgę w postaci umorzenia tychże danin; możliwości przesunięcia, w zakresie opłat czynszowych za miejskie lokale użytkowe, płatności lub zastosowania innej ulgi.

Niemniej brak stałej pracy bądź turbulencje na rynku pracy wywołane sytuacją epidemiczną nie są jedynymi zmiennymi oddziałującymi na kondycję materialną mieszkańców Kutna.

Sprężenie przyczyn zapotrzebowania na pomoc ze strony Ośrodka jest czynnikiem potęgującym trudność w przeciwdziałaniu im, jak również neutralizowaniu i równoważeniu negatywnych skutków ich przejawów. Od kilku lat zauważalne jest przeniesienie akcentów kładzionych na powód zwracania się o pomoc. Z bardziej strukturalnych czy globalnych, jak ubóstwo czy bezrobocie, na jednostkowe, indywidualne, odwołujące się do - warunkowanej szczególnie przez wiek - kondycji zdrowotnej: niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba. Jest to połączone z największym odsetkiem osób samotnie gospodarujących wśród świadczeniobiorców, z coraz znaczącym udziałem osób starszych w społeczności lokalnej, z popytem na wyższej jakości usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz z bezwzględną koniecznością większej dostępności usług medycznych, w tym w szczególności geriatrycznych.

Potwierdzenia powyższych rozważań można doszukać się w danych za 2021 r. dotyczących struktury rodzin najczęściej korzystających ze środowiskowego i instytucjonalnego wsparcia kutnowskiego Ośrodka. W przeważającej mierze są to albo osoby prowadzące jedno- lub dwuosobowe gospodarstwa domowe: zwykle emeryci (przede wszystkim seniorzy) i renciści lub zasiłkobiorcy stali bądź osoby niezaradne życiowo wspierane pomocą w postaci wyłącznie pracy socjalnej albo rodziny z jednym dzieckiem. Szczególnie istotna, z punktu widzenia sposobu radzenia sobie z konsekwencjami wpływającymi ze stanu epidemii, może okazać się konstatacja traktująca o znacznym przyroście rodzin objętych wsparciem wyłącznie w formie pracy socjalnej. Na tle niepokojących zjawisk wynikających z epidemii ta okoliczność może świadczyć o zachodzącej w percepcji społecznej rewaloryzacji, dowartościowaniu pracy socjalnej jako przestrzeni, w której - w tak trudnym czasie przepełnionym niepewnością - można znaleźć narzędzia konieczne do powrotu do normalności.

Ważką kwestią w kontekście skali usługobiorców będących seniorami pozostaje ustawa obniżająca wiek emerytalny, która weszła w życie 01.10.2017 r. Póki co z danych, którymi Ośrodek dysponuje, wynika, że w 2021 r. zaobserwowano spadek liczby świadczeń kierowanych do seniorów, a więc i zapotrzebowania na świadczenia wśród emerytów i rencistów, które i tak są znaczące. W takim razie nie można jednoznacznie stwierdzić, ażeby to ww. zmiany ustawowe z 2017 r. miały decydujący wpływ na skalę zapotrzebowania na wsparcie. Jednakowoż wskaźniki demograficzne alarmują, że mieszkańców Kutna może czekać depopulacja, czyli zmniejszenie liczby ludności, oraz dominacja ilościowa osób starszych, w dużej mierze samotnych, toteż trzeba wnikliwie przyglądać się tworzącym się tendencjom. W związku z tym za kilka lat Miasto Kutno może mieć do czynienia z rosnącym wymogiem zapewnienia opieki krótko- i długoterminowej oraz ze zwykłą wydatków socjalnych adresowanych do seniorów.

W najbliższej przyszłości, na skutek widocznych już w 2017 r., a potwierdzonych w latach 2018-2021, zmian odnoszących się do pokaźnej puli osób korzystających z pomocy z racji niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby - a tym samym przy przypuszczalnie wysokim, i rosnącym ze względu na oczekiwaną i pożyteczną społecznie zmianę kryterium dochodowego kwalifikującego do nieodpłatnego korzystania z niektórych usług, popycie na usługi opiekuńcze finansowane przez miasto - oraz odnoszących się do wzrastającej grupy żyjących samotnie, Miasto Kutno może stanąć w obliczu konieczności zapewnienia takim osobom godnych warunków życiowych w placówkach stacjonarnych szczególnie do tego przeznaczonych, np. w domach pomocy

społecznej. Z uwagi na potrzebę powstrzymania odpływu z rynku pracy osób w wieku produkcyjnym, które niejednokrotnie były do tego zmuszane z powodu obowiązku zajęcia się schorowanym rodzicem, wskazane jest poszerzenie oferty usług opiekuńczych tak w środowisku (deinstytucjonalna pomoc), jak i w instytucjonalnych placówkach opieki.

Jednym z godnych rozważenia pomysłów jest idea zakładów opiekuńczo-leczniczych, w których osoby przebywające miałyby kompetentną i całodobową pomoc. Placówki tego typu byłyby kolejnym etapem wsparcia, znacznie bardziej zinstytucjonalizowanym i fachowym aniżeli pomoc rodziny czy sąsiadów, lecz jednocześnie stwarzałyby fazę przejściową, tymczasową, przed umieszczeniem osoby w domu pomocy społecznej. Innym, pochodzącym z domeny wsparcia deinstytucjonalnego, ciekawym, systemowym rozwiązaniem jest rozwinięcie sieci opiekunów dziennych dla starszych osób. Specjalnie przygotowane osoby, legitymujące się należytymi kompetencjami, mogłyby tworzyć sieć domowej opieki nad osobami starszymi, gwarantując im wysoką jakość pomocy, eliminując poprzez to niezbędność budowy zaplecza infrastrukturalnego.

Należy w tym miejscu podnieść, że odpowiedzią na oczekiwania społeczne było uruchomienie we wrześniu 2021 r., w ramach funkcjonowania Centrum Seniora, Klubu Seniora. W skali roku ponad 30 osób, w tym 2 osoby wymagające szczególnej opieki, miały przez kilka godzin zapewnione wsparcie, co z pewnością przyczyniło się do polepszenia kondycji, w tym psychicznej, uczestników zajęć, jak i ich bliskich.

Poza tym w okresie sierpień-grudzień 2021 r. realizowany był Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, którego intencją było ogólnodostępne wsparcie dla osób niepełnosprawnych poprzez bezpłatną usługę asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, mającą na celu zapewnienie pomocy uczestnikowi Programu w wykonywaniu codziennych czynności. Beneficjentami Programu było 48 osób, którym usługi asystenckie zwiększyły szansę na funkcjonowanie w życiu społecznym w wymiarze, który dotychczas dla nich był, być może, niemożliwy lub trudno dostępny.

Obok osób samotnych i seniorów drugą znaczącą subpopulację beneficjentów usług kutnowskiego Ośrodka tworzą rodziny z jednym dzieckiem bądź z dziećmi. Chociaż w 2021 r. w stosunku do 2020 r. nastąpił spadek liczby rodzin (pełnych lub niepełnych) z dziećmi objętych pomocą społeczną (formami pieniężną lub niepieniężną określonymi w ustawie o pomocy społecznej) – zniżka udziału tej grupy w całości odbiorców form pomocy społecznej: z 27% w 2020 r. na 22% w 2021 r. – to ich odsetek, co zrozumiałe, jest wciąż znaczący w kontekście skutecznego ubiegania się o pomoc socjalną, np. o świadczenia rodzinne, czy o przyznanie świadczenia wychowawczego („500+”).

U podstaw Programu „Rodzina 500+” zainicjowanego 1 kwietnia 2016 r. legło przeświadczenie, będące zarazem istotą pomocy społecznej, które głosi, że rodzina jest priorytetem i podstawową komórką społeczną. Z tego punktu widzenia stymulowanie jej rozwoju i stwarzanie warunków polepszenia bytu, które to cele przyświecały urzeczywistnieniu tego programu, przedstawiają się jako kwestie fundamentalne dla rozwoju społeczeństwa. Projekt ten, jak każdy inny projekt społeczny mający wywołać długofalowe, strukturalne zmiany, można ocenić w trzech wymiarach skutków: po pierwsze wyników techniczno-materialnych, które ze sobą przyniósł, po drugie bezpośrednich i natychmiastowych rezultatów społecznych, które za sobą pociąga, po trzecie odroczonych i rozproszonych oddziaływań społecznych, do których doprowadzi. W kontekście tych trzech aspektów, niemniej dopiero po kilku – np. pięciu – latach, można byłoby charakteryzować program „Rodzina 500+”, odnosząc efekty jego wdrożenia przede wszystkim do sytuacji jego beneficjentów na rynku pracy oraz celowości przeznaczanych z niego środków. Tyle tylko, że zaszły w połowie 2019 r. modyfikacje w procedurze przyznawania świadczenia wychowawczego, rozszerzające grupę jego odbiorców, sprawiły, iż świadczenie stało się powszechne. Na dodatek wraz z, ustanowioną na początek 2022 r., zmianą podmiotu realizującego zadanie – z ośrodków pomocy społecznej na ZUS – należy przyjąć, iż badanie przydatności i skuteczności programu winno zostać w sposób poważny zniuansowane i, przez wzgląd na rzetelność odniesienia i konieczność zapewnienia odpowiedniej próby, odsunięte w czasie.

Na podstawie tego, co zostało przedstawione, trzeba stwierdzić, że Miasto Kutno prowadzi racjonalną politykę społeczną, a zarazem, jak zostało wcześniej udokumentowane, prężną na tle pozostałych miast z grupy porównawczej; tym niemniej uzależnioną od posiadanych środków finansowych. Model wybranej i wdrażanej polityki określony jest na gotowość rewidowania swych działań podyktowaną rzeczywistymi potrzebami i wyzwaniem w dziedzinie pomocy społecznej.

Jedną z ilustracji tej polityki może być założenie wspólnie przez Miasto Kutno i Powiat Kutnowski Samorządowej Spółdzielni Socjalnej. Co prawda jej powołanie i zarejestrowanie nastąpiło pod koniec 2020 r., jednakże w 2021 r. na dobre zaczęła swą działalność. Jako podmiotu ekonomii społecznej głównym celem spółdzielni jest aktywizacja mieszkańców zagrożonych wykluczeniem, w tym zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, przebywających w mieszkaniach wspomaganych lub w noclegowni. Osoby, którym spółdzielnia pomogła odnaleźć się na rynku pracy, zajmują się choćby utrzymaniem obiektów na zrewitalizowanych terenach w centrum Kutna.

Następnym z przykładów znaczenia, jakim Miasto Kutno obdarza politykę społeczną w odświeżeniu prorodzinnej jest cykliczny, zapoczątkowany w 2016 r., projekt promocji wewnętrznej miasta - „Różana Rodzina”, skierowany do dzieci urodzonych, a co najważniejsze - zameldowanych w Kutnie. Z uwagi na stan epidemii w 2021 r. nie zorganizowano uroczystej gali, podczas której do nowo narodzonych dzieci i ich rodziców trafiłyby, jak było dotąd, okazjonalne wyprawki z produktami oraz kuponami zniżkowymi na usługi świadczone przez lokalnych przedsiębiorców. Innym działaniem wpisującym się w prorodzinny aspekt polityki społecznej jest, wspomniana wcześniej, kontynuacja realizacji programu Kutnowska Karta Dużej Rodziny.

Jako kolejne świadectwo realnego wsparcia ze strony samorządu domeny pomocy społecznej, a przede wszystkim osób w wieku poprodukcyjnym, może zostać potraktowane ukonstytuowanie się i zainaugurowanie działalności przez Radę Seniorów Miasta Kutno. Rada stanowi ciało mające charakter konsultacyjno-doradczo-inicjatywny.

Wartą zauważenia pozostaje możliwość głosowania przez mieszkańców Kutna na projekty związane z szeroko pojętą pomocą społeczną, w ramach stworzona przez Miasto Kutno Kutnowskiego Budżetu Obywatelskiego. Do takich inicjatyw w edycji KBO 2021 należały przede wszystkim „Wyjątkowe zajęcia dla wyjątkowych dzieci - terapie wspierające rozwój dzieci z niepełnosprawnością w wieku 0-6 lat oraz ich rodziców”. Podczas warsztatów przewidziano spotkania rodziców z psychologiem, spotkania integracyjne dla dzieci i ich rodziców oraz zajęcia dla dzieci, m.in.: muzykoterapię, kynoterapię, sensoplastykę, zajęcia ruchowe bądź seanse w komorze normobarycznej.

Na rok 2022 przewidywano realizację także innych przedsięwzięć, których przez wzgląd na stan epidemii i dotyczące go restrykcje należało zaniechać, przekładając ich materializację na przyszłość. Jednym z takich działań jest, mający za zadanie poprawę bytu kutnowskich seniorów, w tym przede wszystkim osób samotnych, „Program Kutnowska Złota Rączka dla Seniora 60+”. Jego celem jest świadczenie bezpłatnych usług naprawczych w drobnych sprawach technicznych w miejscu zamieszkania seniora z terenu miasta Kutna.

Przedstawione w niniejszej informacji dane uprawniają do skonstatowania, że - pomimo nadzwyczajnych okoliczności wpływających ze stanu epidemii - Miasto Kutno stworzyło spójny i kompleksowy system pomocy społecznej oferujący podopiecznym rozmaity zakres wsparcia finansowego, rzeczowego i instytucjonalnego. Potrzeby społeczne mieszkańców na bieżąco są monitorowane i aktualizowane zgodnie z obowiązującymi standardami i instrumentami pomocy społecznej, aby stale diagnozować sytuację społeczną, przyczyniać się do rozwiązywania zaistniałych problemów oraz skutecznie przeciwdziałać negatywnym skutkom patologii społecznych. W miarę możliwości katalog form wsparcia jest poszerzany w celu efektywnego i jakościowo optymalnego świadczenia pomocy społecznej.

13. Rekomendacje

Uwzględniając powyższą analizę i wnioski z niej płynące, jak również przykładając stosowną wagę do rosnącego znaczenia pomocy społecznej w życiu społeczności Kutna, można sformułować następujące rekomendacje:

1. modernizacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie, w tym adaptacja pomieszczeń po Dziennym Domu Pomocy Społecznej z przeznaczeniem na inne zadania;

2. prowadzenie działań mających na celu poprawę sytuacji osób pozbawionych schronienia, np. częściowe przekształcenie Noclegowni w Schronisko dla osób bezdomnych;

3. prowadzenie badań socjologicznych analizujących sytuację społeczną Kutna w jej wielu wymiarach;

4. kontynuacja współpracy Instytucji pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi;

5. wdrażanie nowych form pomocy seniorom, jak np. "Program Kutnowska Złota Rączka dla Seniora 60+", a także animowanie międzygeneracyjnej integracji społecznej, zacieśniającej więzi między wieloma pokoleniami mieszkańców Kutna;

6. koordynowanie projektów w polu pomocy społecznej, wykorzystywanie w zarządzaniu dobrych praktyk oraz ewaluowanie wyników zarówno wprowadzanych programów, jak i bieżącej pracy.

Sporządził:
Michał Bielecki

ZASTĘPCA DYREKTORA
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Kutnie
Halina Szatkowska
Halina Szatkowska